

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

LEARNING MANAGEMENT OF SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE
DEPARTMENT BASED ON THE CONCEPT ‘TEACH LESS, LEARN
MORE’ IN EDUCATIONAL INSTITUTES UNDER THE OFFICE
OF SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA 25

พระมหาวัฒนา โชติปญโญ (รัตนนท์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามแนวคิด ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

พระมหาวัฒนา โชติปญฺโญ (รัตนนท์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Learning Management of Social Studies, Religion and Culture
Department based on the Concept Teach Less, Learn
More in Educational Institutes under the Office
of Secondary Education Service Area 25

Phramaha Wathana Jotipaño (Rattanon)

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Teaching Social Studies)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเรื่อง
“การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด ลดเวลาเรียน
เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕” เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษา ตามหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

(พระมหาสมบุญ วุฒิกร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รศ. ดร.โกนิจ ศรีทอง)

กรรมการ

(รศ. ดร.อังคณา ตุงคะสมิต)

กรรมการ

(ดร.สมควร นามสีฐาน)

กรรมการ

(ดร.สาคร มหาหิงค์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดร.สมควร นามสีฐาน

ประธานกรรมการ

ดร.สาคร มหาหิงค์

กรรมการ

(พระมหาวัฒนา โชติปัญญา)

ชื่อผู้วิจัย

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : ทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕
- ผู้วิจัย** : พระมหาวัฒนา โชติธัญญ์ (รัตนนธ์)
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนสังคมศึกษา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : ดร.สมควร นามสีฐาน, ป.ธ. ๖, พธ.บ. (การสอนสังคมศึกษา), ศศ.ม. (สังคมวิทยาการพัฒนา), ป.ร.ด. (พัฒนาสังคม)
 - : ดร.สาคร มหาหิงคุ์, กศ.บ. (สังคมศึกษา), ศศ.บ. (ภาษาอังกฤษ), ศศ.ม. (พัฒนาสังคม), M.Ed. (Ed Admission), ค.ด. (การบริหารจัดการศึกษา)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ๓) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

การวิจัยนี้ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดย (mixed methods) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวน ๔๒๐ คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) จำนวน ๒๐๑ คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตและการทำงาน ด้านการเรียนรู้ทาง

สังคมและพหุวัฒนธรรม ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา และด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

๒. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ จำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนการจำแนกตามขนาดสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓. ข้อเสนอแนะทาง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ได้แก่ ครูผู้สอนควรส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับชีวิต ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และชุมชนของนักเรียน โดยมีการประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของท้องถิ่นและโลก และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูควรคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และครูควรมีการประยุกต์ใช้สื่อวัตกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์

Thesis Title : Learning Management of Social Studies, Religion and Culture Department based on the Concept ‘Teach Less, Learn More’ in Educational Institutes under the Office of Secondary Education Service Area 25

Researcher : Phramaha Wathana Jotipaño (Rattanon)

Degree : Master of Arts (Teaching Social Studies)

Thesis Supervisory Committee

- : Dr.Somkhuan Namseethan, Pali VI, B.Ed. (Social Studied Teacing), M.A. (Development Sociology), Ph.D. (Social Development)
- : Dr.Sakorn Mahahing, B.Ed. (Social Studies), B.A. (English), M.A. (Social Development), M.A. (Social Development), Ed.D. (Educational Management)

Date of Graduation : May 25, 2019

Abstract

The aims of this research were: 1 to study the condition of learning management of Social Studies, Religion and Culture Department based on the concept ‘Teach less, Learn more’ in the educational institutes under the Office of Secondary Education Service Area 25; 2) to compare the levels of the samples’ opinions on the learning management as mentioned; 3) to study the ways to improve the learning management in the research area.

This study employed the mixed method between the quantitative and qualitative research methodologies to collect the data from the research samples, including 420 teachers in the Department of Social Studies, Religion and Culture under the Office of Secondary Education Service Area 25 and 201 of them were selected by Krejcie & Morgan method. The statistics used in the data analysis were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, One Way ANOVA and Scheffe’s method of paired comparison.

The research results were as follows:

1) The overall mean score of the condition of learning management of Social Studies, Religion and Culture Department based on the concept ‘Teach less, Learn more’ in the educational institutes under the Office of Secondary Education Service Area 25 was rated at a high level. The scores of all studied aspects were the

same, raked from 'Life and Work', 'Social and Multicultural Learning', 'Media and Technology', 'Critical Thinking and Problem Solving' and 'Creativity and Innovation'.

2) The comparative scores of learning management of Social Studies, Religion and Culture Department based on the concept 'Teach less, Learn more' in the educational institutes under the Office of Secondary Education Service Area 25, classified by the samples' personal factors: education and working experiences were indifferent in the statistical significance level of 0.05. This denied the set hypothesis. However, the scores of the learning management studied based on the personal factor: school size were different with the significance level of 0.05; this accepted the set hypothesis.

3) The ways to develop the above mentioned learning management can be organized as follows. The teachers should promote organizing the learning activities, allowing the students to exchange their knowledge as a team with the content linked to life, wisdom, environment and community of students by coordinating and seeking cooperation from the community and learning resources outside the educational institutions to give students a better understanding of local and world cultures. In organizing such learning activities, the teachers should consider the interests, aptitudes and needs of students according to the differences between individuals and they should have the application of a variety of innovative teaching media allowing students to express and think creatively.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก พระครูสุโมธานเขตคณารักษ์,ดร. ประธานกรรมการที่ปรึกษา ดร.สมควร นามสีฐาน กรรมการที่ปรึกษา ดร.สาคร มหาหิงค์ กรรมการที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์และตรวจแก้ไขตลอดเวลาในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ และได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ซึ่งมีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ประสบความสำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและถือเป็นพระคุณอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณท่านทั้งสองเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ในการให้คำแนะนำ และแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และรองศาสตราจารย์ ดร.อังคณา ตุงคะสมิต ผู้ทรงคุณวุฒิที่แนะนำแนวทางการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งขอขอบพระคุณ, ผศ.ดร.วิทยา ทองดี ผศ.ดร.ประยูร แสงใส ดร.ทวีศิลป์ สารแสน ผศ.ดร.รัชนี จรุงศิริวัฒน์ และดร. สุนทร สายคำ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยช่วยให้คำแนะนำแก้ไขให้สมบูรณ์ และสำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้ศึกษา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นทุกท่าน ที่ได้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาที่ศึกษาที่ผ่านมา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาเป็นกตัญญูกตเวทิตาต่อพระคุณบิดาและมารดาครูบาอาจารย์ และผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่ได้ให้การสนับสนุนทุนการศึกษาและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเป็นอย่างดีที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยให้เป็นผลสำเร็จได้ดียิ่ง คุณค่าและประโยชน์ขอวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอน้อมบูชาพระคุณบิดามารดา อุปัชฌาย์บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน รวมถึงผู้ให้กำลังใจที่ดีเสมอมา อันได้แก่สมาชิกครอบครัว และเพื่อนร่วมงานทุกท่านด้วย ขอเป็นอานิสงส์ลดบันดาลให้ผู้มีพระคุณทุกท่านมีความสุขความเจริญทุกเมื่อเทอญ

พระมหาวัฒนา โชติปัญโญ

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด	๔
๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ สมมติฐานในการวิจัย	๘
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙
๒.๑ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม	๙
๒.๒ แนวคิด ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้	๑๗
๒.๓ การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ ๒๑	๓๘
๒.๔ การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑	๕๖
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖๙
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๘
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๘๐
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๘๐
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๘๐
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๘๑
๓.๔ การดำเนินการวิจัย	๘๓
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๓
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๔

บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๘๗
๔.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการจำแนกตามระดับวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และ ขนาดสถานศึกษา	๘๘
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยภาพรวม	๘๙
๔.๓ ผลการเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา	๙๖
๔.๔ ข้อเสนอแนะแนวทาง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕	๑๐๗
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๐๘
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๐๘
๕.๒ อภิปรายผลจากการวิจัย	๑๑๒
๕.๓ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๑๘
๕.๔ ข้อเสนอแนะ	๑๑๙
บรรณานุกรม	๑๒๑
ภาคผนวก	๑๒๖
ภาคผนวก ก. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๒๗
ภาคผนวก ข. รายนามผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย	๑๓๕
ภาคผนวก ค. การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถาม (IOC)	๑๔๒
ภาคผนวก ง. หนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม เพื่อทดลองเครื่องมือวิจัยและค่าความเชื่อมั่นจากการทดลองเครื่องมือ (Try out)	๑๕๐
ภาคผนวก จ. หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามจริง เพื่อการวิจัย	๑๕๕
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๓

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ ๒.๑	กรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑	๓๘
ตารางที่ ๒.๒	ตัวอย่างการวัดผลประเมินผลการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (TLLM)	๔๒
ตารางที่ ๒.๓	การวัดและประเมินผลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ที่เน้นการทำงาน	๕๓
ตารางที่ ๒.๔	การจัดการเรียนการสอนอย่างสมดุลสำหรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ 21 st Century Learning Balance	๖๓
ตารางที่ ๒.๕	แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้เรียน	๗๒
ตารางที่ ๒.๖	บทบาทครูและผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ในสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา	๗๔
ตารางที่ ๓.๑	แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๙๕
ตารางที่ ๔.๑	แสดงจำนวนและค่าร้อยละ จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๐๑
ตารางที่ ๔.๒	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของการปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยภาพรวม	๑๐๒
ตารางที่ ๔.๓	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของการปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ด้านชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายข้อ	๑๐๓
ตารางที่ ๔.๔	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของการปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายข้อ	๑๐๕
ตารางที่ ๔.๕	แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของการปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายข้อ	๑๐๖

- เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต
ที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ๑๑๗
- ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กลุ่ม
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน
เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต
ที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์และการ
แก้ปัญหา ๑๑๘
- ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กลุ่ม
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน
เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต
ที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุ
วัฒนธรรม ๑๒๑
- ตารางที่ ๔.๑๗ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กลุ่ม
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน
เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต
ที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านชีวิตและการทำงาน ๑๒๐
- ตารางที่ ๔.๑๘ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กลุ่ม
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน
เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต
ที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ภาพรวม ๑๒๑

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
แผนภาพที่ ๒.๑ ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	๑๔
แผนภาพที่ ๒.๒ แนวทางการบริหารจัดการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”	๓๒
แผนภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ ๒๑ (21st Century Learning Framework)	๔๘
แผนภาพที่ ๒.๔ พีระมิดแห่งการเรียนรู้ (learning pyramid Framework)	๔๙
แผนภาพที่ ๒.๕ กรอบในการดำเนินงานโดยเน้นที่ S หรือ ทักษะ (Skills)	๕๒
แผนภาพที่ ๒.๖ กรอบความคิดการสอนทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ของ ASCD	๕๔
แผนภาพที่ ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๗๑

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑ จะต้องเชื่อมโยงกับกระบวนการทางสังคม ระบบเศรษฐกิจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และต้องสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง ระบบการศึกษาแบบเดิมที่เน้นความรู้ ทำให้ความรู้ไม่อาจพัฒนาไปกับการปฏิบัติคุณภาพโดยรอบด้านได้ การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้จึงต้องเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ เท่านั้นจึงจะประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ จึงยึดผลลัพธ์ (Outcomes) ทั้งในด้านของความรู้ในวิชาแกนและทักษะแห่งศตวรรษใหม่ ซึ่งมีคุณค่า มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อมนุษย์ ทั้งในวัยเรียน วัยทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อชีวิตโดยรวมทักษะแห่งศตวรรษใหม่เข้ากับวิชาแกนช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับการศึกษาอย่างแท้จริง เนื่องจากการจดจำข้อเท็จจริง คำศัพท์ตามตำรา หรือทำตามขั้นตอน หรือนักเรียนปฏิบัติงาน โดยไม่ใช้ความคิด เป็นกิจกรรมที่ใช้ความสามารถขั้นต่ำ แต่การแสดงความเข้าใจเชิงลึกผ่านการวางแผนการใช้หลักฐาน การให้เหตุผลนามธรรม ต้องใช้ความสามารถในการคิดที่สูงกว่า การเชื่อมโยงความคิดที่สัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหาในสาขาเดียวกันหรือต่างสาขา หรือการคิดค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนต้องอาศัยการต่อยอดทางความคิด การรู้คิด (Metacognition) ในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้น ระบบการศึกษาของศตวรรษที่ ๒๑ ความแข็งแกร่ง จึงหมายถึง ความเป็นเลิศในเนื้อหาและทักษะควบคู่กัน (Partnership for 21st Century Skills)^๑

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ จึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการเรียนรู้แบบตัวใครตัวมัน (Individual Learning) เพราะการเรียนรู้แบบใหม่ต้องเป็นการเรียนรู้ที่แบ่งปันกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การเรียนในปัจจุบันควรให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติพร้อมทฤษฎีไปพร้อม ๆ กันไม่ใช่แยกส่วนกันเรียน ห้องเรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ควรเปลี่ยนจากห้องเรียนธรรมดา (Class Room) เป็นสตูดิโอ (Studio) เป็นที่ทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งหมายความว่า การเรียนต้องเปลี่ยนจาก Lecture Based เป็น Project Based ที่จะช่วยการเตรียมพร้อมให้กับนักเรียนเพื่อรับมือกับการท้าทายและโอกาสในอนาคตที่ไม่แน่นอน โดยการออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้แบบใหม่เพื่อสนับสนุนทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑

^๑ วิชรา เล่าเรียนดี และคณะ, กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ ๒๑, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (นครปฐม: เพชรเกษมพรินติ้ง กรู๊ป จำกัด, ๒๕๖๐), หน้า ๑๕-๑๖.

วิสัยทัศน์ของสิงคโปร์ “สอนให้น้อยลง เรียนให้มากขึ้น” (Teach Less, Learn More)^๒ ซึ่งเป็นกรอบวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาของสิงคโปร์สร้างขึ้นเพื่อเตรียมประเทศให้พร้อมเข้าสู่ศตวรรษที่ ๒๑ โดยใช้เป็นแนวทางการสอนแบบใหม่ที่ให้นักเรียนทำงานเป็นทีมและตัดสินใจร่วมกันช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเข้าใจมากกว่าท่องจำ

การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาซึ่งเป็นรายวิชาหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ให้สามารถเรียนรู้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสามารถนำเอาความรู้ ความเข้าใจนั้นไปปรับใช้ให้เข้ากับสภาพสังคมที่แปรเปลี่ยนได้อย่างเหมาะสม สมดุล และยั่งยืน จุดมุ่งหมายสำคัญของรายวิชาสังคมศึกษาโดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหาที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมในการสร้างพลเมืองดีของประเทศ อันเป็นรากฐานของพลโลกต่อไป ดังนั้นการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาหรือสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงต้องใช้วิธีการเรียนรู้ที่จะช่วยสร้างเสริมเติมเต็มประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ความรู้ความคิด ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม และเจตคติที่ดี ตลอดจนต้องจัดให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ของตนเอง พัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียน^๓

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มี ปัญญา และมีความสุขให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นคนไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ^๔ แนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม นโยบายหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การลดเวลาเรียนภาควิชาการลง แต่ต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่เด็กๆ ควรเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่าครูต้องใช้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้สาระที่ต้องรู้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น^๕

^๒ Brian M. Pete, อ้างใน วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์, **ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ ๒๑**, (กรุงเทพมหานคร: โอเพ่นเวิลด์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๙๖.

^๓ วิภาพรรณ พินลา, “แนวทางการจัดการเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑”, **วารสารปาริชาติ**, ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐): ๑๖.

^๔ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**, (กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒), หน้า ๓-๔.

^๕ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, **คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๕๘), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.sk.ac.th/doc/learning/manual.pdf>. [๒ สิงหาคม ๒๕๖๑], หน้า ๑.

การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นกรอบวิสัยทัศน์ ด้านการศึกษา เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของไทยนั้น สอดคล้องกับของหลายประเทศที่เป็นผู้นำด้านการศึกษาของโลก ที่เห็นพ้องกันกับแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ เรื่องของจิตสำนึกต่อโลก ความรู้พื้นฐาน การประกอบสัมมาอาชีพ ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ อันได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะการทำงาน ทักษะชีวิตที่ใช้ได้จริง (กับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน รัฐ และประเทศชาติ) โลกกำลังเปลี่ยนแปลง คนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้เท่านั้นที่จะประสบความสำเร็จ ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา จากผลผลการประเมินการศึกษาของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ผลการสอบ PISA ทั้ง ๆ ที่โรงเรียนใช้เวลาจัดการเรียนการสอนมากขึ้น เป็นเวลา ๗ หรือ ๘ ชั่วโมงต่อวัน^๖

จากสภาพปัจจุบันปัญหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ เด็กคิดไม่เป็น วิเคราะห์ไม่ได้ ขาดทักษะชีวิต อัดแน่นเนื้อหาวิชาการมากกว่าให้เรียนรู้ด้วยตนเอง เด็กนักเรียนมีภาระงาน การบ้านมากเกินไป หรือต้องนำการบ้านไปทำที่บ้าน เด็กเครียด และต้องเรียนพิเศษมาก จากการกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้น้อมนำพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มาสู่การปฏิบัติในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ครูผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ และมีความสุขในการเรียนอย่างแท้จริง^๗

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ว่ามีกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” อย่างไรบ้าง มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร รวมทั้งแนวทางพัฒนาเป็นเช่นใด เพื่อนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

^๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑-๓.

^๗ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๑.๓ ปัญหาการวิจัย

๑.๓.๑ การศึกษาการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ การศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และ ขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันหรือไม่

๑.๓.๓ แนวทางการพัฒนา การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต ๒๕ ให้มีประสิทธิภาพ ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวน ๔๒๐ คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จากสถานศึกษา ๘๔ โรงเรียน^๑ โดยจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาได้ดังนี้

๑) ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

^๑ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=101725, [๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๑].

ก) ครูผู้สอน	จำนวน ๔๒๐ คน
๒) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	
ก) ขนาดเล็ก	จำนวน ๑๐๓ คน
ข) ขนาดกลาง	จำนวน ๔๘ คน
ค) ขนาดใหญ่	จำนวน ๙๖ คน
ง) ขนาดใหญ่พิเศษ	จำนวน ๑๗๓ คน
รวม	๔๒๐ คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ จำนวน ๒๐๑ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)^๔

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methodology) เป็นการศึกษาโดยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งเน้นเพื่อศึกษา การจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลด เวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ มี เนื้อหาครอบคลุม ดังนี้ ๑. ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ๒. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการ แก้ปัญหา ๓. ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ๔. ทักษะการเรียนรู้ทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม ๕. ทักษะชีวิตและการทำงาน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยจำแนกเป็นดังนี้

(๑) จำแนกตามระดับการศึกษา

- ก) ระดับปริญญาตรี
- ข) ระดับปริญญาโท
- ค) ระดับปริญญาเอก

(๒) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

- ก) ระยะ ๑-๕ ปี
- ข) ระยะ ๖-๑๐ ปี
- ค) ระยะ ๑๑- ๑๕ ปี
- ง) ระยะ ๑๖ ปีขึ้นไป

^๔ Krejcie,R.V.and Morgan, D.W, **Educational and Psychological Measurement**, New York: Macmillan. 1970), p. 608

(๓) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

- ก) ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน)
- ข) ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๕๐๐-๑,๔๙๙ คน)
- ค) ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐-๒,๔๙๙ คน)
- ง) ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ ขึ้นไป)

๒) ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในทักษะ ๕ ด้าน

- (๑) ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- (๒) ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา
- (๓) ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี
- (๔) ด้านการเรียนรู้ทางสังคม และพหุวัฒนธรรม
- (๕) ด้านชีวิตและการทำงาน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาวิจัย “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕” จะดำเนินการวิจัย โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ จำนวน ๑๗ โรงเรียน ได้แก่ ๑) โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน ๒) โรงเรียนกัลยาณวัตร ๓) โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย ๔) โรงเรียนน้ำพองศึกษา ๕) โรงเรียนขามแก่นนคร ๖) โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม ๗) โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน ๒ ๘) โรงเรียนเทพศิรินทร์ ขอนแก่น ๙) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ขอนแก่น ๑๐) โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน ๓ ๑๑) โรงเรียนสวະถิพิทยาสรรรพ์ ๑๒) โรงเรียนจระเข้วิทยา ๑๓) โรงเรียนมัธยมตลาดใหญ่วิทยา ๑๔) โรงเรียนฝางวิทยา ๑๕) โรงเรียนหนองเรือวิทยา ๑๖) โรงเรียนนครขอนแก่น ๑๗)

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ตั้งแต่ สิงหาคม ๒๕๖๑ ถึง มกราคม ๒๕๖๒ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๑.๕.๒ ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่ทั้งครูและนักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน โดยครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ให้น้อยลง เช่น การบรรยาย การสาธิต การศึกษาไปความรู้ และเพิ่มเวลารู้และโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง

คิด วิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลายมากขึ้น มีความสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ดังนี้

๑) ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถในการนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้จินตนาการและการประดิษฐ์สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ดีกว่าเดิม โดยผ่านระบบคิด วางแผน แล้วลงมือปฏิบัติ ฝนฝนจนเกิดความชำนาญในสิ่งนั้นๆ จนเกิดเป็นองค์ความรู้แล้วนำมาพัฒนาให้เกิดเป็นนวัตกรรมสิ่งใหม่ๆ

๒) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา หมายถึง เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม สามารถแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล รวมไปถึงมีเข้าใจ ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

๓) ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี หมายถึง เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

๔) ทักษะการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม หมายถึง โดยมีการปรับตัวทาง วัฒนธรรมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความคิดของตนเองให้เข้ากับ สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ของวัฒนธรรมนั้นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๕) ทักษะชีวิตและการทำงาน หมายถึง เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการ อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความ ขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และ การรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

๑.๕.๓ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หมายถึง เนื้อหา กลุ่ม สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของ ผู้สอน ในสถานศึกษา เพื่อใช้พัฒนาผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๑.๕.๔ ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๑.๕.๕ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ หมายถึง หน่วยงานที่มีภารกิจ ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา ครอบคลุมสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๘๔ โรงเรียน

๑.๕.๖ ระดับการศึกษา หมายถึง ครูผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๑.๕.๗ ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ครูผู้สอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีประสบการณ์ในการทำงานจำแนกเป็น ตั้งแต่ ๑-๕ ปี ๖-๑๐ ปี ๑๑-๑๕ ปี และ มากกว่า ๑๖ ปีขึ้นไป ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๑.๕.๘ ขนาดสถานศึกษา หมายถึง ขนาดของโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยแบ่งเป็น ๔ ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

- ๑) โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๔๙ คน
- ๒) โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๔๙ คน
- ๓) โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐-๒,๔๙๙ คน
- ๔) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คน

ขึ้นไป

๑.๖ สมมติฐานในการวิจัย

๑.๖.๑ ครูผู้สอนมีระดับการศึกษาต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ แตกต่างกัน

๑.๖.๒ ครูผู้สอนมีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ แตกต่างกัน

๑.๖.๓ ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ แตกต่างกัน

๑.๗ ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ได้ข้อมูลสารสนเทศการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๑.๗.๒ ได้ข้อมูลสารสนเทศและเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๑.๗.๓ ได้แนวทางในการพัฒนา การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ และนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ซึ่งได้รวบรวมและนำเสนอตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- ๒.๒ แนวคิด ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
- ๒.๓ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑
- ๒.๔ การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม

๒.๑.๑ หลักสูตรแกนกลางหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

การที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๒ ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด” ดังนั้นผู้สอนจึงต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ๕ ประการ^{๑๐} คือ

^{๑๐} กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**, (กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒), หน้า ๖-๗

๑) ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

๒) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

๓) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

๔) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

๕) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้าน การเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

รวมทั้งมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ๘ ประการ ที่จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก คือ (๑) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (๒) ซื่อสัตย์ สุจริต (๓) มีวินัย (๔) ใฝ่เรียนรู้ (๕) อยู่อย่างพอเพียง (๖) มุ่งมั่นในการทำงาน (๗) รักความเป็นไทย และ (๘) มีจิตสาธารณะ^{๑๑} โดยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ยังได้กำหนดให้ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ดังในแผนภาพที่ ๒.๑ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดแก่ผู้เรียนกระบวนการจัดการเรียนรู้ ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

^{๑๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

จุดมุ่งหมาย

๑. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
๓. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
๔. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
๕. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๑. ความสามารถในการสื่อสาร
๒. ความสามารถในการคิด
๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา
๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	๒. ซื่อสัตย์
๓. มีวินัย	๔. ใฝ่เรียนรู้
๕. อยู่อย่างพอเพียง	๖. มุ่งมั่นในการทำงาน
๗. รักความเป็นไทย	๘. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

๑. ภาษาไทย	๒. คณิตศาสตร์	๓. วิทยาศาสตร์
๔. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	๕. สุขศึกษาและพลเมือง	
๖. ศิลปะ	๗. การงานอาชีพและเทคโนโลยี	
๘. ภาษาต่างประเทศ		

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๑. กิจกรรมแนะแนว
๒. กิจกรรมนักเรียน
๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

คุณภาพผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แผนภาพที่ ๒.๑ ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน^{๑๒}

นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร โดยมีกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๓}

๑) เกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

จากพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๒ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้พัฒนาแนวทางการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติไว้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นมาตรฐานที่ ๖ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญที่ว่า “การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสดูแลแสวงหาความรู้ ได้ด้วยตนเอง โดยครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้มาเป็นผู้ชี้แนะความรู้และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสม”^{๑๔}

๒) คุณลักษณะผู้เรียนตามความคาดหวังของสังคม

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนการสอน นักการศึกษา นักคิด ครูอาจารย์ ผู้บริหาร ผู้เรียน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์และกระบวนการเรียนการสอนที่สนองต่อแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยสรุปลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ว่า ผู้เรียนควรเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ดังนี้^{๑๕}

(๑) คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็น ละสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

^{๑๒} กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑.

^{๑๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖-๒๗.

^{๑๔} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, ๒๕๕๖). หน้า ๑๒-๑๔

^{๑๕} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: องค์การการค้าของคุรุสภา, ๒๕๕๓), หน้า ๑๑-๑๔.

(๒) คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใด ด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

(๓) คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพจากการตกเป็นทาสของอบายมุขและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

จากลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ข้างต้น กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ จึงควรเป็นกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการทางปัญญาที่พัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่โดยเป็นกระบวนการ เรียนรู้ที่มีความสุข บูรณาการเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ มีความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ทันสมัย เน้นกระบวนการคิด และการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างไกล เป็นกระบวนการที่มีทางเลือกและมีแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลายน่าสนใจ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีผู้เรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ^{๑๖}

๒.๑.๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ที่ผู้เรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาทุกคนต้องเรียนเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไรในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวทางสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นมีความอดทนอดกลั้นยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรมปรับใช้ในการดำรงชีวิตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและสังคมโลก^{๑๗} ซึ่งให้เห็นว่า สังคมศึกษาเป็นวิชาที่สามารถพัฒนาพลเมืองเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมมีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และให้มนุษย์เข้าใจความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย และช่วยให้สามารถปรับตัวตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อมเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ๕ สาระดังนี้

^{๑๖} ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, ๘๐ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (นนทบุรี: พิบาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นตัง, ๒๕๕๙), หน้า ๑๔-๑๕.

^{๑๗} กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, พุทธศักราช ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๓๒.

๑) ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

๒) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลุกฝังค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

๓) เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

๔) ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีตความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

๕) ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน^{๑๘}

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส ๑.๑	รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
มาตรฐาน ส ๑.๒	เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

^{๑๘} กระทรวงศึกษาธิการ, *ตัวชี้วัดและสาระแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๓๒-๑๓๕.

สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส ๒.๑ เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส ๒.๒ เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.๓.๑ เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส.๓.๒ เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส ๔.๑ เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส ๔.๒ เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส ๔.๓ เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส ๕.๑ เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุปร และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส ๕.๒ เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

๑) ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

๒) ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์

๓) ได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๑) ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

๒) ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้

๓) ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔) ได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคมเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆในสังคมได้ตลอดชีวิต^{๑๙}

สรุปได้ว่า กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ประกอบไปด้วย ๕ สาระได้แก่ ๑) ศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม ๒) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ๓) เศรษฐศาสตร์ ๔) ประวัติศาสตร์ และ ๕) ภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นกระบวนการขัดเกลาและพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข กล่าวคือ คนดี ได้แก่ การพัฒนาบุคคลให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตเจตงาม มี

^{๑๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๔-๑๓๕

ศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งทางด้านจิตใจและทางพฤติกรรมทั้งที่แสดงออกต่อตนเองผู้อื่น เช่น การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง การมีวินัยและความรับผิดชอบเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ รู้หน้าที่เข้าใจยอมรับผู้อื่นซื่อสัตย์ มีจิตสาธารณะ คนเก่ง^{๒๐} ได้แก่ การพัฒนาบุคคลให้มีสมรรถภาพในการดำเนินชีวิตมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน เช่น มีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม รู้จักใช้เหตุผล คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ก้าวทันโลก รู้จักบูรณาการความรู้และประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ และสุดท้ายคนมีความสุขได้แก่ การมีสุขภาพที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ การอยู่ร่วมกันในสังคมธรรมชาติ และเทคโนโลยี เช่น รู้จักภูมิใจในตนเองเห็นคุณค่าในตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี พอใจในสิ่งที่ตนมียู่มีความสงบทางจิตใจ

๒.๒ แนวคิด ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ หรือ Teach Less, Learn More เป็นนโยบายการจัดการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาระบบการศึกษา คือ Thinking Schools, Learning Nation (TSLN) ซึ่งก็คือ ทุกโรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักคิด มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมและความสามารถในการสร้างสรรค์ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

๒.๒.๑ ความเป็นมา

สมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องดูภาพรวมทั้งประเทศ เพราะทุกวันนี้การศึกษาค่อนข้างอ่อนแอ น้ำมุ่นเน้นการเรียนการสอนเนื้อหาบางเรื่องมากเกินไป ทรงมีพระราชดำริให้มีการนำองค์ ๔ แห่งการศึกษา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา และหัวใจนักปราชญ์ คือ สุ จิ ปุ ลิ หมายถึง การฟัง การคิด การถาม และการเขียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของนักปราชญ์และบัณฑิต อีกทั้งยังเป็นเทคนิคในการช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เก่งมากขึ้น โดยทรงมีพระราชดำริให้นำทั้งสองเรื่องมาใช้ในการจัดการศึกษา

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม นโยบายหนึ่งของรัฐบาล คือ การลดเวลาเรียนภาควิชาการลง แต่ต้องไม่กระทบเนื้อหาหลักที่เด็กๆ ควรเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่าควรต้องใช้ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนได้สาระที่ต้องรู้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากนั้นนโยบายการลดเวลาเรียนดังกล่าว จึงนำมาสู่การปฏิบัติโดยกำหนดให้โรงเรียนเรียนภาควิชาการ ถึงเวลาบ่าย ๒ โมงครึ่ง หรือเป็นเวลา ๑๔.๓๐ น. แต่เวลาที่โรงเรียนเลิกยังคงเหมือนเดิมตามกำหนดของแต่ละโรงเรียนซึ่งมักจะเป็นช่วงบ่าย ๔ โมงหรือเวลา ๑๖.๐๐ น. ดังนั้นช่วงระยะเวลาว่าง หลังเลิกเรียนจนกว่านักเรียนจะกลับบ้านซึ่งนักเรียนยังคงต้องอยู่ที่โรงเรียน โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ ให้นักเรียนปฏิบัติ และควรเป็นกิจกรรมที่มีความหลากหลายที่ช่วย

^{๒๐} วิภาพรรณ พินลาและวิภาดา พินลา, การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๒๑.

เพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ความมีน้ำใจต่อกัน การทำงานเป็นทีม และที่สำคัญควรมีกิจกรรมกระตุ้นให้เด็กได้ค้นหาศักยภาพและความชอบของตนเอง ฉันเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความพิเศษ มีความสามารถในแบบฉบับของตนเอง การจัดกิจกรรมไม่จำเป็นต้องเปิดให้เฉพาะห้องเดียวกัน หรือระดับชั้นเดียวกัน บางกิจกรรมสามารถศึกษาหรือทำร่วมกันหลายระดับชั้นได้ เพื่อให้เด็กๆรู้จักปรับตัว การช่วยเหลือดูแลกัน การมีปฏิสัมพันธ์กับคนหลายช่วงวัย โดยเป็นการจำลองสภาพจริงในสังคมให้เด็กได้เรียนรู้ ซึ่งจะยิ่งช่วยเพิ่มทักษะในการแก้ปัญหาให้กับเด็กไทยต่อไป

การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ (TLLM) เป็นกรอบวิสัยทัศน์ ด้านการศึกษา เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ของไทยนั้น สอดคล้องกับของหลายประเทศที่เป็นผู้นำด้านการศึกษาของโลก ที่เห็นพ้องกันกับแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ เรื่องของจิตสำนึกต่อโลก ความรู้พื้นฐานการประกอบสัมมาชีพ ความรู้พื้นฐานด้านพลเมือง สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ๕ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ อันได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะการทำงาน ทักษะชีวิตที่ใช้ได้จริง (กับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และประเทศชาติ) โลกกำลังเปลี่ยนแปลง คนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้เท่านั้นที่จะประสบความสำเร็จ ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

นอกจากนั้น จากผลการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร เหตุผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ตลอดจนผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่างๆพบว่าผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งผลการทดสอบระดับชาติ (O-net) ผลการสอบ PISA ทั้ง ๆ ที่โรงเรียนใช้เวลาจัดการเรียนการสอนมากขึ้นเป็นเวลา ๗ หรือ ๘ ชั่วโมงต่อวัน เด็กคิดไม่เป็น วิเคราะห์ไม่ได้ ขาดทักษะชีวิต อันเนื่องมาจากการมากกว่าให้เรียนรู้ด้วยตนเอง เด็กนักเรียนมีภาระงาน การบ้านมากเกินไป หรือต้องนำการบ้านไปทำที่บ้าน เด็กเครียด และต้องเรียนพิเศษมาก

จากที่กล่าวข้างต้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้น้อมนำพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มาสู่การปฏิบัติในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ครูผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ และมีความสุขในการเรียนอย่างแท้จริง ๒๑

๒.๒.๒ ความหมาย ของ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (TLLM) เป็นแนวคิดการจัดการศึกษาของประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ ภายใต้วิสัยทัศน์การพัฒนาระบบการศึกษา Thinking

^{๒๑} สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๕๘), [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.sk.ac.th/doc/learning/manual.pdf>. [๒ สิงหาคม ๒๕๖๑], หน้า ๑-๒.

Schools, Learning Nation (TSLN) ซึ่งต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาเพื่อการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่ง Thinking Schools เป็นวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้โรงเรียนทุกโรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นนักคิด ส่วน Learning Nation เป็นวิสัยทัศน์ของการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ที่เพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับนวัตกรรมและความสามารถในการสร้างสรรค์เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง นอกจากนี้แนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (TLLM) ยังมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและเป็นการเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตของผู้เรียน ซึ่งต้องการเปลี่ยนจากการจัดการศึกษาในเชิงปริมาณไปสู่การจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ คือ ต้องการเพิ่มการจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพและลดการจัดการศึกษาในเชิงปริมาณซึ่งการเพิ่มการจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ คือ การเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการใช้แนวการสอนหรือวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียน ส่วนการลดการจัดการศึกษาในเชิงปริมาณ คือ การลดบทบาทของครูจากผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้นำ กระตุ้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ การลดการเรียนรู้โดยการท่องจำ การสอบและการหาคำตอบจากการแทนค่าในสูตรต่างๆ^{๒๒}

กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” หมายถึง การลดเวลาเรียนภาคทฤษฎีและการลดเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับความรู้ เช่น การบรรยาย การสาธิต การศึกษาไปความรู้ให้น้อยลง แต่เพิ่มเวลาและโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลายมากขึ้น^{๒๓}

เวชฤทธิ์ อังกะนัทร ได้กล่าวถึง “แนวคิด Teach Less, Learn More” ไว้ว่า เป็นแนวคิดที่เปลี่ยนวิธีเรียนของครูและผู้เรียน โดยครูออกแบบการเรียนรู้จากการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนคิดและสืบค้นข้อมูล เรียนรู้จากกิจกรรม โดยใช้โครงงาน ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตแล้วให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดซึ่งสามารถนำไปในชีวิตจริงได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้แบบสืบค้น การคิดขั้นสูง การเรียนรู้จากโรงงาน การสะท้อนความคิด เป็นต้น^{๒๔}

วิทยา ทองดี ได้กล่าวถึง “แนวคิด Teach Less, Learn More ตามหลักพระพุทธศาสนา” ไว้ว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดผู้สอนต้องมีเทคนิคกลวิธีและอุปายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ในสิ่ง

^{๒๒} จิตรา สุขเจริญ, **สอนน้อยเรียนมาก (Teach Less, Learn More/TLLM)**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.dnc.ac.th/kmasseblog/index.php?action=clattach;topic=79.0;attach=56> [๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑].

^{๒๓} สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, **คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”**, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๕๘), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.sk.ac.th/doc/learning/manual.pdf>. [๒ สิงหาคม ๒๕๖๑], หน้า ๒.

^{๒๔} เวชฤทธิ์ อังกะนัทร, “การประยุกต์ใช้แนวคิด Teach Less, Learn More/TLLM สู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ Application of Teach Less, Learn More to Learning Management in Mathematics Classroom”, **วารสารศึกษาศาสตร์**, ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑ (ตุลาคม ๒๕๕๔-มกราคม ๒๕๕๕),

ที่พระพุทธเจ้าสอนนั้น สรุปสาระสำคัญแบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ คือ ศีล สมาธิ และปัญญา

- ๑) ศีล การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรมทางกาย
๒. สมาธิ คือ การฝึกฝนพัฒนาด้านจิตใจ เพราะจิตใจเป็นบานของพฤติกรรม
- ๓) ปัญญา การพัฒนาปัญญาช่วยให้การดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ^{๒๕}

มงคล จันทร์ภิบาล ได้กล่าวว่า “สอนน้อย เรียนรู้ให้มาก” คือการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ผู้เรียนทุกคน สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ต้องเน้นทั้งความรู้คู่คุณธรรม เป็น การบูรณาการความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ มีเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ความ ถนัดของผู้เรียน และความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งให้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การ เคารพสิทธิและการรู้เท่าทันการโฆษณา และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา^{๒๖}

ชินจิต พงษ์พูล ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn More มี ขั้นตอนที่สำคัญ ๓ ขั้นตอน คือ ๑) กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยมี เป้าหมายที่ผู้เรียนต้องเกิดความรู้ความเข้าใจที่คงทน ๒) กำหนดหลักฐานการเรียนรู้ เพื่อใช้ในการวัดและ ประเมินผล ๓) การวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ^{๒๗}

จากการศึกษาแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (TLLM) ผู้วิจัยสรุปว่า แนวคิด “ลดเวลา เรียน เพิ่มเวลารู้” คือ ผู้สอนสอนน้อยลงแต่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มากขึ้น โดยผู้สอนเปลี่ยน บทบาทหน้าที่ของตนเองจากเดิมที่คอยทำหน้าที่เป็นผู้ป้อนความรู้ มาเป็นผู้วางแผนและออกแบบ กิจกรรมการเรียนการสอน เตรียมสื่อและแหล่งการเรียนรู้ พร้อมทั้งเตรียมคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียน สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

๒.๒.๓ แนวคิดการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (Teach Less, Learn More)

“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” อาจจะไม่ใช่วิธีใหม่สำหรับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันเพราะ โรงเรียนหลายแห่งดำเนินการอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง มีความกังวล สงสัยว่าทำไมต้องลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ในประเด็นนี้ถ้าเราพิจารณา แล้วจะพบว่า ในปัจจุบันนี้การเรียนรู้ของเด็กนักเรียนได้เปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากมีแหล่งเรียนรู้สื่อ และเทคโนโลยี เช่น Internet, Computer, Tablet หรือ Smart Phone และอื่น ๆ อีกมากมายที่

^{๒๕} วิทยา ทองดี, “แนวทางการพัฒนาการสอนน้อย เรียนมากตามแนวทางพุทธศาสนา Teach Less, Learn More : TLLM According Buddhist”. วารสารธรรมทรรศน์ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๖ (๒๕๕๙).

^{๒๖} มงคล จันทร์ภิบาล, “สอนน้อย เรียนรู้ให้มากกับการศึกษาไทย”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://apr.nsr.ac.th/Act_learn/myfile/10062014103930_3.pdf, [๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑].

^{๒๗} ชินจิต พงษ์พูล, การประยุกต์ใช้ Teach Less, Learn More ในการเรียนการสอนสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://apr.nsr.ac.th/Act_learn/myfile/09062014173434_3.pdf [๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑].

นักเรียนสามารถใช้ในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ดังกล่าวไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะในห้องเรียน ตามเวลาที่ครูกำหนด นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกแห่ง ทุกเวลาทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ตามความพร้อม ความสามารถของนักเรียน ครูผู้สอนต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ และนักเรียนต้องเปลี่ยน วิธีการเรียนรู้ของตนเอง จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลาย อาทิเช่น การจัด การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Process) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน (Project-Based Learning) เรียนรู้จากกิจกรรมการปฏิบัติจริง จากประสบการณ์ตรง ใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน คิดวิเคราะห์และสืบค้นข้อมูล นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ มีการจัด กิจกรรมโดยให้นักเรียนทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกัน ครูจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นที่ปรึกษา ชี้แนะ ช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ และนักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้เป็นทีม หรือจากกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ซึ่งการเรียนรู้ลักษณะนี้ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ภายใต้แนวคิด ดังนี้

- ๑) กิจกรรมเป็นทางเลือก สนองตอบความสนใจความถนัดของผู้เรียนอย่างหลากหลาย
 - ๒) เรียนรู้หลักการ สร้างความรู้ผ่านกระบวนการและกิจกรรม (Process and Content)
 - ๓) ลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น อิสระ และปลอดภัย
 - ๔) ปรับบทบาทครูจากการเป็นผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะ (Coach & Mentor)
 - ๕) ครูผู้สอนควรใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย และเป็นการประเมินตามสภาพจริง
- วิเคราะห์ คุณภาพและพัฒนาการของนักเรียน มากกว่าการประเมินนักเรียนจากการสอบเท่านั้น

๒.๒.๔ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนแนวคิด การลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ คือทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับตัวผู้เรียน เชื่อว่าผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมอย่างกระตือรือร้น

- ๑) กรอบแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)
 - (๑) นักเรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และนักเรียนแต่ละคนสร้างความรู้ด้วยวิธีการที่ต่างกันไป รวมทั้งอาจแตกต่างกับแนวทางของผู้สอน
 - (๒) ประสบการณ์เดิมของนักเรียนเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการสร้างความรู้ใหม่และนักเรียนแต่ละคน มีความรู้และประสบการณ์เดิมที่ต่างกันไป
 - (๓) การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์ตรง และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ของผู้เรียนมีส่วนช่วยในการสร้างความรู้ใหม่
 - (๔) ครูมีบทบาทในการจัดบริบทการเรียนรู้ตั้งคำถามที่ท้าทายความสามารถ กระตุ้นสนับสนุนให้ นักเรียนเกิดการสร้างความรู้ และให้ความช่วยเหลือนักเรียนในทุก ๆ ด้าน

๒) สมมติฐานของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist)

ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีสมมติฐานเกี่ยวกับการสร้างความรู้ของนักเรียน ดังนี้

- (๑) มนุษย์สร้างความรู้ผ่านกิจกรรมการไตร่ตรอง การสื่อสาร และการอภิปราย ซึ่งทำให้พวกเขา สร้างประสบการณ์ในการแก้ปัญหา โดยมีแผนภาพโมเดลการเพิ่มพลังการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการ

อธิบาย ความอยากรู้อยากเห็นการมีปฏิสัมพันธ์ ความขัดแย้ง การไตร่ตรอง การจัดโครงสร้างใหม่ การสร้างพลังกับ เพื่อนทางปัญญาการเรียนรู้ ดังนี้

ก) ความอยากรู้อยากเห็นและความขัดแย้งเป็นกลไกสำคัญในการกระตุ้นให้นักเรียน
อยากเรียน

ข) การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนเป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญา

ค) ความขัดแย้งทางปัญญานำมาซึ่งการไตร่ตรอง

ง) การไตร่ตรองกระตุ้นให้เกิดการจัดโครงสร้างใหม่ทางปัญญา

จ) จากข้อที่กล่าวข้างต้นเกิดเป็นวงจร โดยประสบการณ์ของนักเรียนมีผลต่อการเกิด
ของ วงจรและวงจรนี้เองที่ให้นักเรียนสามารถสร้างพลังการเรียนรู้ให้กับตนเอง

(๒) การสร้างความรู้ของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกันและต่างจากผู้สอนคาดหวังผู้สอน
ต้อง ยอมรับและจัดการที่จะสนับสนุนสิ่งที่ผู้เรียนคิด

(๓) องค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

ก) การรวบรวมสิ่งที่นักเรียนสร้างขึ้นให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง

ข) การสร้างแรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความรู้

ค) การวิเคราะห์ความคิดของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ครูผู้สอนต้องใช้เวลาสอนเนื้อหาสาระ
ให้ น้อยลง แต่จัดเวลาล่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ครูผู้สอนต้องกระตุ้นให้
นักเรียน สามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งบทบาทการสอนของครูผู้สอนแม้จะน้อยลง แต่บทบาทที่
เพิ่มมากขึ้น ของครูผู้สอน คือ ต้องมีการวางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน เตรียมสื่อ
แหล่งเรียนรู้ และ เตรียมคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง๒๘

ดรณนา นาชัยฤทธิ์ ได้ให้คำจำกัดความของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ว่าเป็นการเรียนรู้จาก
การกระทำของตนเอง ซึ่งคิดว่าบุคคลเรียนรู้ได้จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการต่างๆ จาก
ประสบการณ์เดิม โครงสร้างทางปัญญาที่มีอยู่ และแรงจูงใจภายในเป็นพื้นฐาน โดยอาศัยเพียงการรับ
ข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมหรือจากการสอนภายนอกเท่านั้น^{๒๙}

สมาลี ชัยเจริญ ได้ให้ความหมายคอนสตรัคติวิสต์ ว่าเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของ
ผู้เรียน โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจเดิมที่มีมาก่อน โดย
พยายามนำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ที่ตนพบเห็นมาสร้างเป็นโครงสร้างทาง
ปัญญา (Cognitive structure) หรือที่เรียกว่า Schema ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของโครงสร้างทาง

^{๒๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔.

^{๒๙} ดรณนา นาชัยฤทธิ์, “ผลการเรียนจากบทเรียนมัลติมีเดียบนระบบเครือข่ายที่พัฒนาตามแนวคอน
สตรัคติวิสต์ เรื่องการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษาในห้องเรียนของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสาร
การศึกษา”, วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐), หน้า
๒๖.

ปัญญาหรือโครงสร้างของความรู้ในสมอง ซึ่งประกอบด้วย ความหมายของสิ่งต่างๆ ที่ใช้ภาษาเกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือสิ่งทีบุคคลนั้นๆ มีประสบการณ์ อาจจะเป็นความเข้าใจหรือความรู้ของแต่ละบุคคล^{๓๐}

พวงเพชร ศรีศิริรินทร์ ได้ให้คำจำกัดความแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ว่า เป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาที่เน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อาศัยประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนที่เหมาะสม^{๓๑}

เวชฤทธิ์ อังกะภัทรขจร กล่าวถึงแนวคิดของทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ไว้ดังนี้

๑. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง และผู้เรียนแต่ละคนจะสร้างความรู้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะแตกต่างจากแนวทางของผู้สอน

๒ ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการสร้างความรู้ใหม่ และผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้และประสบการณ์เดิมที่แตกต่างกัน

๓. การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การมีประสบการณ์ตรง และการแลกเปลี่ยนความเห็นกันของผู้เรียนมีส่วนช่วยในการสร้างความรู้ใหม่

๔. ผู้สอนมีบทบาทในการจัดบริบทการเรียนรู้ ตั้งคำถามที่ท้าทายความสามารถกระตุ้นสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการสร้างความรู้ และให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในทุกๆ ด้าน^{๓๒}

จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ผู้วิจัยสรุปว่า ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist) เหมาะสำหรับการจัดการเรียนตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เนื่องจากทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยประสบการณ์เดิมรวมกับประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนได้สัมผัส รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนหรือผู้เรียนกับผู้สอน ส่วนในด้านของผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นเหมือนฝ่ายสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ของตนเอง

๒.๒.๕ หลักการของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

การจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

๑) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม สร้างเสริมคุณลักษณะ ค่านิยมที่ดีงามและความมีน้ำใจต่อกัน

^{๓๐} สุมาลี ชัยเจริญ, เทคโนโลยีการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี สู่การปฏิบัติ, (ขอนแก่น : คลังน่านวิทยา, ๒๕๕๑), หน้า ๙๙.

^{๓๑} พวงเพชร ศรีศิริรินทร์, “การพัฒนาหลักสูตรมีเดียตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์บนเครือข่าย เรื่องงานและพลังงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา, (บัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๒), หน้า ๒๕.

^{๓๒} เวชฤทธิ์ อังกะภัทร, “การประยุกต์ใช้แนวคิด Teach Less, Learn More/TLLM สู่การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ Application of Teach Less, Learn More to Learning Management in Mathematics Classroom”, วารสารศึกษาศาสตร์, ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๑ (ตุลาคม ๒๕๕๔ –มกราคม ๒๕๕๕): ๑-๑๑.

๒) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมหลักองค์ ๔ แห่งการศึกษา ได้แก่

(๑) ด้านพุทธิศึกษา คือ ความรอบรู้วิชาการที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตการศึกษา และการเรียนรู้

(๒) ด้านจริยศึกษา คือ การมีศีลธรรมจรรยาที่ดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบหน้าที่และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม

(๓) ด้านหัตถศึกษา คือ ความรู้และทักษะในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี ต่องาน และเห็นคุณค่าของการทำงาน

(๔) ด้านพลศึกษา คือการมีสุขภาพแข็งแรง การกินอาหารที่ถูกต้อง และการออกกำลังกายให้ เหมาะสม รวมทั้งความสะอาดและสุขภาพไปด้วย

(๕) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองตอบความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ทุกคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(๖) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรง สร้างความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้อย่างมีความสุข

(๗) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ใช้ชุมชน ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้

(๘) จัดกิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผน คิดวิเคราะห์ อภิปราย สรุปความรู้ นำเสนอ จุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความมุ่งมั่นเพื่อแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหาและ สร้างสรรค์นวัตกรรม

(๙) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

(๑๐) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เป็นการเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน ที่ทุกคนในทีมเน้นความเป็นระบบ มีวิจารณ์ญานร่วมกันตลอดเวลาว่ากำลังทำอะไร จะทำให้ดีขึ้นอย่างไร แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี มีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

(๑๑) จัดกิจกรรมเรียนรู้ควบคู่กับการประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการประเมินสภาพจริง (Authentic Assessment) โดยใช้เทคนิควิธีการประเมินสภาพจริงที่หลากหลาย ที่ให้ความสำคัญกับการประเมิน การปฏิบัติ (Performance Assessment)^{๓๓}

จากการศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ผู้วิจัยสรุปว่าเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนสามารถจัดได้อย่างหลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการวัดผลประเมินที่หลากหลายรูปแบบ และมุ่งเน้นการเพิ่มพูนทักษะ

^{๓๓} กิตติศักดิ์ เพ็ญโรจน์. ผลการใช้กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยใช้ศิลปะมวยไทยที่มีต่อทักษะการป้องกันตนเอง ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙), หน้า ๑๒.

ชีวิตให้กับผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง รวมถึงสร้างความมุ่งมั่นให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

๒.๒.๖ บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้

ครูผู้สอน ต้องลดบทบาทจากเดิมที่คอยสอนเนื้อหา สาระ ใช้เวลาในชั้นเรียนมาก สั่งการให้ นักเรียนได้ทำตามตามที่ครูกำหนด มาเป็นผู้ที่คอยอำนวยความสะดวก ลดเวลาเรียนเนื้อหาในชั้นเรียนให้น้อยลง และส่งเสริม กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มเพื่อนมากขึ้น เพิ่มเวลารู้จากสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ หรือกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ ที่ครูจัดให้ทั้งในและนอกห้องเรียน ตามความถนัด ความสนใจและความต้องการของนักเรียน ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ดังนี้

๑) ครูผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยเชื่อมโยง ความรู้เดิมที่มีอยู่ภายในเข้ากับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรนำแนวคิดนี้ไปพัฒนางานแผน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ที่คงทนและเกิดทักษะที่ต้องการ

๒) ครูผู้สอนต้องตระหนักว่าในการจัดการศึกษาแก่นักเรียนนั้น ควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความ สนใจในการเรียนรู้ และมีกำลังในการเรียนรู้ ไม่ใช่เน้นแต่เพียงเนื้อหา ความรู้ที่จะสอนเท่านั้น

๓) ครูมีบทบาทเป็นผู้แนะนำ สร้างบรรยากาศและจัดสถานการณ์ที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยตนเอง มากกว่าการเรียนรู้จากคำบอกของผู้สอน

๔) ครูต้องจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้เรียนกับครู และครูภายในสถานศึกษา เดียวกันหรือต่างสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษา และสถานศึกษากับชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อม ในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดประสบการณ์ตรงกับนักเรียน

๕) ครูมีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือระหว่างนักเรียนกับครู และนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทักษะสำคัญ อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๖) ครูออกแบบ สร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียนมากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้หน้าห้องเพียงอย่างเดียว

๗) ครูผู้สอนควรสอนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ และแนวคิดที่สำคัญมากกว่า การท่องจำได้

๘) ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนเห็นคุณค่า มีทัศนคติที่ดี และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ในชีวิตจริง มากกว่าที่จะนำความรู้ไปใช้ในการสอบเท่านั้น

๙) ครูผู้สอนควรสอนให้นักเรียนเห็นภาพรวมของเนื้อหาและเข้าใจการเชื่อมโยงกันของเนื้อหา มากกว่าที่จะสอนเนื้อหาแยกกันเป็นเรื่องๆ

๑๐) เน้นที่กระบวนการของการเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่าการเน้นไปที่ผลการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว

๑๑) ส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยการใช้คำถามกระตุ้น มากกว่าการให้นักเรียน ปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น

๑๒) ครูเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง

๑๓) ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่าง

สร้างสรรค์

๑๔) ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง

๑๕) ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุง

ส่วนด้อย ของผู้เรียน

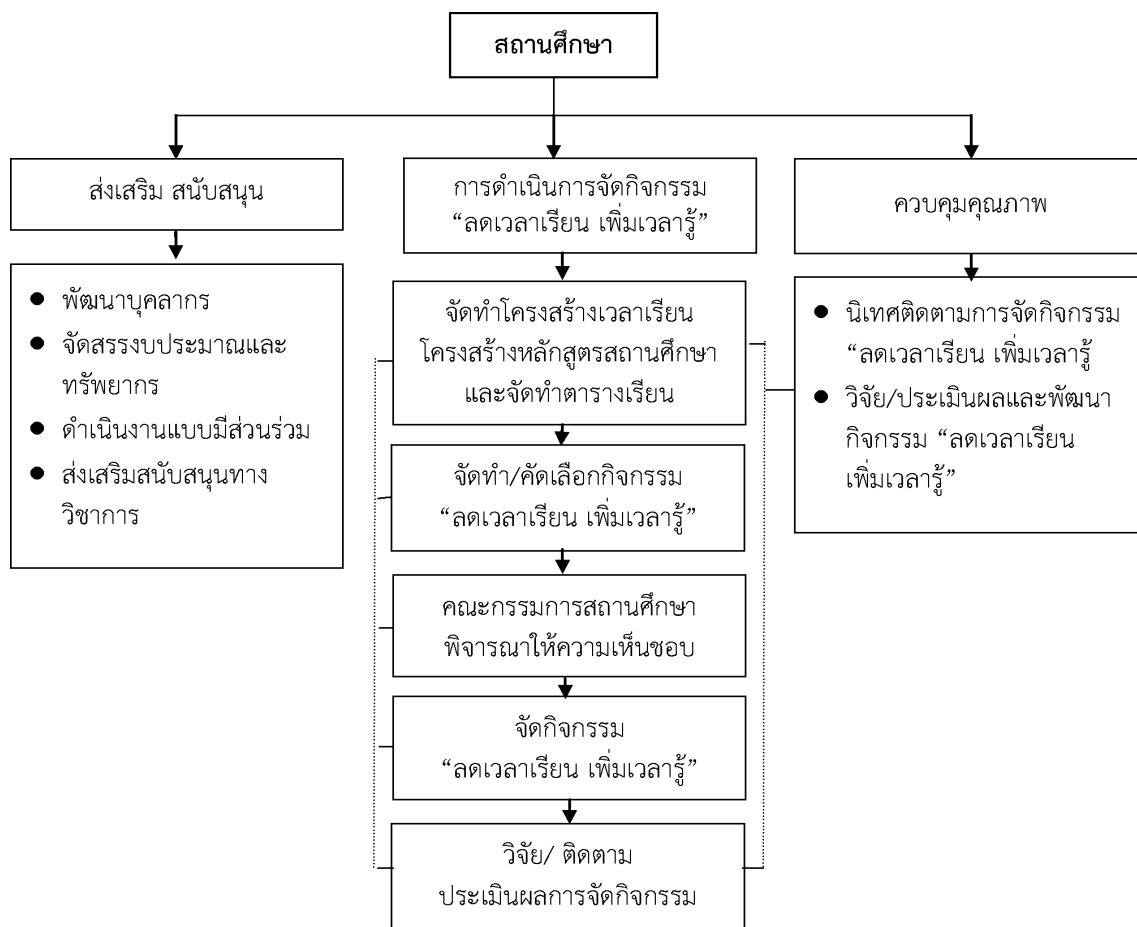
๑๖) ครูใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้

๑๗) ส่งเสริมให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มากกว่าการที่นักเรียนเรียนรู้ จากการทำแบบฝึกหัดและท่องจำ

๑๘) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน ทั้งในด้านความเหมาะสมกับนักเรียน มากกว่าการใช้วิธีสอนแบบเดียวกันกับนักเรียนทั้งหมดทุกคน

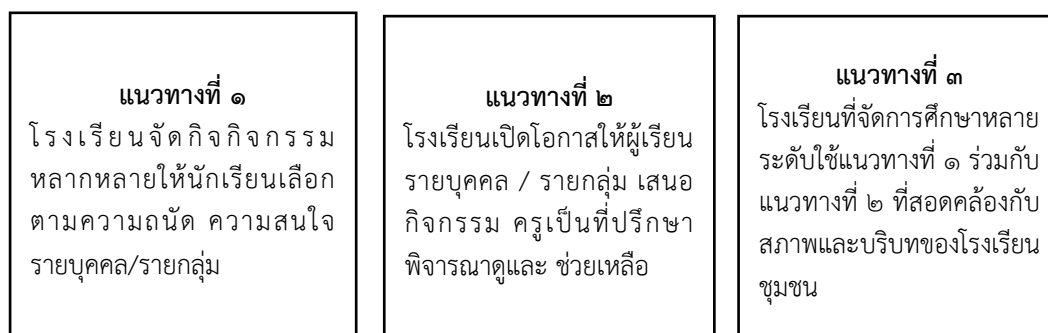
๑๙) ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย และเป็นการประเมินตามสภาพจริง ในการวิเคราะห์ คุณภาพและพัฒนาการของนักเรียนมากกว่าการประเมินนักเรียนจากการสอบเท่านั้น^{๓๔}

^{๓๔} สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”, กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๕๘), [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://www.sk.ac.th/doc/learning/manual.pdf>. [๒ สิงหาคม ๒๕๖๑], หน้า ๔-๖.

แผนภาพที่ ๒.๒ แนวทางการบริหารจัดการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

แนวทางการกำหนดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สถานศึกษาพิจารณาเลือกแนวทาง การกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทและศักยภาพของสถานศึกษา ดังนี้^{๓๕}

^{๓๕} สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๕๘), [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.sk.ac.th/doc/learning/manual.pdf>. [๒ สิงหาคม ๒๕๖๑], หน้า ๗.

การบริหารจัดการเวลาเรียนและการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีแนวทางดังต่อไปนี้

๑. ส่งเสริม สนับสนุน สร้างความเข้าใจการนำนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สู่การปฏิบัติแก่ครูผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๒. ปรับโครงสร้างเวลาเรียนของสถานศึกษาและจัดทำตารางเรียนให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แต่ละช่วงชั้น

๓. เลือกกำหนดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับช่วงวัย และวุฒิภาวะของผู้เรียน

๔. จัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามบริบทของสถานศึกษาและชุมชน

๕. ส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ สื่อการเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

๖. กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ

๗. ใช้การนิเทศภายใน การเสวนาสะท้อนผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR) เป็นเครื่องมือในการศึกษาและพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการและกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และเป็นเครื่องมือการพัฒนาศักยภาพอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง

๘. ศึกษา วิจัยและพัฒนา “กระบวนการบริหารจัดการเวลาเรียน” อย่างเป็นระบบ

๒.๒.๗ การขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สู่การปฏิบัติ

การขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมนั้น มีหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาหลายหน่วยงาน ในการดำเนินการต้องมีความชัดเจนและสอดคล้องกัน มีสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับสำนักต่างๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีบทบาทของหน่วยงานและ ขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๑) กระทรวงศึกษาธิการ

- (๑) ประกาศนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”
- (๒) มอบนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ
- (๓) ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
- (๔) กำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง

๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

(๑) จัดทำคู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และชุดเอกสารกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ประกอบการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับสถานศึกษา และ ระดับชั้นเรียน

(๒) สร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) คัดเลือกโรงเรียนนำร่อง ร้อยละ ๑๐ ปีการศึกษา ๒/๒๕๕๘ และดำเนินการทุกโรงเรียน ในปีการศึกษา ๒๕๕๙

- (๔) ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
- (๕) จัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลงานที่ประสบผลสำเร็จ
- (๖) สรุปและรายงานผล

๓) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพป. / สพม.)

- (๑) ส่งเสริม สนับสนุน การนำนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สู่อำนาจปฏิบัติระดับเขตพื้นที่การศึกษา และกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนระดับเขตพื้นที่การศึกษาอย่างชัดเจน
- (๒) ศึกษาคู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และชุดเอกสารกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ประกอบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ๓.๓ ประชุมชี้แจงโรงเรียน/ผู้เกี่ยวข้อง

- (๔) นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการทำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
- (๕) ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- (๖) สรุปและรายงานผล

๔) สถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- (๑) ศึกษาวิเคราะห์นโยบาย คู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และชุดเอกสารกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”
- (๒) กำหนดตัวชี้วัดภาพความสำเร็จ ของการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน อย่างชัดเจน มีความเข้าใจตรงกัน
- (๓) สร้างความตระหนัก ความเข้าใจในการดำเนินงานแก่ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง ในสถานศึกษา
- (๔) จัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน เป็นรายบุคคล
- (๕) วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรระดับชั้นเรียน ความพร้อมของครูผู้สอน สื่อ แหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ และห้องปฏิบัติการ
- (๖) ปรับและออกแบบตารางเรียนที่เอื้อต่อการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ตามแนวทางการบริหารจัดการเวลาเรียนที่ลดเวลาเรียนและเพิ่มเวลารู้ โดยแนวทางการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีรายละเอียดพร้อมตัวอย่างในเอกสารคู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และ ในชุดเอกสารกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ประกอบการดำเนินงาน
- (๗) ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับช่วงวัย สนองความสนใจ ความถนัด และ ความต้องการของผู้เรียน ซึ่งอาจพิจารณาจากกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการอยู่ และหรือเลือกจากกิจกรรม ในชุดเอกสารกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” หรือจากสื่อและแหล่งเรียนรู้อื่นๆ
- (๘) ดำเนินการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรม ตามตารางเรียนที่กำหนด
- (๙) นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน
- (๑๐) ประชุม เสวนา ทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) นำผลไปใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(๑๑) สรุปรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน^{๓๖}

๒.๒.๘ บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในระดับสถานศึกษา

๑) ผู้บริหารสถานศึกษา

(๑) เป็นผู้นำการขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ระดับโรงเรียน และการบริหาร จัดการเวลาเรียนที่เอื้อต่อการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

(๒) อำนวยความสะดวก ปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติ

(๓) ประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาและ ภูมิปัญญาต่าง ๆ มาร่วมในการบริหารจัดการเวลาเรียน การจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

(๔) นิเทศ กำกับ ติดตาม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

(๕) จัดเวทีเสวนาทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR)

(๖) นำผลการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) และผลการประเมิน ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการเวลาเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ส่งผลต่อคุณภาพของ ผู้เรียน

๒) ครูผู้สอน

(๑) วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสนใจ ความถนัดและความต้องการ จำแนกเป็นระดับชั้นเรียน และเป็นรายบุคคล

(๒) ออกแบบกิจกรรม เพิ่มเวลารู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล หลักการ และ แนวทางการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

(๓) จัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยเน้นการสร้างแรงจูงใจ นักเรียนให้มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ และกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

(๔) ร่วมเสวนา ทบทวนหลังการปฏิบัติ และนำผลมาพัฒนาการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

(๕) ประเมินและพัฒนานักเรียนเต็มตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน

(๖) ร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

(๗) รายงานผลการเรียนรู้ของนักเรียน

๓) ผู้เรียน

(๑) สนใจและเข้าร่วมกิจกรรมตามตารางเรียน และวิธีการเรียนรู้ที่กำหนดอย่างกระตือรือร้น และสนองตอบต่อกิจกรรมเต็มตามศักยภาพและขีดความสามารถของตนเอง

^{๓๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙-๑๐.

(๒) สำรวจความสนใจ ความต้องการ และศักยภาพของตนเองเพื่อวางแผนการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

(๓) ค้นหาความถนัด ความต้องการของตนเอง

(๔) ฝึกฝน พัฒนาเพิ่มพูนความสามารถของตนเอง

(๕) ประเมินและปรับปรุงวิธีการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

(๖) ให้ข้อมูลป้อนกลับในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน

(๗) ร่วมนำเสนอผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างภาคภูมิใจ

๔) ผู้ปกครอง

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน ผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ในการดำเนินงานตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

(๒) ให้ข้อมูลป้อนกลับในการปฏิบัติกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของผู้เรียน

(๓) ประเมินความก้าวหน้าการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน และร่วมชื่นชมผลงานของผู้เรียน^{๓๗}

๒.๒.๙ แนวทางการดำเนินงาน

๑) กรอบกรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐาน ซึ่งระบุการจัดเวลาเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนรายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาสามารถจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ และบริบทของสถานศึกษาโดยการกำหนดเวลาเรียนในแต่ละระดับการศึกษา สรุปได้ดังนี้

(๑) **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้รวม ๘๘๐ ชั่วโมงต่อปี (๒๒ หน่วยกิต) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๑๒๐ ชั่วโมงต่อปี และรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นปีละไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ชั่วโมงต่อ ปี รวมไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ ชั่วโมงต่อปี

(๒) **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียนพื้นฐานสำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้รวม ๓ ปี จำนวน ๑,๖๔๐ ชั่วโมง (๔๑ หน่วยกิต) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๓๖๐ ชั่วโมง และรายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้นปีละไม่น้อยกว่า ๑,๖๐๐ ชั่วโมง (๔๐ หน่วยกิต) รวม ๓ ปี ไม่น้อยกว่า ๓,๖๐๐ ชั่วโมง

โดยมี รายละเอียด ตามกรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ตารางที่ ๒.๑ กรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช ๒๕๕๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน				
	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น			ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	
	ม.๑	ม.๒	ม.๓	ม.๔-ม.๖	
กลุ่มสาระการเรียนรู้					
ภาษาไทย	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)	
คณิตศาสตร์	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)	
วิทยาศาสตร์	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)	
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๑๖๐ (๔ นก.)	๓๒๐ (๘ นก.)	
- ประวัติศาสตร์	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)	๔๐ (๑ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	
- ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)	
- หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและ การดำเนินชีวิตในสังคม					
- เศรษฐศาสตร์					
- ภูมิศาสตร์					
สุขศึกษาและพลศึกษา	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	
ศิลปะ	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๘๐ (๒ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	
ภาษาต่างประเทศ	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๑๒๐ (๓ นก.)	๒๔๐ (๖ นก.)	
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๘๘๐ (๒๒ นก.)	๑,๖๔๐ (๔๑ นก.)	
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๑๒๐	๑๒๐	๑๒๐	๓๖๐	
รายวิชา / กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและจุดเน้น	ปีละไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ชั่วโมง			ไม่น้อยกว่า ๑,๖๐๐ ชั่วโมง	
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่น้อยกว่า ๑,๒๐๐ ชั่วโมง/ปี			รวม ๓ ปี ไม่น้อยกว่า ๓,๖๐๐ ชั่วโมง	

จากกรอบโครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สถานศึกษาสามารถนำโครงสร้างเวลาเรียนดังกล่าวไปจัดทำเป็นโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

โดยยืดหยุ่นเวลาเรียนได้ตามความพร้อม ความต้องการ ความจำเป็น หรือจุดเน้นของสถานศึกษา ให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และสังคม^{๓๘}

๒.๒.๑๐ แนวทางการปรับโครงสร้างเวลาเรียนและโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สถานศึกษาจัดแบ่งจำนวนหน่วยกิตที่เรียนของแต่ละรายวิชาต่อภาคเรียนได้ตามความเหมาะสม และบูรณาการการเรียนรู้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามโครงสร้างเวลาเรียน ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กำหนด โดยรายวิชาพื้นฐาน เท่ากับ ๘๘๐ ชั่วโมง/ปี และ รายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น เท่ากับ ๒๐๐ ชั่วโมง/ปี รวมทั้งสิ้น ๑,๐๘๐ ชั่วโมง/ปี (๒๗ ชั่วโมง/สัปดาห์) โดยผู้เรียนต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนด เวลาของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน ๑๒๐ ชั่วโมง/ปี (๓ ชั่วโมง/ สัปดาห์) จัดเป็นกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” บังคับตามหลักสูตร ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เวลาเรียนรวมทั้งหมดไม่เกิน ๑,๒๐๐ ชั่วโมง/ปี

สถานศึกษาที่มีความประสงค์จะปรับลดเวลาเรียนต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

๑. ความพร้อมของสถานศึกษา ได้แก่ จำนวนครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ห้องเรียนและสถานที่ งบประมาณ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

๒. ความต้องการและจุดเน้นของสถานศึกษา

๓. ความต้องการของผู้เรียน^{๓๙}

๒.๒.๑๑ หมวดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แบ่งออกเป็น ๔หมวด ๑๖ กลุ่มกิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

หมวดที่ ๑ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมบังคับตามหลักสูตร)

๑. กิจกรรมแนะแนว

๒. กิจกรรมนักเรียน

๓. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

หมวดที่ ๒ สร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้

๔. พัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร

๕. พัฒนาความสามารถด้านการคิดและการพัฒนากรอบความคิดแบบเปิดกว้าง (Growth Mindset)

๖. พัฒนาความสามารถด้านการแก้ปัญหา

๗. พัฒนาความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี

๘. พัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

^{๓๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒-๑๓.

^{๓๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕.

หมวดที่ ๓ สร้างเสริมคุณลักษณะและค่านิยม

๙. ปลุกฝังค่านิยมและจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมมีจิตสาธารณะและการให้บริการ
ด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม

๑๐. ปลุกฝังความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

๑๑. ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม (มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ อดทน มุ่งมั่นในการทำงาน
กตัญญู)

๑๒. ปลุกฝังความรักความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและหวงแหนสมบัติของชาติ

หมวดที่ ๔ สร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพ และทักษะชีวิต

๑๓. ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่าง
ระหว่างบุคคล

๑๔. ฝึกการทำงาน ทักษะทางอาชีพ ทรัพยากรทางปัญญา อยู่อย่างพอเพียงและมีวินัยทาง
การเงิน ๑๕. พัฒนาความสามารถด้านการใช้ทักษะชีวิต

๑๖. สร้างเสริมสมรรถนะทางกาย^{๔๐}

๒.๒.๑๒ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

เมื่อโรงเรียนบริหารจัดการเวลาเรียน จัดทำโครงสร้างเวลาเรียน โครงสร้างหลักสูตร
สถานศึกษา และ จัดตารางเรียนที่เอื้อต่อการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” แล้วขั้นตอนต่อไปครูต้องการ
จัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ให้นักเรียนปฏิบัติ ควรมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๑) จัดทำข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของนักเรียน
เป็นรายบุคคลเพื่อใช้ประกอบการวางแผนการจัดกิจกรรมเพิ่มเวลารู้

๒) วิเคราะห์สภาพความพร้อมของโรงเรียน ทั้งด้านบุคลากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัสดุอุปกรณ์
สื่อ แหล่งเรียนรู้ สถานที่ งบประมาณ หรือประสานทรัพยากรภายนอกโรงเรียนมาให้การสนับสนุน
โรงเรียน โดย แหล่งเรียนรู้ของการจัดการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียน ได้แก่ชุมชน
ท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม รอบตัวเรา และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ที่เต็มไปด้วย
แหล่งเรียนรู้หลากหลายประเภท ได้แก่

(๑) บริเวณและสถานที่ต่าง ๆ ภูมิทัศน์ของโรงเรียนในชุมชน/ท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ใน
โรงเรียน เช่น สวนป่า สวนพฤกษศาสตร์ สนามกีฬาโรงเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ห้องครัว โรงอาหาร
ห้องสมุด หอประชุม เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ในชุมชน/ท้องถิ่น เช่น วัด สถานีนามัย ตลาด หอสมุด
พิพิธภัณฑ์ ฟุ้งนา ป่าชุมชน โรงพยาบาล เป็นต้น

(๒) ผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปราชญ์ชาวบ้าน

(๓) เรื่องราว สถานการณ์ และเหตุการณ์สำคัญ

(๔) วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นและวันสำคัญศาสนาและทางราชการ

^{๔๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๖.

ห้องเรียนธรรมชาติ เป็นห้องเรียนแห่งประสบการณ์ตรงที่ผู้เรียนจะได้สัมผัสกับความงดงาม ระบบนิเวศ และความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติทั้งที่เป็นดิน น้ำ ป่าไม้ อากาศ ฯลฯ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในธรรมชาติจึงเป็นไปได้ทั้งในแนวทางเพื่อการปลูกฝังเจตคติ จินตนาการ ฝึกฝนทักษะการคิด และการสำรวจ รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอ การสื่อสาร การเปลี่ยนแปลง เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม การทำงานกลุ่ม และทักษะการตัดสินใจ เป็นต้น

วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ในชุมชน ท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้และฝึกฝน ทักษะและความสามารถพื้นฐานทางสังคม ทักษะการคิดและทักษะชีวิตอย่างหลากหลาย ทั้งการวางแผน การสำรวจ การสังเกต บันทึกรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอ การอ่าน การเขียน การสื่อสาร การทำงาน ร่วมกับผู้อื่น การฝึกมารยาททางสังคม รวมทั้งเกิดความรักและภาคภูมิใจใน วัฒนธรรมประเพณีของตนเอง

ผู้รู้ ภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้านเป็นศูนย์รวมปรัชญา แนวคิด หลักปฏิบัติสำคัญของกลุ่มคนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ รับการถ่ายทอดประสบการณ์ วิธีปฏิบัติ จากผู้รู้/ภูมิปัญญา หรือปราชญ์ชาวบ้าน

เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย อิเล็กทรอนิกส์ โทรคมนาคม และข่าวสาร (Electronics, Computer, Telecommunication and Information) ทำให้สังคมโลกสามารถสื่อสารกันได้ทุกแห่งทั่วโลก อย่างรวดเร็ว สามารถรับรู้ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้พร้อมกัน สามารถเรียนรู้ได้ทุกขณะ เวลา เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้รวดเร็ว ประหยัดเวลา^{๔๑}

๒.๒.๑๓ แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (TLLM)

๑) หมวดที่ ๑ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่จัดเป็นกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” บังคับตามหลักสูตร ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียนและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ ให้ตัดสินผล การประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ตามเกณฑ์การประเมินที่หลักสูตรกำหนด และเป็นส่วนหนึ่งของการ จบหลักสูตรสถานศึกษา

๒) หมวดที่ ๒- ๔ กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะและการเรียนรู้ กิจกรรมสร้างเสริมคุณลักษณะและ ค่านิยม และกิจกรรมสร้างเสริมทักษะการทำงาน การดำรงชีพและทักษะชีวิต ให้ประเมินผลความก้าวหน้า พัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคล และประเมินความพึงพอใจของนักเรียนผู้เกี่ยวข้อง โดยอาจจะบันทึก ผลการประเมินเป็นแฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ของนักเรียนรายบุคคล

^{๔๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘.

ตารางที่ ๒.๒ ตัวอย่างการวัดผลประเมินผลการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (TLLM)^{๔๒}

ประเด็นการวัดและประเมินผล	วิธีการวัดและประเมิน	เครื่องมือวัดและประเมินผล
การทำงานเป็นทีม	สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติ	- แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติ - เกณฑ์คุณภาพ (Rubric)
ทักษะการแก้ปัญหา	- ตรวจผลงาน การปฏิบัติงาน - สอบถามความพึงพอใจ ในการร่วมกิจกรรมของ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง	- แบบประเมินประเมินผลงาน - เกณฑ์คุณภาพ (Rubric) - แบบประเมินความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรม
ทักษะการคิดวิเคราะห์	ตรวจผลงาน (ภาระงาน/ชิ้นงาน)	- แบบประเมินประเมินผลงาน - เกณฑ์คุณภาพ (Rubric)
คุณธรรม จริยธรรม (มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ อดทน มุ่งมั่นในการทำงาน กตัญญู)	- สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติ - สอบถามความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง	- แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติ - เกณฑ์คุณภาพ (Rubric) - แบบประเมินความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรม

๒.๑.๑๔ ตัวชี้วัดภาพความสำเร็จ

ในการขับเคลื่อนนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” สู่การปฏิบัติ มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ตั้งแต่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ดังนั้นการดำเนินงานจะเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยมีตัวชี้วัดภาพความสำเร็จ ดังนี้

๑) กระทรวงศึกษาธิการ

(๑) นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” มีความชัดเจน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

(๒) มีระบบการกำกับ ติดตาม ที่มีประสิทธิภาพ

๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(๑) มีคู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และชุดเอกสารแนวทางการ จัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

(๒) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพป./สพม.) มีความรู้ ความเข้าใจ นโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

^{๔๒} สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, (๒๕๕๘), [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.sk.ac.th/doc/learning/manual.pdf>. [๒ สิงหาคม ๒๕๖๑], หน้า ๑-๒.

(๓) มีระบบการกำกับ ติดตาม และนิเทศอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

(๔) มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอผลงานผลงานที่ประสบผลสำเร็จ

๓) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพป./สพม.)

(๑) มีแนวทางการขับเคลื่อนและตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่ชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

(๒) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

(๓) สถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

(๔) มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

(๕) มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำเสนอผลงานที่ประสบผลสำเร็จ

(๖) มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน^{๔๓}

๔) สถานศึกษา

(๑) มีแนวทางการขับเคลื่อนและตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ระดับสถานศึกษาที่ชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

(๒) มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม การขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

(๓) ครูและบุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

(๔) มีตารางเรียนที่เอื้อต่อการบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

(๕) ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

(๖) มีกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมสร้างสรรค์ ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

(๗) มีการนำผลการพัฒนานักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

(๘) มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

(๙) มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการนำเสนอผลงานที่ประสบผลสำเร็จ

(๑๐) มีการสร้างเครือข่ายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

(๑๑) มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน

(๑๒) ชุมชนเข้าใจ ให้ความร่วมมือ สนับสนุนการบริหารจัดการเวลาเรียนของโรงเรียน

๕) นักเรียน

(๑) ได้เรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยใช้เวลาเรียนทั้งด้านวิชาการ และการปฏิบัติ กิจกรรมอย่างเหมาะสม

(๒) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีทักษะชีวิต และมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความถนัด ความสนใจ ตามศักยภาพของตนเองแต่ละคน

^{๔๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๑-๓๒.

(๓) มีการประเมินตนเอง และนำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

(๔) มีความสุขในการเรียนรู้ มีภาระงาน การบ้าน เหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้ และตัวชี้วัด

(๕) มีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ผลการทดสอบ PISA และผลการทดสอบคุณภาพการศึกษาต่าง ๆ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

๖) ผู้ปกครอง

(๑) มีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

(๒) มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”

(๓) มีความพึงพอใจต่อคุณภาพของนักเรียน

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ควรใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยเน้นการประเมินสภาพจริง (Authentic Assessment) ใช้เทคนิควิธีการประเมินสภาพจริงที่หลากหลาย ที่ให้ความสำคัญกับการประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment)

๒.๓ การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ ๒๑

การจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑ จะต้องเชื่อมโยงกับกระบวนการทางสังคม ระบบเศรษฐกิจที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และต้องสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง ระบบการศึกษาแบบเดิมที่เน้นความรู้ ทำให้ความรู้ไม่อาจพัฒนาการปฏิบัติที่มีคุณภาพโดยรอบด้านได้ การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้จึงต้องเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ เท่านั้นจึงจะประสบผลสำเร็จ^{๔๔} ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน และต้องมีการพัฒนาครูและผู้เรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในอนาคต ซึ่งจากกรอบความคิดของภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ สรุปคุณลักษณะที่สำคัญของคนในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ควรจะได้รับการพัฒนา ๓ ด้านดังนี้^{๔๕}

^{๔๔} วัชรรา เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง, อรพิน ศิริสัมพันธ์, กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (นครปฐม: เพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๖๐), หน้า ๑๕

^{๔๕} Partnership for 21st Century Skills, Framework for 21st Century Learning, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.21stcenturyskills.org/files/fulltext/Ed51246>, [๑๑ กันยายน ๒๕๖๑].

๑. ด้านความรู้ ความรู้ที่ควรพัฒนาคนในศตวรรษที่ ๒๑ คือ จิตสำนึกต่อโลก การเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ความเป็นพลเมือง วัฒนธรรมมนุษย์และโลกทางกายภาพ และโลกธรรมชาติ สุขภาพและสวัสดิภาพ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ความรู้พื้นฐานเชิงทัศนภาพ (visual literacy) ความรู้พื้นฐานทางข้อมูลข่าวสาร ความรู้พื้นฐาน ทางพหุวัฒนธรรม (multicultural literacy) และความรู้พื้นฐานในเรื่องปริมาณ

๒. ด้านทักษะการเรียนรู้และการคิด ทักษะการเรียนรู้และการคิดที่ควรพัฒนาคนในศตวรรษที่ ๒๑ คือ ความอยากรู้/จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined mind) การคิดระดับสูง การคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการแก้ปัญหา จัดการและแก้ไขความขัดแย้ง ทักษะการสังเคราะห์ (Synthesizing mind) ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และผลิตนวัตกรรม ทักษะการทำงานเป็นทีม/การทำงานร่วมกัน/การสร้างเครือข่าย ทักษะปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล/การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทักษะการเรียนรู้ตามบริบท ทักษะด้านไอซีที ทักษะการใช้วิธีการเรียนรู้ ทักษะการใช้ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร ทักษะการผลิตนวัตกรรม ทักษะการจัดลำดับความสำคัญ ทักษะการวางแผนและการจัดการเพื่อมุ่งผลลัพธ์ ทักษะการใช้เครื่องมือจริงอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพและเหมาะสม ทักษะการตั้งคำถามและการวิเคราะห์ ทักษะการหาแนวโน้มและคาดการณ์ความเป็นไปได้และทักษะการรู้คิด

๓. ด้านทักษะชีวิต ทักษะชีวิตที่ควรพัฒนาในศตวรรษที่ ๒๑ คือ ความเป็นผู้นำ ความสามารถในการปรับตัว การใช้เหตุผลที่ดี ความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และในฐานะพลเมือง การเข้าถึงคน/การเจรจา การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ความสามารถในการขึ้นต้นเอง ความกล้าเสี่ยง การจัดการ ความซับซ้อน การรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิภาพของตนเอง ความสามารถในการสื่อสารแบบโต้ตอบ/การโต้ตอบโดยอิสระ การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง ในระดับท้องถิ่นและโลก ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) จิตแห่งความเคารพ (Respectful mind) และจิตแห่งจริยธรรม (Ethical mind)^{๔๖}

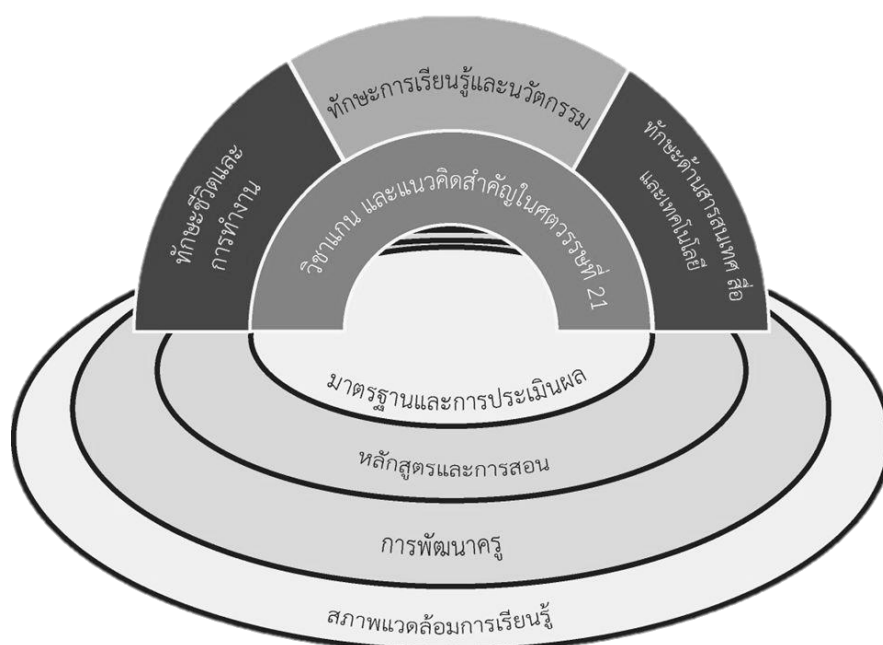
กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เป็นกิจกรรมที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหาการทำงานเป็นทีม สร้างเสริมคุณลักษณะ ค่านิยมที่ดีงามและความมีน้ำใจต่อกันครอบคลุม หลักองค์ ๔ แห่งการศึกษา คือ ทักษะศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะ ที่สำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ และมีความสุขในการเรียนรู้ ดังนี้

๒.๓.๑ การเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ ๒๑ (21st Century Learning)

กระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ โดย วิจารณ์ พานิช ได้สรุปลักษณะของการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ ๒๑ (21st Century Learning) โดยกล่าวถึง ลักษณะเด่นที่สำคัญของกระบวนการเรียนรู้ คือการสอนให้น้อย เรียนรู้ให้มาก (Teach less, Learn more) การไปไกลกว่าสาระวิชา (beyond subject matters) การเรียนรู้ด้วยตัวผู้เรียนโดยตรง (student-directed learning) การร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน (collaborative

^{๔๖} ชัยวัฒน์ สุธิธรัตน์, ๘๐ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง, ๒๕๕๙), หน้า ๒.

competitive) การเรียนรู้ด้วยการทำงานเป็น ทีมมากกว่าการเรียนรู้เฉพาะคน (team individual learning) กระบวนทัศน์ใหม่แห่งการประเมินผล กล่าวคือ ไม่เน้นถูก-ผิด เน้นการประเมินทีม และข้อสอบไม่เป็นความลับ (New paradigm of evaluation: Beyond standard, evaluate team, open (not secret) approach) จากนั้น ประเด็นคุณภาพของระบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องเป็นการเรียนรู้ที่ไปถึงสิ่งที่สำคัญ ๔ ประการ ได้แก่ ๑) ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ (๒๑st Century Skills) ๒) การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง(transformative learning) ๓) มีทักษะแห่งการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำ (change agent skills, leadership) ๔) ความเป็นพลเมือง^{๔๗}

แผนภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ ๒๑ (21st Century Learning Framework)^{๔๘}

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ หรือ Partnership for 21st Century Skills (P21) ซึ่งเป็น ภาคีในประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นความร่วมมือระหว่างบริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ องค์กรวิชาชีพ ระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษารัฐ มีจุดประสงค์ในการเตรียมความพร้อมของนักเรียน สหรัฐอเมริกาสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ได้มีข้อเสนอแนะว่ากรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ควรมี องค์ประกอบที่สำคัญโดยมีรายละเอียดดังนี้

^{๔๗} สุกัญญา งามบรรจง, “การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙), หน้า ๓๗,

^{๔๘} วิจารย์ พานิช, การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ ๒๑, ๒๕๕๖, หน้า ๓-๑๔

วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ (Core Subjects- ๓Rs and ๒๑st Century Themes) ซึ่งเป็นสาระวิชาหลักได้แก่ ภาษาแม่ และภาษาโลกวิทยาศาสตร์ศิลปะภูมิศาสตร์คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐ และความเป็นพลเมืองดีสำหรับหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ที่จำเป็นต้องให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ คือ ความรู้เกี่ยวกับโลกความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีความรู้ด้านการเงินความรู้ด้านสุขภาพ เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการเป็นผู้ประกอบการนอกจากนี้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะ ๓Rs (Reading, Writing, Arithmetic) คือการอ่านออกเขียนได้ และคิดเลขเป็น

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills-4Cs) Critical Thinking Communication Collaboration Creativity ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้เรียนต้องมีเพื่อเป็นทักษะที่ใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม คือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาการสื่อสารการร่วมมือการริเริ่ม สร้างสรรค์และนวัตกรรม

ทักษะชีวิตและอาชีพ (life and career รพแร) เป็นการปรับตัวให้เข้ากับสังคมของผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นและปรับตัวการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองทักษะสังคมและสังคมข้าม วัฒนธรรมการเป็นผู้สร้างหรือผลิต (productivity) และความรับผิดชอบ (accountability) ภาวะผู้นำและ ความรับผิดชอบ (responsibility)

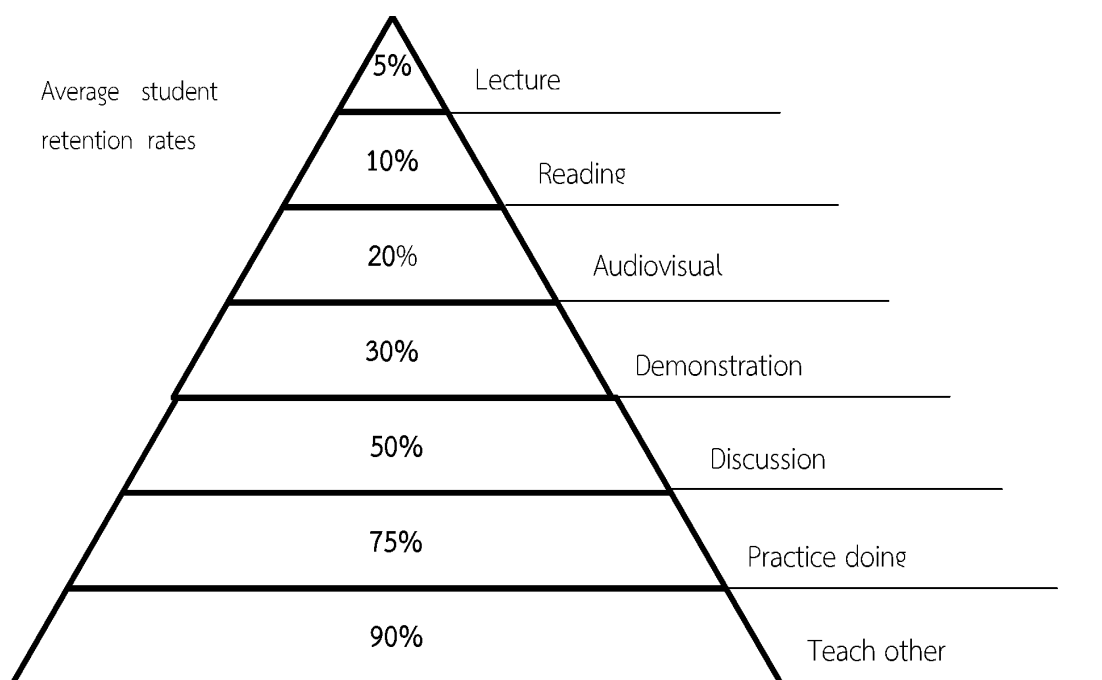
ระบบสนับสนุน (supportsystem) เป็นบทบาทซึ่งทางโรงเรียนและครูเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ได้อันได้แก่ การกำหนดมาตรฐานและการประเมินในยุคศตวรรษที่ ๒๑การจัดทำ หลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับศตวรรษที่ ๒๑การพัฒนาครูในศตวรรษที่ ๒๑และการจัดสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๓.๒ ลักษณะของกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของโลกในศตวรรษที่ ๒๑

ในศตวรรษที่ ๒๑ นี้ การเรียนรู้ยังจะต้องเป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับดำเนิน การของการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (transformative learning) นั้น ได้สรุป ความตามทัศนะของ เมซีโรว์ (Mezirow) ว่าหมายถึง กระบวนการสร้าง “ความหมายใหม่” ให้แก่ประสบการณ์ เดิม เพื่อขึ้น การกระทำของตนในอนาคต โดยมีองค์ประกอบหลัก ๔ ประการ ได้แก่ ประสบการณ์ (experience) การใคร่ครวญด้วยวิचारณญาณ (critical reflection) วาทกรรมที่เกิดจากการใคร่ครวญ (reflective discourse) และการกระทำ (action กระบวนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่เมซีโรว์เสนอ ประกอบด้วย ๑๐ ขั้นตอน ได้แก่การให้ผู้เรียนได้เผชิญกับวิกฤตการณ์ที่ไม่เป็นไปตามมุมมองเดิมของตนการ ตรวจสอบตนเองการประเมินสมมติฐานเดิมของตนอย่างจริงจังการเปิดใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงการ ค้นหาทางเลือกใหม่การวางแผนการกระทำใหม่ การหาความรู้และทักษะสำหรับการปฏิบัติตามแผน การเริ่มทดลอง ทำตามบทบาทใหม่ การสร้างความสามารถและความมั่นใจในบทบาทและความสัมพันธ์ใหม่ และการบูรณา การจนเป็นวิถีชีวิตใหม่ของตน

กิจกรรมที่ต่างกันจะทำให้เราจดจำสิ่งที่ได้การเรียนรู้ต่างกันด้วย ดังแสดงในปิรามิดแห่งการเรียนรู้ (learning pyramid) โดยที่การเรียนรู้ในห้องเรียน ด้วยการนั่งฟังบรรยาย (lecture) จะจำได้เพียง ร้อย ละ ๕ ขณะที่การอ่านด้วยตัวเอง (reading) จะจำได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๐ ส่วนการฟังและได้เห็น (audiovisual) เช่น การดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ จำได้ร้อยละ ๒๐ การได้เห็นตัวอย่าง (demonstration) จะ

ช่วยให้จำได้ร้อยละ ๓๐ ทั้งนี้ หากมีการได้แลกเปลี่ยนพูดคุยกัน (discussion) เช่น การพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้กันใน กลุ่ม จะช่วยให้จำได้ถึงร้อยละ ๕๐ และถ้ามีการได้ทดลองปฏิบัติเอง (practice doing) จะจำได้ถึงร้อยละ ๗๕ ส่วนวิธีที่ช่วยให้มีการเรียนรู้และจดจำได้มากที่สุดนั่นคือ การได้สอนผู้อื่น (teaching) เช่น การติว หรือการ สอน จะช่วยให้จำได้ถึงร้อยละ ๙๐^{๔๙}

แผนภาพที่ ๒.๔ พีระมิดแห่งการเรียนรู้ (learning pyramid Framework) ที่มา: National Training Laboratories

การศึกษาไทยในปัจจุบันยังคงเน้นเพียงการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียน หรือการเรียนรู้ในห้องเรียน ด้วยการนั่งฟังบรรยาย (lecture) เป็นหลัก ซึ่งการเรียนการสอนในรูปแบบนั้นไม่เพียงพอสำหรับในศตวรรษที่ ๒๑ ฉะนั้นต่อไปนี้ การศึกษาเรียนรู้ของไทยจะต้องนำไปสู่การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ รู้จักที่จะแสดง ความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติ หาคำตอบให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับในทฤษฎีพีระมิดแห่งการเรียนรู้ในตรงฐาน ของพีระมิดที่ระบุชี้ชัดว่า ผลสำเร็จของการเรียนรู้นั้นจะต้องมีการแลกเปลี่ยนพูดคุยกัน (discussion) มีการ ทดลองปฏิบัติ (practice doing) และสอนผู้อื่นได้ (teaching) สอดคล้องกับพัชรี สร้อยสกุล (๒๕๕๙) ได้ ทำการศึกษาการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาอุตสาหกรรม ชายฝั่งทะเลตะวันออกการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อ พัฒนารูปแบบการฝึกทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน และเพื่อหาประสิทธิภาพ ของคู่มือการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตพัฒนาอุตสาหกรรม ชายฝั่งทะเลตะวันออก

^{๔๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๘-๓๙

พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ มากที่สุดโดย เรียงลำดับตามคะแนนเฉลี่ยได้ดังนี้ ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ และทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้และ๒) การพัฒนา รูปแบบการฝึกทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนได้แก่ การวิเคราะห์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการออกแบบคู่มือการฝึกทักษะการนำคู่มือไปทดลองฝึกทักษะ การประเมินผลการฝึกทักษะและการคิดตามผลการฝึกทักษะ

อรุณรสมิ์ บำรุงจิตร์ ได้ทำการศึกษาการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการ ทฤษฎีการสร้างความรู้และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยม เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นการศึกษา เพื่อ ๑) พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้โดย พัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้และแนวคิด การเชื่อมโยงนิยม ๒) ศึกษาผลการใช้ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ฯ และ ๓) ศึกษาความพึงพอใจของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ๑. ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการทฤษฎี การสร้างความรู้และแนวคิดเชื่อมโยงนิยมมีองค์ประกอบได้แก่ ๑) หลักการและเหตุผล ๒) ทฤษฎีแนวคิด พื้นฐาน ๓) หลักการของยุทธศาสตร์ ๔) จุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์ ๕) การจัดการเรียนรู้ตาม ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนคือ ๕.๑) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ๕.๒) ขั้นระหว่างการจัดการ เรียนรู้ (DFFR) มีขั้นตอนย่อย ๔ ขั้นตอน ขั้นตอนคือ ขั้นนำ (Define and Decide) ขั้นสร้างความรู้ (Focus on) ขั้นสะท้อนความคิด (Feedback) และขั้นประเมินผล (Assessment) ๕.๓) ขั้นหลังการ จัดการเรียนรู้ ๖) แหล่งเรียนรู้ ๗) วัสดุสนับสนุนการเรียนรู้ ๘) ความร่วมมือบนเว็บไซต์สังคมเครือข่าย ๙) บทบาทผู้สอน ๑๐) บทบาทผู้เรียนและ ๑๑) การประเมินตามยุทธศาสตร์ ผลการใช้ยุทธศาสตร์การ จัดการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ด้านการคิดวิเคราะห์ การรู้สารสนเทศ และความ รับผิดชอบต่อสังคม และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ยุทธศาสตร์การจัดการ เรียนรู้ โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยม๕๐

ดังนั้นการที่จะจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ จึงควรจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะการ แก้ปัญหา การทำงานเป็นทีม สร้างเสริมคุณลักษณะ ค่านิยมที่ดีงามและความมีน้ำใจต่อกันครอบคลุม

^{๕๐} อรุณรสมิ์ บำรุงจิตร์, “การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้ และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยม เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นการศึกษา”, **ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การจัดการเรียน**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

หลักองค์ ๔ แห่ง การศึกษา คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะที่สำคัญใน ศตวรรษที่ ๒๑ และมีความสุขในการเรียนรู้^{๕๑}

๒.๓.๓ แนวคิดการประเมินผลทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

กรอบแนวคิดจากโครงการ Assessment and Teaching for the 21st Century Skills (ATCS) เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ ๖ ประเทศ โดยได้รับการสนับสนุนจากบริษัท CISCO INTEL และ Microsoft โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาวิธีการประเมินและการสอนทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ พัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอน และเพื่อสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรจากผู้สนับสนุน โครงการเพื่อการพัฒนาการวัดประเมินผลและการสอนทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ โครงการนี้ใช้ KSAVE Model (Knowledge, Skills, Attitudes, Values, Ethics) เป็นกรอบในการดำเนินงาน โดยเน้นที่ S หรือ ทักษะ (Skills) ซึ่งประกอบด้วย ๔ กลุ่มทักษะดังภาพ

21st Century Skills

ATC21S defined ten 21st-century skills into four broad categories. These have been grouped under the acronym KSAVE: knowledge, skills, attitudes, values and ethics.

For further detail please see: Brinkley, M., Ersted, O., Hemming, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., & Rumble, M. (2012). Defining Twenty-First Century Skills. In Gifford, L., Carr, L., & McIsaac, M. Assessment and Learning of 21st Century Skills. Dordrecht: Springer.

แผนภาพที่ ๒.๕ กรอบในการดำเนินงานโดยเน้นที่ S หรือ ทักษะ (Skills)

องค์ประกอบ ๔ องค์ประกอบของทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ใช้เป็นแนวทางในการวัดประเมินผลได้แก่ ๑) วิธีการคิด (ways of thinking) อันได้แก่ การคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม

^{๕๑} สุกัญญา งามบรรจง, “การพัฒนาแบบการวัดประเมินผลการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙), หน้า ๓๙-๔๐.

(creativity and Innovation การคิดอย่างมี,วิจารณ์ญาณ (critical thinking) การคิดแก้ปัญหา (problem solving)การคิดตัดสินใจ (decision making) การคิดตัดสินใจ (decision Making) การเรียนรู้วิธีการเรียน (learning to learn, meta cognition) ๒) วิธีการทำงาน (Ways of Working) อันได้แก่ การสื่อสาร (communication)การร่วมมือทำงานเป็นทีม (collaboration or teamwork๓) เครื่องมือในการทำงาน (tools for Working) อันได้แก่ ความรอบรู้ในสารสนเทศ (information literacy) ความรอบรู้ในเทคโนโลยี สารสนเทศ (ICT Literacy) และ ๔) การดำรงชีวิตในโลก (living in the world) อันได้แก่การเป็นพลเมืองและ พลโลก (citizenship - local andglobal) ชีวิตและอาชีพ (life and career) ความรับผิดชอบในตนเองและ ต่อสังคม (personal and social responsibility)^{๕๒}

ภายหลังจากโครงการได้พัฒนาและทดลองใช้เครื่องมือ ได้กำหนดเครื่องมือวัดซึ่งเป็นการวัด และประเมินผลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ที่เน้นการทำภาระงาน (task based) ๒ ชุด ได้แก่ เครื่องมือวัดทักษะ การแก้ปัญหาแบบร่วมมือ (collaborative problem solving skills) และการเรียนรู้ในเครือข่ายดิจิทัล (learning in digital networks) ซึ่งเครื่องมือวัด ๒ ชุดนี้มีโครงสร้างดังนี้

^{๕๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๑.

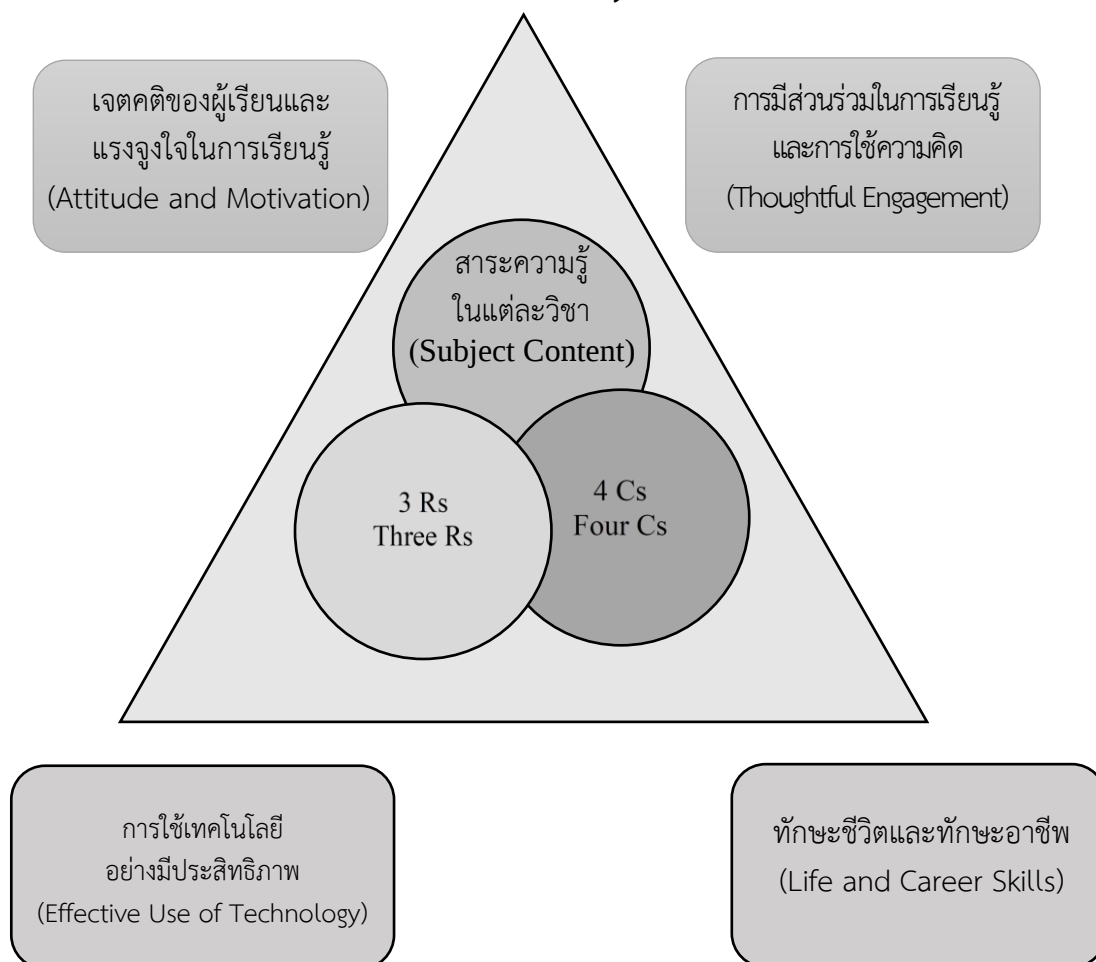
ตารางที่ ๒.๓ การวัดและประเมินผลผ่านระบบคอมพิวเตอร์ที่เน้นการทำงาน^{๕๓}

ทักษะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือ (collaborative problem solving skills)	ทักษะทางสังคม (social skills) - การมีส่วนร่วม (participation skills) - การยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่น (perspective taking) - การปรับตัวกับสังคม (social regulation) ทักษะทางปัญญา (cognitive skills) - การปรับตัวกับงาน (task regulation) - การเรียนรู้และการสร้างองค์ความรู้ (learning and knowledge building)
การเรียนรู้ในเครือข่ายดิจิทัล (learning in digital networks)	- หน้าที่ในฐานะผู้บริโภคในเครือข่าย (function as consumer in networks) - หน้าที่ในฐานะผู้ผลิตในเครือข่าย (function as a producer in networks) - การเข้าร่วมในการพัฒนาทุนทางสังคมผ่านเครือข่าย (participating in the development of social capital through networks) - การเข้าร่วมในการพัฒนาทุนทางปัญญา (participating in Intellectual capital through networks)

^{๕๓} สุกัญญา งามบรรจง, “การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙), หน้า ๔๒.

กรอบแนวคิดการสอนทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ของ ASCD

Elements of 21st Century Instruction

แผนภาพที่ ๒.๖ กรอบแนวคิดการสอนทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ของ ASCD^{๕๔}

^{๕๔} Beers, S.A., Teaching 21st Century Skills: an ASCDO action tool, (Alexandria: ASCD, 2011).

ความสำคัญของการเรียนทักษะ 4Cs

ทักษะ 4Cs ที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องบูรณาการผสมผสานกับการสอนเนื้อหาสาระ ต่าง ๆ ในวิชาแกน ควบคู่กับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ (3Rs) เนื่องจากการเรียนรู้ที่ดีเป็นการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และการจูงใจให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยความสนใจและตั้งใจ ครูจึงต้องทำให้กระบวนการเรียนรู้นั้นชัดเจน เพื่อที่นักเรียนจะได้มองเห็นกระบวนการเรียน วิธีการเรียนรู้ของตนเอง สามารถไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflect) เกี่ยวกับการเรียนรู้และทักษะสามารถปรับปรุงตนเองได้ เพื่อพัฒนาเน้นผู้เรียนที่มีศักยภาพ มีทักษะ และเป็นนักสร้างหรือนักนวัตกรรม ผู้เรียนจำเป็นต้องมีการฝึกกระบวนการคิด วิธีการคิดของตัวเองอย่างสม่ำเสมอในเนื้อหาสาระที่แตกต่างกัน หลากหลายและซับซ้อนยิ่งขึ้น ผู้เรียนจะต้องเกิดการรู้จริง ปฏิบัติได้ โดยอัตโนมัติ สามารถนำมาใช้ได้ สถานการณ์อื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ทักษะ 4Cs มีความสำคัญและช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ช่วยให้เห็นใจในเนื้อหาสาระต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง (Deep Understanding)
๒. ช่วยเพิ่มความสนใจในสาระวิชาต่าง ๆ (Increase Interest)
๓. ช่วยจำคำสำคัญ มโนทัศน์สำคัญต่าง ๆ ได้นาน เกิดความคงทนในการเรียนรู้ (Increase Retention)
๔. ช่วยพัฒนาการคิดและรูปแบบวิธีคิด (Develop Thinking Routine)
๕. เป็นการเตรียมความพร้อมเพื่ออนาคตในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ทักษะ 4Cs ประกอบด้วยทักษะในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑. ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)
๒. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)
๓. ทักษะการสื่อสารสื่อความหมาย (Communication)
๔. ทักษะความร่วมมือ (Collaboration)

ทักษะ 4Cs มีจุดเน้นและเป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาสติปัญญา ความคิด เพื่อการสร้างสรรค์ในทุกระดับของความเป็นมนุษย์ ซึ่งจะต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร สื่อความหมาย การร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน จึงจะพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากแผนภาพองค์ประกอบ ๓ ด้าน ภายในสามเหลี่ยม (3Rs + 4Cs) แสดงถึงการบูรณาการหรือผสมผสานเนื้อหาสาระความรู้กับการรู้และทักษะพื้นฐานที่สำคัญ สำหรับการเรียนรู้ในทุกประเภท ทุกระดับ และทุกวิชา ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการคิดและทักษะต่าง ๆ สำหรับนำสาระความรู้ต่าง ๆ ไปใช้อย่างมีความหมายและมีประโยชน์ ส่วนองค์ประกอบใน ๔ ด้านรอบนอก

สามเหลี่ยม คือ องค์ประกอบสำคัญที่ใช้ประกอบในการออกแบบการเรียนการสอน สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ หรือการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ ๒๑^{๕๕}

๒.๓.๔ องค์ประกอบสำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ ๒๑

๑. การสร้างเจตคติของผู้เรียนและแรงจูงใจในการเรียนรู้ (Learner Attitude and Motivation to Learn) เป็นกิจกรรมในการเรียนการสอนที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในขณะที่ยังวางแผนการสอน ครูจำเป็นต้องถามและตอบเองเสมอว่า จะสร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะเรียนให้กับผู้เรียนอย่างไร จูงใจอย่างไร ให้ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์จากการเรียนรู้นี้ เป็นต้น

๒. การส่งเสริมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมและใช้ความคิดในการเรียนรู้ หรือร่วมเรียนรู้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกัน เพราะการสร้างนักคิดและนักสร้างมาจากการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ได้ไตร่ตรองย้อนคิด เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ ผลการใช้ความพยายามของตนเองอยู่เสมอ

๓. การใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยี คือ เครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมความเข้าใจ และการจัดการกับข้อมูลความรู้ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ครูจึงควรบูรณาการให้มีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้เข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และใช้ข้อมูลต่าง ๆ อย่างเหมาะสมผู้เรียนจะต้องพัฒนาสมรรถนะต่าง ๆ เหล่านี้ คือ ๑) การรู้ หรือความรู้และความสามารถในการเข้าถึงแหล่งสาระข้อมูลความรู้ต่าง ๆ สามารถประเมินและใช้หรือจัดการกับสาระความรู้เหล่านั้นอย่างฉลาด (Information Literacy : IL) ๒) การรู้หรือความรู้ความสามารถเกี่ยวกับสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยสามารถรู้และเข้าใจว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่นำเสนอโดยสื่อต่าง ๆ ถูกสร้างมาอย่างไร และด้วยจุดประสงค์ใด (Media Literacy, ML) ๓) การรู้ หรือความรู้เกี่ยวกับข้อมูลการสื่อสารสื่อความหมาย และเทคโนโลยี (Information, Communication and Technology : ICT) โดยสามารถเลือกและใช้เครื่องมือหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการสร้างงานได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์

การเข้าถึงข้อมูลต่างๆปัจจุบันไม่ใช่ปัญหาสำคัญ แต่การที่แสวงหาข้อมูลที่ถูกต้องได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมีความสำคัญมากกว่า นั่นคือ ผู้เรียนจะเรียนรู้และพัฒนาทักษะการคิดในการเรียนรู้ และใช้ข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ โดยครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการสืบเสาะ เช่น ใช้กลยุทธ์ 5As คือ การถามคำถามหรือใช้คำถาม (Ask) การตอบคำถามโดยใช้ข้อมูลจากการสืบเสาะ (Answer) การใช้ข้อมูลโดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (Analysis) การนำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ไปใช้ (Apply) การประเมินพูด (Assess) ของการใช้เทคโนโลยีกระบวนการสืบเสาะและเรียนรู้กระบวนการคิดในการเรียนรู้

๔. ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ (Life and Career Skills) เป็นทักษะที่สำคัญที่ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากที่สุดอีกด้านหนึ่ง ในปัจจุบันและเพื่ออนาคตผลจากการศึกษาวิจัยได้ข้อสรุปว่า เพื่อ

^{๕๕} วุฒา เล่าเรียนดี, ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, อรพิน ศิริสัมพันธ์, กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ ๒๑, หน้า ๑๕-๒๖.

การเข้าสู่อาชีพในแต่ละอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เรียนต้องมีทั้งความรู้ และความสามารถในการใช้ทักษะต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต และการปฏิบัติงานในอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ^{๕๖}

จากการจัดลำดับทักษะสำคัญมากที่สุด ทักษะที่ผู้ที่จะเข้าสู่อาชีพแต่ละอาชีพต้องมี คือ ๑) จริยธรรมในวิชาชีพและการปฏิบัติงาน ๒) ทักษะในทางสื่อสารทั้งการพูดและการเขียน ๓) ความร่วมมือในการทำงานเป็นทีม (Team Work) ๔) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแก้ปัญหา และทักษะที่ ๕ ที่สำคัญเหมือนกัน คือ ๕) ทักษะการอ่านอย่างเข้าใจ (Reading Comprehension) สารความรู้หรือเนื้อหา (Content Area) คือ พื้นฐานของการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ในเวลาเดียวกัน ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีมีคุณภาพก็ต้องอาศัยทักษะการคิดต่าง ๆ มาประกอบด้วย โลกในศตวรรษที่ ๒๑ ผู้เรียนจะต้องสามารถสร้างความรู้ใหม่ ใช้ความรู้ใหม่ได้หลากหลาย สามารถปรับเปลี่ยนดัดแปลงได้อย่างสร้างสรรค์ในโลกของการเปลี่ยนแปลงนี้

นอกจากการเรียนรู้ในสาระความรู้ และการใช้ทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Personal skill) ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับควบคุมตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (Collaboration) เป็นบุคคลที่ทำงานมีคุณภาพ ทักษะการพัฒนาตนเอง เช่น ๑) การมีความยืดหยุ่น ปรับตัวได้ง่าย ๒) มีความคิดริเริ่ม และกำกับควบคุมตัวเองได้ (self-direct Learning) ๓) มีความคิดสร้างสรรค์และรู้รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม ต่อส่วนรวมและ ๔) มีภาวะผู้นำและรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ในกลุ่ม ถึงแม้ว่าทักษะเหล่านี้สอนและฝึกให้เกิดขึ้นได้ ไม่ง่ายนัก แต่การที่ให้โอกาสผู้เรียน ฝึกปฏิบัติและเห็นตัวอย่าง แบบอย่างที่ดี ให้โอกาสสร้างความเข้าใจและไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflection Thinking) เกี่ยวกับทักษะเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ จะต้องผสมผสานทุกองค์ประกอบเข้าด้วยกัน คือ สารความรู้ในวิชาแกน (Content Knowledge) ทักษะเฉพาะต่าง ๆ ความเชี่ยวชาญ และการรอบรู้ทั้งการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ โดยสามารถนำสิ่งที่รู้ไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความรู้ ความสามารถด้านการอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และการคิดคำนวณ (Arithmetic) หรือ Three Rs ยังคงมีความสำคัญ และเป็นพื้นฐานของความสำเร็จในการเรียนและชีวิต นอกจากนั้นการรอบรู้และความชำนาญในอีก ๔ ด้าน คือ ๑) การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ๒) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ๓) การสื่อสาร สื่อความหมาย (Communication) และ ๔) การร่วมมือกัน (Collaboration) ที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งการรู้ (Literacy) ด้านเทคโนโลยีต่างๆ การ

^{๕๖} Casner-Lotto, J., and Barrington, L., Are They Really Ready to work? Employers' Perspectives on the Basic Knowledge and Applied Skills of New Entrants to the 21st Century U.S. workforce, Partnership for 21st Century Skills, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://files.eric.gov/fulltext/Ed501546.pdf>, [๔ กันยายน ๒๕๖๑].

แสวงหาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และการมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและสังคมเป็นอีกมิติหนึ่งที่สำคัญในศตวรรษที่ ๒๑

องค์ประกอบสำหรับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ที่สำคัญที่สุดที่ช่วยในการเรียนรู้ในองค์ประกอบอื่น ๆ บรรลุเป้าหมาย ก็คือ ด้านทักษะสำคัญ ๔ ด้าน อาจกล่าวได้ว่าเป็นทักษะที่พัฒนาได้ยากกว่าด้านอื่น และต้องมีการส่งเสริมพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม ศตวรรษที่ ๒๑ เป็นยุคของการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักคิด สามารถคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นทั้งที่บ้านและที่ทำงาน ความสามารถในการเรียนรู้ ร่วมรับผิดชอบงาน ต่อกลุ่มสร้างสรรค์ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องเป็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ในยุคปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน ไม่เพียงแต่จะต้องมีความพร้อมด้านเทคนิควิธีปฏิบัติงาน แต่ต้องมีความสามารถในการสร้าง วิเคราะห์ แผลความ ข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้อย่างสร้างสรรค์และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอย่างดี ซึ่งประกอบด้วยทักษะ ๔Cs ดังที่กล่าวมา ทั้งนี้ในแต่ละทักษะดังต่อไปนี้ ครูสามารถนำไปปรับความยากง่ายให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละวัยได้ โดยมีแนวทางการนำไปใช้ ดังต่อไปนี้

แนวทางการพัฒนาทักษะ 4Cs

๑. การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) เช่น

๑.๑ คิดอย่างสร้างสรรค์(Think Creativity) เช่น

- นำเสนอแนวคิดต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย หลากหลาย โดยการใช้กลยุทธ์ การระดมสมอง (Brain-storming) เป็นต้น

- สร้างแนวคิดใหม่ที่มีคุณค่ายิ่งขึ้น

- อธิบายรายละเอียด ขยายความ วิเคราะห์ และประเมินแนวคิดของตนเองเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์

๑.๒ ทำงานอย่างสร้างสรรค์กับผู้อื่น (Work Creativity with others) เช่น

- พัฒนาแนวคิดใหม่ นำไปใช้และเผยแพร่แนวคิดใหม่ให้ผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์

- เปิดใจใจกว้าง ตอบสนองต่อแนวคิดใหม่ที่แตกต่างกับตัวเอง รวบรวมข้อมูลของกลุ่ม และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่กันและกัน

- แสดงออกซึ่งผลงานที่สร้างสรรค์ แปลกใหม่ เข้าใจข้อจำกัดในการปรับใช้แนวคิดใหม่ ในสถานการณ์จริง

- คิดบวก มอง และยอมรับข้อผิดพลาดว่าเป็นโอกาสในการเรียนรู้ และเข้าใจว่าความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมเป็นกระบวนการเป็นวัฏจักรต่อเนื่องที่ดี ทั้งความสำเร็จเพียงเล็กน้อย และความผิดพลาดบ่อย ๆ ที่เกิดขึ้น ในระยะยาวถือเป็นเรื่องปกติ

๑.๓ การใช้นวัตกรรม (Implement Innovation)

- แสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นรูปธรรม มีประโยชน์ต่อการใช้นวัตกรรมนั้นใช้นวัตกรรมนั้นสร้างสรรค์งานอื่น

๒. การคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) เช่น

๒.๑ ให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (Reason Effectively)

- ใช้เหตุผลหลาย ๆ แบบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ให้เหตุผลเชิงอุปนัย, นิรนัย เป็นต้น

๒.๒ ใช้การคิดอย่างเป็นระบบหรือคิดเชิงระบบ (Use Systems Thinking)

- วิเคราะห์ส่วนย่อยต่าง ๆ ภายในส่วนใหญ่ว่ามีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไรเพื่อสร้างผลรวมหรือภาพรวม ภายในระบบที่ซับซ้อนให้ชัดเจน

๒.๓ ตัดสินคุณค่าและตัดสินใจ (Make Judgments and Decisions)

- วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ที่ปรากฏจากข้อโต้แย้ง ข้อเรียกร้อง และความเชื่อต่าง ๆ

- วิเคราะห์และประเมินทางเลือกที่สำคัญจากมุมมองต่าง ๆ

- สังเคราะห์สร้างความเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลกับข้อโต้แย้ง

- ตีความหมายข้อมูล และสร้างข้อสรุปบนฐานการวิเคราะห์ที่ดีที่สุด

- ไตร่ตรองย้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้

๓. การสื่อสารสื่อความหมาย (Communication) เช่น

๓.๑ แสดงความคิดและแนวคิดอย่างมีประสิทธิภาพชัดเจนทางการพูด การเขียน การใช้ภาษาสัญลักษณ์ในลักษณะต่าง ๆ กันในหลายๆ บริบท

๓.๒ ฟังอย่างตั้งใจ จับประเด็นความหมาย แปลความหมาย ถอดรหัสข้อมูล ความรู้ ค่านิยม เจตคติ อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๓ ใช้การสื่อสารสื่อความหมายในหลาย ๆ ช่องทาง เช่น บอก, อธิบาย, สอน, ชักจูง, จูงใจ เป็นต้น

๓.๔ ใช้สื่อเทคโนโลยีหลาย ๆ ประเภท ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสื่อแต่ละประเภทรวมทั้งผลกระทบของสื่อเหล่านั้น

๓.๕ สื่อสาร สื่อความหมาย อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อม สถานการณ์ที่แตกต่างกัน

๔. การร่วมมือกัน (Collaboration) เช่น

๔.๑ แสดงออกถึงความสามารถในการฟังอย่างมีคุณภาพ ยอมรับนับถือในความแตกต่างหลากหลาย ของแต่ละกลุ่ม

๔.๒ มีความยืดหยุ่น เต็มใจ ช่วยเหลือกลุ่ม สร้างความปรองดองเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย และประสบผลสำเร็จ

๔.๓ แลกเปลี่ยนความรับผิดชอบ ร่วมมือกันทำงาน ยอมรับ ยกย่อง มองเห็นคุณค่าของสมาชิกกลุ่มทุกคน

ถึงแม้ว่าทักษะทั้ง ๔ ด้าน บางประเด็นจะไม่ใช่ว่าเรื่องใหม่ที่จะต้องรู้ทันในการจัดการเรียนการสอนปัจจุบัน แต่การเน้นย้ำและส่งเสริมจะช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้นได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดน การสื่อสารสื่อความหมาย และความร่วมมือกันมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาต่อไป^{๕๗}

๒.๓.๕ ลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

ผู้เรียนในยุคปัจจุบัน กล่าวคือผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ หรือผู้เรียนยุคดิจิทัลนั้นแตกต่างจากผู้เรียนในอดีตยุคที่ผ่านมา (Generation) โดยสิ้นเชิงไม่เฉพาะในเรื่องกิจกรรมการดำเนินชีวิตเท่านั้น แต่ในแง่ของวิธีเรียนรู้และการสื่อสาร ก็ยังแตกต่างกันเพราะผู้เรียนในวันนี้จะสามารถทำหลายสิ่งได้ในเวลาเดียวกัน (Multitasking) โดยไม่ผิดพลาด และจะเบื่อหน่ายการเรียนรู้หากบริบทที่จัดขึ้นเหมือนดังในอดีตที่ผ่านมา ทั้งนี้ผู้เรียนในวันนี้จึงมีความแตกต่างจากผู้เรียน ในอดีตอย่างชัดเจนใน ๓ ประเด็น กล่าวคือ

๑. ผู้เรียนมีวิธีการรับข้อมูลที่แตกต่าง เนื่องจากผู้เรียนปัจจุบันอยู่ในโลกสื่อประสม (Multimedia World) ตลอดจนระบบการเรียนรู้ของสมองก็ได้รับการปรับแต่งให้เข้ากับรูปแบบการเรียนรู้ จึงเป็นการยากที่จะให้เรียนรู้จาก การนั่งนิ่ง ๆ และรอรับฟังคำบรรยาย เป็นต้น

๒. วิธีเรียนรู้พื้นฐานของทุกคนคือการเรียนรู้จากการมองเห็น (Visual) หรือการมองเห็นร่วมกับการสัมผัสและปฏิบัติ (Visual-Kinesthetic) นอกจากนี้การมองเห็นยังครอบคลุมถึงการมองเห็นการเรียนรู้ (See Learning) เช่น การเรียนรู้ในเรื่องนั้น สิ่งนั้นคืออะไร เป็นอย่างไร ตลอดจนถึงต้องการการมีปฏิสัมพันธ์ และลงมือกระทำ

๓. ผู้เรียนคือผู้เรียนเป็นรายบุคคล การที่ครูมีมุมมองในการออกแบบวิธีการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นรายกลุ่มหรือเป็นภาพรวมเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอ

การที่ครูผู้สอนได้ศึกษา ทำความเข้าใจลักษณะของผู้เรียน และนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ ที่จะทำให้บทเรียนสอดคล้องกับผู้เรียนยุคใหม่ยิ่งขึ้น

๒.๓.๖ ลักษณะของนักคิดในยุคศตวรรษที่ ๒๑

ศตวรรษที่ ๒๑ เป็นยุคแห่งข้อมูล ข่าวสาร ที่ผ่านช่องทางต่าง ๆ มากมาย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในโลก การพัฒนาผู้เรียนทุกระดับตั้งแต่วัยต้น ๆ ให้เป็นนักคิด เป็นผู้ที่คิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ลักษณะของนักคิดในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ที่ควรพัฒนา คือ

๑. ชอบถามและถามคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Asking Questions)
๒. คิดเชิงกลยุทธ์/มีกลยุทธ์ในการคิด (Thinking Strategically)
๓. ให้เหตุผลได้อย่างมีหลักการ มีตรรกะ (Using Logical Reasoning)
๔. ใช้กระบวนการไตร่ตรองสะท้อนคิด รู้การคิด วิธีคิด ผลการคิดของตนเอง (Exercise Meta cognition)

^{๕๗} วุฒา เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง, อรพิน ศิริสัมพันธ์, กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ ๒๑, หน้า ๑๕-๑๖.

๕. สื่อสารสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Communicating Effectively)

๒.๓.๗ หลักสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

หลักยึดเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ทักษะการคิด และการสร้างสรรค์ นักเรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระตือรือร้น (Active Learning) ในการพัฒนาความเข้าใจ สารความรู้สำคัญ แนวคิดสำคัญและการประยุกต์ใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ อย่างมีคุณภาพ ครูในศตวรรษที่ ๒๑ จึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์ในการตอบโต้ ตอบสนอง (Response) มีส่วนร่วม (Collaborate) เพื่อชี้แนะสนับสนุน (Facilitate) ให้ผู้เรียนเกิดการเข้าใจเชิงลึก (Deep Understanding) ในสาระความรู้ต่าง ๆ จนรู้จักพัฒนาและประยุกต์ใช้ทักษะสำคัญ แห่งศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างสร้างสรรค์ดังตัวอย่าง กลยุทธ์ต่อไปนี้

๑. การเรียนรู้จากปัญหา (Problem Based Learning)
๒. การทดลองทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Inquiry)
๓. การสัมภาษณ์แบบโสเครติส (Socratic Strategy) ซึ่งเป็นการตั้งคำถามให้คิดหาคำตอบ (Questions and Answers)
๔. โครงการและการสื่อสารการทำงานเป็นทีม (Project Team)
๕. กลยุทธ์ในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving : CPS)
๖. เครื่องมือการเรียนรู้เชิงพัฒนาการที่ช่วยเชื่อมโยง เช่น การใช้เส้น ลูกศร กราฟิก การใช้แผนภาพ แผนผังต่างๆ เป็นต้น
๗. การใช้สมุดจดปฏิสัมพันธ์ (Interactive Note Book)
๘. การถามคำถามสำคัญ โดยถามอย่างต่อเนื่อง คำตอบให้คิด เพื่อให้เวลาตอบที่เพียงพอ (Wait Time)
๙. การมอบหมายงานที่ต้องใช้ความคิด ทำทหาย ปัญหา โดยการให้เชื่อมโยงข้อมูล ต่าง ๆ แนวคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ให้สรุปสิ่งที่เรียนรู้ เขียนบทวิเคราะห์ที่น่าเชื่อถือมีตรรกะ
๑๐. การให้สนับสนุนความคิดของตนเองด้วยข้อโต้แย้งที่มีเหตุผลเพียงพอ
๑๑. จัดกิจกรรมภาระงานที่นักเรียนได้ถ่ายโอนสิ่งที่รู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ (Extend Knowledge and Skills)
๑๒. บรรยากาศในการเรียนต้องการให้นักเรียนกล้าลองสิ่งใหม่ ๆ ทางปัญญา สร้างความหมายกับการเรียนรู้ให้ถือว่าความผิดพลาดเป็นโอกาสในการเรียนรู่มากกว่า
๑๓. สนับสนุนให้นักเรียนตั้งคำถาม แสดงความเห็น ถกเถียงกับเรื่องหลักการตามความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความเห็นใจ และสอดคล้องแห่งความคิด ความเห็นของตนอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญต้องเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติ^{๕๘}

^{๕๘} วุฒรา เล่าเรียนดี, ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, อรพิน ศิริสัมพันธ์, กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ ๒๑, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, หน้า ๑๕-๒๖.

นอกจากประเด็นที่กล่าวไว้เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องเตรียมพร้อมและเตรียมการ เพื่อมุ่งไปในวันข้างหน้าแล้วนั้น สิ่งดีหลายประการด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ ๒๐ ที่ผ่านมา ซึ่งอยู่บนฐานแนวคิดทฤษฎีและหลักทางการศึกษาที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องก็ยังคงอยู่ และเป็นข้อมูลที่สนับสนุนการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างได้ผล ซึ่งต้องนำมาวิเคราะห์ให้เหมาะสมกับบริบท และนำไปใช้อย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนผ่านการศึกษาที่ข้ามศตวรรษ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๔ การจัดการเรียนการสอนอย่างสมดุลสำหรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ 21st Century Learning Balance

การเรียนการสอนในศตวรรษที่ ๒๐	การเรียนการสอนศตวรรษที่ ๒๑
ครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-directed)	ผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-centered)
การเรียนการสอนทางเดียว (Direct instruction)	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Interactive exchange)
ความรู้ (Knowledge)	ทักษะความสามารถ ทักษะการเรียนรู้ (Skill)
เน้นเนื้อหา (Content)	กระบวนการ (Process)
ทักษะพื้นฐาน (Basic skills)	ทักษะการนำไปใช้ (Applied skills)
ทฤษฎี (Theory)	การตั้งคำถามและปัญหา (Questions and problems)
เรียนตามหลักสูตร (Curriculum)	การฝึกปฏิบัติ (Practice)
กำหนดเวลาการเรียนรู้ตายตัว (Time-slotted)	เรียนรู้ได้ตลอดตามความต้องการ (On-demand)
จัดการศึกษาแก่ทุกคนด้วยวิธีการเดียวกัน (One-size-fits)	จัดการศึกษาที่เน้นเป็นรายบุคคล (Personalized)
เน้นการแข่งขัน (Competitive)	เน้นการร่วมมือ (Collaborative)
จัดการเรียนรู้ในห้องเรียน (Classroom)	โลกคือแหล่งเรียนรู้ (Global community)
ใช้ตำราเรียน (Text-based)	ใช้เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (Web-based)
วัดผลที่การสอนปลายภาค (Summative tests)	วัดผลระหว่างเรียน (Formative evaluation)
เรียนตามแนวทางของโรงเรียน (Learning for school)	เรียนรู้เพื่อชีวิตของผู้เรียน (Learning for life)
A New	Balance

ที่มา: Trilling and Fade, ๒๐๐๙)

นอกจากที่กล่าวไว้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอย่างสมดุลแล้ว Jacobs ได้เสนอคำถามสำหรับการพัฒนาหลักสูตรและการสอนสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ไว้ ๓ ข้อ ดังต่อไปนี้

ข้อที่ ๑ เราควรตัดสิ่งใดออกบ้าง (what do we cut?)

ข้อที่ ๒ เราควรเก็บรักษาสิ่งใดไว้บ้าง (what do we keep?)

ข้อที่ ๓ เราควรสร้างสรรค์สิ่งใดบ้าง (what do we create?)

คำถามดังกล่าวสามารถนำมาใช้เพื่อคิดไตร่ตรองถึงความจำเป็นในการปรับการเรียน เปลี่ยนการสอนเพื่อศตวรรษที่ ๒๑ และการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสมดุล เนื่องจากแนวการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ ๒๐ เดิมบางประเด็นก็ยังคงใช้อยู่ แต่อาจจะพิจารณานำมาใช้ในสัดส่วนที่น้อยลง โดยเพิ่มแนวการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ ๒๑ ให้เพิ่มมากขึ้น ที่ครูจะนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนได้ต่อไป^{๕๙}

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีการเรียนรู้หลายช่องทาง หลายวิธี เพื่อการพัฒนาทั้งด้านความคิด ทักษะ และการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม การมองหรือการได้เห็นจากประสบการณ์จริง คิดล่วงหน้า คาดคะเน คาดการณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วค้นหา สืบเสาะแสวงหาข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ แล้วสามารถวิเคราะห์แยกแยะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากเรื่องราว จับประเด็นสำคัญแล้วร่วมกันหาข้อสรุป แล้วนำองค์ความรู้มาต่อยอดพัฒนาจนเกิดเป็นนวัตกรรมได้

๒.๔ การสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑

การเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ ๒๑ (Partnership for ๒๑st Century Skills) ดังกล่าวนี้นี้ เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ยุคใหม่ที่ครูผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ ความแตกต่างระหว่างบุคคลมีความยืดหยุ่น ทำทาสีสร้างสรรค์ และซับซ้อน อันทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปได้ใหม่ ๆ ที่นำต้นตอสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถ และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ครูสังคมศึกษาต้องฝึกให้ผู้เรียนเผชิญกับปัญหาในโลกที่เป็นจริง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงบทเรียนผู้เรียนเข้าสู่คลังแห่งความรู้ทั่วโลก ครูผู้สอนเปลี่ยนจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเปลี่ยนสาระสนเทศเป็นความรู้ และนำความรู้เป็นเครื่องมือสู่การปฏิบัติและเป็นประโยชน์ เป็นการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้และต้องมีการสร้างวัฒนธรรมการสืบค้น (Create a culture of inquiry) และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต^{๖๐} ซึ่งตามกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ ๒๑ (Framework for ๒๑st Century Learning) มุ่งเน้นเรื่อง ๑) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ๒) ทักษะชีวิตและอาชีพ (life and career skills) ๓) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, media and technology skills) ที่คาดหวังว่าเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือ (Collaboration) ในการทำงานเป็นทีม

^{๕๙} วิชรา เล่าเรียนดี ; ประณัฐ กิจรุ่งเรือง , อรพิน ศิริสัมพันธ์, กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ ๒๑, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ป จำกัด ๒๕๖๐), หน้า ๑๕-๒๖.

^{๖๐} วิภาพรรณ พินลาและวิภาดา พินลา, การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑, หน้า ๑๒

การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)^{๖๑} ในปัญหาที่ซับซ้อน การนำเสนอด้วยวาจาและด้วยการเขียน การใช้เทคโนโลยี ความเป็นพลเมืองดี การฝึกปฏิบัติอาชีพ การวิจัย และการปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ

๒.๔.๑ การจัดการเรียนการสอน

ราชบัณฑิตยสถาน ระบุว่า การเรียนการสอน หมายถึง การทำตามแบบ การทำตามแบบ โดยปริยาย หมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู^{๖๒}

การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีจุดหมาย โดยมีหลักสูตรเป็นกรอบกำหนดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ต้องมีการวางแผนการจัดการอย่างมีระบบ ถือว่าการจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เพราะมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนพอสรุปแนวความคิดได้ดังนี้

๒.๔.๑.๑ ความหมายของการจัดการเรียนการสอน

การเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกันระหว่างการสอนของผู้สอนและการเรียนของนักศึกษา เป็นการกระทำหรือ ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นทั้ง ๒ ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้สอนและฝ่ายนักศึกษา โดยมีเป้าหมายหลักที่จะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้^{๖๓}

การสอน หมายถึง กิจกรรมในการให้ความรู้ หรือให้คำแนะนำ เพราะว่าการสอนมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมด การสอนเป็นงานอย่างหนึ่งของผู้สอนที่มีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าการเกิดการเรียนรู้นั้น ในบางครั้งอาจจะเกิดขึ้น ได้เองโดยไม่ต้องได้รับคำแนะนำอะไรจากผู้ใดเลยก็ได้ แต่ในการให้ความรู้หรือในการให้คำแนะนำนั้น จำเป็นต้อง มีกระบวนการ (Process) ในการให้ความรู้หรือให้คำแนะนำและการให้คำแนะนำนั้นผู้สอนต้องให้ อย่างมีประสิทธิภาพด้วย จึงจะทำให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ง่ายขึ้น และกิจกรรม ต่างๆ ทั้งหมดที่กล่าวไว้นั้น อาจหมายถึงสิ่งพิมพ์รูปแบบ บทเรียนทางโทรทัศน์ ทุนจำลอง ฯลฯ ผู้สอนมี หน้าที่เป็นผู้จัดกิจกรรมต่างๆเหล่านี้ให้กับนักศึกษาหรือในขณะเดียวกัน นักศึกษาก็อาจทำหน้าที่เป็นผู้ จัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งหมด เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ของตัวนักศึกษาเองก็ได้^{๖๔}

^{๖๑} วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์, **ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ ๒๑**, (กรุงเทพมหานคร: โอเพนเวิลด์, ๒๕๕๔), หน้า ๑๙๖. หน้า ๓๔-๓๕.

^{๖๒} ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, ๒๕๔๖), หน้า ๖๐๒.

^{๖๓} วันเพ็ญ จันทร์เจริญ, **การเรียนการสอนปัจจุบัน**, (สกลนคร: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏสกลนคร, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓.

^{๖๔} สุคนธ์ ภูริเวทย์, **การออกแบบการสอน Instructional design**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔), หน้า ๑๗๗-๑๗๘.

ด้วยเหตุนี้การเรียนการสอนจึงถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญของการจัดการศึกษาหรือกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของกิจกรรมทั้งหมดที่จัดให้มีขึ้นในสถานศึกษา จากแนวความคิดของนักการศึกษา สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนหมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้โดยมีความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้สอน นักศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดรูปแบบของการเรียนการสอน การใช้เทคนิคการสอน รวมกระทั่ง ถึงการติดตามวัดผล ประเมินผล เพื่อให้แน่ใจว่ากระบวนการที่ดำเนินไปนั้นสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาได้อย่างแท้จริง

๒.๔.๑.๒ องค์ประกอบของการเรียนการสอน

แดวิด แซนฟอร์ด (Sanford David) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการเรียนการสอนไว้ ๖ ประการ คือ

๑. ด้านหลักสูตรและเนื้อหาวิชา หลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาเป็นเสมือนแนวทางการพัฒนากำลังคนระดับสูงของประเทศ ให้มีความสามารถ ตลอดจนมีเจตคติอันพึงประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคม หลักสูตรจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน

๒. ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ในการสอน คุณภาพของอาจารย์นั้นเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพของสถาบันการศึกษา ตลอดจนคุณภาพของนักศึกษาในสถาบันนั้นๆ เนื่องจากผู้สอนอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขต่างๆ ในการเรียนเพื่อบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรอาจารย์ผู้สอนจึงมีอิทธิพลในการพัฒนานักศึกษา กล่าวคือ เป็นทั้งปัจจัยส่งเสริม และอุปสรรคของการเรียนรู้ เพราะผู้สอนเป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งในห้องเรียน ซึ่งส่งผลถึงบรรยากาศของการเรียนในห้องเรียนด้วย จนกล่าวได้ว่าหลักสูตรนั้นแม้ว่าจะดีเพียงใดก็ตามจะนำไปใช้ไม่ได้ผล ถ้าหากไม่เปลี่ยนพฤติกรรมผู้สอน

๓. ด้านบุคลิกภาพของอาจารย์ นอกจากการแสดงออกของอาจารย์จะเป็นแบบอย่างให้นักศึกษาแล้วยังทำให้การสอนดำเนินไปด้วยดี เนื่องจากการแสดงออกหรือบุคลิกภาพของอาจารย์ที่ดี เช่น อาจารย์มีกิริยา ท่าทางดี อารมณ์ดี และความเห็นอกเห็นใจแก่นักศึกษา และจะเป็นสิ่งที่ทำให้นักศึกษาเกิดความสนใจในตัวอาจารย์และวิชาที่อาจารย์สอน

๔. ด้านอุปกรณ์การสอน หมายถึง สื่อทุกชนิดที่นำมาประกอบการเรียน การสอน เพื่อให้ นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้ทัศนคติและทักษะไปยังนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษานั้น จะเป็นพื้นฐานของสภาพการณ์เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนที่ดีขึ้น แต่ถ้าหากความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาไม่ดีเท่าที่ควรก็จะทำให้ประสิทธิภาพการสอนน้อยลงและเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ กับความผูกพันต่อสถาบันและการคงอยู่ หรือการออกจากสถาบันก่อนสำเร็จการศึกษา

๖. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน เป็นการพิจารณาตัดสินประสิทธิภาพและคุณค่าของการนำหลักสูตรไปใช้ ช่วยให้ทราบถึงความเจริญงอกงามและความสามารถของนักศึกษาตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ช่วยให้ผู้สอนรู้จักนักศึกษาดีขึ้นรวมถึงทำให้ทราบเกี่ยวกับการสอนและ

ข้อบกพร่องต่างๆ ในการเรียนการสอนตลอดจนบริการต่างๆ ที่สถาบันจัดให้นักศึกษาเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขและปรับปรุงให้ดีขึ้น^{๖๕}

๒.๔.๒ ความหมายของสังคมศึกษา

สังคมศึกษา (Social Studies) หมายถึง การเฝ้าติดตามความรู้ขอบเขตการเรียนรู้เกี่ยวกับ การปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีการสอนในโรงเรียนหรือ สิ่งที่บุคคลให้ความมุ่งมั่นต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์เพื่อพัฒนาตนเองให้มีสมรรถภาพในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากศึกษาความหมายโดยทั่วไป สังคมศึกษาคือ กระบวนการพัฒนาบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายของสังคมศึกษา หมายถึง การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๖๖}

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ระบุว่า สังคมศึกษา หมายถึง หมวดวิชาที่ประกอบด้วยวิชาทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ หน้าที่พลเมือง และศีลธรรม^{๖๗}

Ralph C. Preston กล่าวว่า สังคมศึกษา หมายถึง ส่วนหนึ่งของเนื้อหาวิชาสังคมศาสตร์ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หน้าที่พลเมือง สังคมวิทยา มานุษยวิทยา และเศรษฐศาสตร์^{๖๘}

Michaelis กล่าวว่า สังคมศึกษา หมายถึง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน เพื่อพัฒนาให้มีความรับผิดชอบในสังคมประชาธิปไตย โดยเน้นมรดกทางวัฒนธรรม เนื้อหา และวิธีการที่มนุษย์ได้รับการถ่ายทอด อบรมในเรื่องของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง แนวคิด ค่านิยม และทักษะต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา วิเคราะห์และพฤติกรรมทางสังคม^{๖๙}

Good กล่าวว่า สังคมศึกษา หมายถึง ส่วนหนึ่งของวิชาสังคมศาสตร์ เฉพาะประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา และภูมิศาสตร์ ที่เห็นว่าเหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา และได้ทำเป็นหลักสูตรวิชาทั้งแบบบูรณาการและรายวิชา เพราะถือว่าเป็นวิชาที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันกับทุกสาขาและมีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน^{๗๐}

^{๖๕} David Sanford, *Who Put the Con in Consumer*, (New York : Liveright. Hu Liangcai and Liu, 1972), p. 17-18.

^{๖๖} กระทรวงศึกษาธิการ, *คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔* (กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.), ๒๕๔๕), หน้า ๒๘๒.

^{๖๗} ราชบัณฑิตยสถาน. *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔*, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๕๖), หน้า ๑,๑๕๙.

^{๖๘} Ralph C. Preston, *Teaching in Social Studies in Elementary School*, (New York: Holt Reinhart and Winston, 1960), p.1-2

^{๖๙} Michaelis, J.U., *The sociology of education*, (New Jersey: Prentice Hall, 1968), p. 3.

^{๗๐} Good, Carter V., *Dictionary of Education*, (New York: McGraw-Hill Book, Co., Inc. 1973), p. 541.

Mc Lendon กล่าวว่า สังคมศึกษา หมายถึง วิชาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเตรียมผู้เรียนสำหรับชีวิต ทั้งในปัจจุบันและโลกอันสืบสน^{๗๑}

Jarolimek กล่าวว่า สังคมศึกษา หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และสังคม ทั้งกล่าวถึงวิธีที่มนุษย์จะใช้สิ่งแวดล้อมเพื่อสนองความต้องการของตนในการดำรงชีวิต^{๗๒}

จากความหมายที่ได้กล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า สังคมศึกษา หมายถึง การศึกษาที่ได้บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพความเป็นพลเมืองภายในสถานศึกษา โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาศึกษาเรื่องราวของมนุษย์และความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับศาสตร์หลายสาขา ทั้งภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา^{๗๓} ทั้งนี้ในรายวิชาสังคมศึกษายังมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเจริญงอกงามทั้ง ๓ ด้าน คือ ด้านความรู้ ให้ผู้เรียนมีความรู้ในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด หลักการสำคัญของวิชาต่างๆ ในสาขาวิชาตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น ในลักษณะบูรณาการ ด้านทักษะ และกระบวนการ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะและกระบวนการต่างๆ ทั้งทักษะวิชาการและทักษะทางสังคม ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม และทักษะการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน รวมทั้งให้ผู้เรียนได้พัฒนาเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์

๒.๔.๓ ทักษะทางสังคมศึกษา

ทักษะทางสังคมศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันรวมทั้งทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับทักษะความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างดีและปฏิบัติงานบางอย่างได้เป็นอย่างดี บุคคลที่มีทักษะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ขั้นตอนการปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ทักษะในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยการฝึกฝนและการมีประสบการณ์โดยรวมที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. มีความรู้ความเข้าใจในวิชาที่เป็นองค์ความรู้ของวิชาสังคมศึกษา อันประกอบด้วยสาระที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ ๒ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ ๓ เศรษฐศาสตร์ สาระที่ ๔ ประวัติศาสตร์ และสาระที่ ๕ ภูมิศาสตร์

๒. มีทักษะหรือกระบวนการในการเรียนรู้ เช่น ๑) กระบวนการสืบค้น ๒) วิธีการทางประวัติ ๓) กระบวนการสอนแบบบูรณาการ ๔) กระบวนการกระจ่างค่านิยม ๕) กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ๖) การวิจัยในชั้นเรียน ๗) เทคนิคการตั้งคำถาม ๘) การวัดผลและประเมินผล ๙) การปลูกฝัง และสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ และ ๑๐) การผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีฯ

^{๗๑} Mc Lendon, J.U., *Social Studies in Secondary Education*, 3rd ed, (New York: The Macmillan Company, 1968), p. 4.

^{๗๒} Jarolimek, J., *Social Studies in Elementary Education*, (New York: The Macmillan Compaby, 196), p. 4.

^{๗๓} Schuncke, George M., *Elementary social studies: knowing, Doing, caring*, (New York: Macmillan, 1988), p. 34-35.

๓. การพัฒนาค่านิยมและคุณลักษณะของวิชาสังคมศึกษา ๑) เชื้อมั่น และศรัทธาในหลักธรรม ๒) มีความเป็นประชาธิปไตย ๓) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ๔) มีความเป็นเหตุเป็นผล ๕) ก้าวทันโลกทันเหตุการณ์ ๖) ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการอยู่ในสังคมอย่างคุ้มค่า (หลักเศรษฐกิจพอเพียง) ๗) รับผิดชอบเอาใจใส่ต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ ของโลก ๘) บูรณาการความรู้และนำประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เชื่อมโยงความรู้ที่เรียนสู่โลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตได้ ๙) อนุรักษ์วัฒนธรรมไทยรักความเป็นไทย ๑๐) มีจิตสาธารณะ และวัฒนธรรมทางการเมือง^{๗๔}

สำหรับวิชาสังคมศึกษาทักษะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ได้นั้น ครูผู้สอนสังคม ศึกษาต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ในเนื้อหา และความเชี่ยวชาญในสาขาสังคมศึกษา โดยสร้างความเข้าใจระหว่างวิชาหลักในศาสนา ศีลธรรม และจริยธรรม สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต สารเศรษฐกิจศาสตร์ สารประวัติศาสตร์ และสารภูมิศาสตร์ เช่นเดียวกับรูปแบบสหวิทยาการในยุคศตวรรษที่ ๒๑ เน้นความเข้าใจอย่างลึกซึ้งมากกว่าความรู้แบบผิวเผิน จากการระดมสมองเป็นกลุ่มของผู้เรียนกับข้อมูล และการเผชิญกับสถานการณ์หลากหลายในโลกแห่งความเป็นจริง เนื่องจากผู้เรียนต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่พร้อมทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคม หากประสบกับปัญหาหรืออุปสรรค ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาที่มีได้ อีกทั้งคำนึงถึงการประเมินด้านทักษะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ที่สอดคล้องกับความสมดุลของการประเมินรวม ทั้งด้านการทดสอบมาตรฐานที่มีคุณภาพสูงพร้อมกับการประเมินผลในชั้นเรียนทั้งคุณภาพและปริมาณ ได้แก่ ด้านความรู้เพื่อทราบว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนหรือไม่อย่างไร ด้านทักษะเพื่อทราบว่าผู้เรียนปฏิบัติได้จริงหรือไม่อย่างไร และด้านเจตคติเพื่อทราบว่าผู้เรียนมีความสุขหรือไม่อย่างไร รวมถึงควรเน้นการปฏิบัติงานและการประเมินการใช้เทคโนโลยีให้มีความสมดุล เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถต่อยอดการศึกษาและการทำงานในชีวิตประจำวันต่อไป

นอกจากนี้ หลักสูตรและการสอนสังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ต้องมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนสังคมศึกษารู้จักนวัตกรรมการที่สามารถบูรณาการการใช้เทคโนโลยี และส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง สนับสนุนให้รวมทรัพยากรของชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน ตลอดจนการพัฒนาอาชีพไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการทำโครงการหรือโครงงาน กระตุ้นความคิดด้วยการอภิปราย การเสวนา การอธิบายเรื่องราว การเรียนรู้นอกห้องเรียน ที่สะท้อนถึงการมีความรู้ความเข้าใจในวิชาสังคมศึกษาโดยแท้จริง ซึ่งครูผู้สอนมีส่วนพัฒนาความสามารถให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถของตนเองผ่านการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม ผู้เรียนและผู้ปกครอง การให้รายงานตนเอง เพื่อให้ทราบจุดแข็งและจุดอ่อนในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพในอนาคต รวมทั้งครูผู้สอนต้องเลือกใช้กลยุทธ์เทคนิคต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายและสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนความแตกต่างเหล่านั้น ส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชน โดยใช้รูปแบบความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความยั่งยืนของการพัฒนาวิชาชีพต่าง ๆ

ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ครูผู้สอนต้องสร้างการเรียนรู้วิถีปฏิบัติที่สนับสนุนความต้องการของมนุษย์ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่จะสนับสนุนการจัดการ

^{๗๔} วิภาพรรณ พินลา และวิภาดา พินลา, การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑, หน้า ๙-๑๐.

เรียนรู้ด้วยทักษะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ โดยสนับสนุนการเรียนรู้ชุมชนเมื่ออาชีพที่ช่วยให้การศึกษาเพื่อการทำงานร่วมกัน แบ่งปันแนวทางปฏิบัติที่ดีและบูรณาการทักษะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ในการปฏิบัติในชั้นเรียนช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ในงานที่เกี่ยวข้องในโลกยุคศตวรรษที่ ๒๑ แวดล้อมจริง เช่น การเน้นให้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เรียนรู้การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักการทำงานสำหรับการเรียนรู้เป็นกลุ่มและรายบุคคล สนับสนุนการติดต่อกับชุมชนและการมีส่วนร่วมระหว่างต่างชาติในการเรียนรู้โดยตรงและออนไลน์ การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ ๒๑ อาศัยการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการมีวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้เรียนต้องมีความรู้ที่จำเป็นในการใช้ชีวิตและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตการทำงาน ดำรงชีพอยู่ได้กับภาวะเศรษฐกิจในสังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ ๒๑

สรุปได้ว่า ทักษะสังคมศึกษาในการนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษากับทักษะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้เรียนดังนี้

ตารางที่ ๒.๕ แนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษากับทักษะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้เรียน

สาระสังคมศึกษา	ทักษะในยุคศตวรรษที่ ๒๑	คุณลักษณะ/ทักษะของผู้เรียนที่จำเป็น
ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	ทักษะความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) ทักษะริเริ่มและชี้นำตนเอง (Initiative and Self-Direction)	- ทักษะชีวิตและสร้างจริยธรรมและทัศนคติที่ดี - เห็นคุณค่าและมีความรับผิดชอบต่อสังคม - ตระหนักในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข - เข้าใจในหลักศาสนาที่แตกต่างจากตนเอง
หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และ การดำเนินชีวิต ในสังคม	ทักษะการสื่อสารและความรวมกลุ่ม (Communication and Collection) ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)	- ทักษะในการใช้ชีวิตและรักการเรียนรู้ - ทักษะในการสื่อสาร - ทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการทำงานร่วมกับผู้อื่น - ทักษะในการมีความคิดสร้างสรรค์ - กล้าแสดงออก และมีภาวะความเป็นผู้นำ - มีเจตคติที่ดี มีจิตสำนึก มีทัศนคติและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
เศรษฐศาสตร์	ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skill) ทักษะความร่วมมือ (Collaboration) ทักษะความสามารถในการผลิตและ พันธะรับผิดชอบ	- ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง - มีความรู้และทักษะอาชีพที่เหมาะสมลึกซึ้งได้ - มีความสามารถในการสร้างสรรค์มูลค่าเพิ่ม (Value-creation) - มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อ การ

สาระสังคมศึกษา	ทักษะในยุศตวรรษที่ ๒๑	คุณลักษณะ/ทักษะของผู้เรียนที่จำเป็น
	(Productivity and Accountability)	สื่อสาร - มีทักษะในการปฏิบัติงานกับเทคโนโลยี ขั้นสูง
ประวัติศาสตร์	ทักษะความคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills)	- มีทักษะความเป็นกลาง - มีความคิดที่เป็นประวัติศาสตร์ - ความเป็นระเบียบในการจัดเก็บ และบันทึกข้อมูล (ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์) - มีลำดับการทำงานที่เป็นตรรกะ - มีความซื่อสัตย์ในการแสวงหา ข้อเท็จจริง - มีความระมัดระวังในการใช้หลักฐาน - มีทักษะการสังเกต ทดลอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินค่า อย่างเป็นระบบ
ภูมิศาสตร์	ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and innovation) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology Skills)	- มีทักษะวิชาความรู้รอบตัว - มีทักษะและความสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ก้าวทันเหตุการณ์ปัจจุบัน และความเปลี่ยนแปลงของ เทคโนโลยี - มีทักษะทางภูมิศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ - มีทักษะในการอนุรักษ์ทรัพยากร. ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุศตวรรษที่ ๒๑ จึงไม่ได้ละทิ้งทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิม แต่เพิ่มการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี (Technology-based learning) ที่ครอบคลุมวิธีการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic content) ทุกประเภท ได้แก่ การเรียนรู้บนคอมพิวเตอร์ (Computer-based learning) การเรียนรู้บนเว็บ (Web-based learning) การถ่ายทอดผ่านดาวเทียม (Satellite broadcast) ห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual classrooms) เป็นต้น ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ผ่านอินเทอร์เน็ต (Internet) นอกจากนี้ ครูผู้สอนสังคมศึกษาสามารถสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online social network) เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น Facebook Instagram Line หรือ Application Software อื่น ๆ การใช้เครื่องมือค้นหบนเว็บ (Search engine) การโต้ตอบผ่านกระดาน สนทนา (Web board) การเขียนบล็อก (Blog) การโต้ตอบโดยใช้วีดิทัศน์ เช่น Youtube ทั้งนี้ ครูผู้สอนต้องศึกษาและฝึกฝนการใช้เทคโนโลยี การสร้างสื่อและสร้างบริบท (Context) ของบทเรียน โดยสิ่งที่ครูผู้สอนต้องรู้มี ๒ ประการ คือ (๑) การรู้และ

เข้าใจศักยภาพ ของทรัพยากรที่โรงเรียนมี เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา (๒) ครูผู้สอนต้องมีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้^{๗๕} ให้กับผู้เรียน โดยมุ่งเน้นความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด เน้นการพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนและพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเหมาะสมให้ยิ่งขึ้น จึงสามารถนำมากำหนดแนวทางบทบาทของครูผู้สอนและผู้เรียนได้ดังนี้

ตารางที่ ๒.๖ บทบาทครูและผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ในสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา	แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับผู้เรียน	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม	- การสื่อสารและความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคล - การใช้เหตุผลแบบอุปนัยและ แบบนิรนัย - การจัดการกับอารมณ์ และ ทักษะชีวิตในการทำงาน - การตัดสินใจและการแก้ไข ปัญหาจากสถานการณ์โดยประยุกต์ใช้'หลักธรรม	ครูเป็นนักวิจัย โดยการถามและให้ ผู้เรียนคิดอย่างกว้างไกล จาก การ แก้ไขปัญหาด้วยการนำเสนอ ประยุกต์ หลักธรรมคำสอนมาใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนิน ชีวิตอย่างรอบคอบ	ผู้เรียนรู้จักตั้งสมมติฐาน ค้นคว้า หาคำตอบตัดสินใจ ด้วยตนเองในสถานการณ์ ต่างๆ อย่าง หลากหลายในมิติ การดำเนินชีวิตกับแนว ทางการแก้ไขของ หลักธรรม ในการพัฒนาตน รวมทั้ง บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม
หน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	- การเคารพและเห็นคุณค่า ของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อย่างเท่าเทียมกัน - ฝึกฝนทักษะความรู้ เชื่อมโยง เชิงบูรณาการ กับวิถีการดำเนิน ชีวิตประจำวัน - การรู้เท่าทันสื่อและ	ครูเป็นนักออกแบบ โดยให้ผู้เรียน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ด้วย ตนเอง จาก กิจกรรม สื่อ วัสดุ การวัดผลและ ประเมินผลที่หลากหลายและ ยืดหยุ่น เป็นการ สร้าง	ผู้เรียนรู้และเข้าใจถึงบทบาท และ หน้าที่ในฐานะสมาชิก ของสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศ และ ระดับโลก มี ส่วนร่วมรับผิดชอบ ในฐานะ พลเมืองดีของสังคม รวมถึง ตระหนักถึง สิทธิมนุษยชนและ อุดมการณ์

^{๗๕} วิภาพรรณ พินลาและวิภาดา พินลา, การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑, หน้า ๒๑.

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา	แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับผู้เรียน	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
	เทคโนโลยี	ปฏิสัมพันธ์การทำงานร่วมกับ ผู้อื่น	
เศรษฐศาสตร์	- รู้เท่าทันการเลือก อุปโภค บริโภคสินค้า อย่างถูกต้องและเหมาะสม - ตัดสินใจในการอุปโภค บริโภคสินค้าอย่างฉลาด - น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการ ดำเนินชีวิต	ครูเป็นผู้ตัดสินใจ โดย การคอย กระตุ้น ผู้เรียนในการวิเคราะห์ สถานการณ์ในการ ดำรงชีวิต และ น้อมนำ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้	ผู้เรียนอธิบายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสรุป ประเด็นในการผลิต การ แจกจ่าย และการ บริโภค สินค้าและบริการ การ บริหาร จัดการทรัพยากรที่มีอยู่ อย่าง จำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน
ประวัติศาสตร์	- การใช้ข้อมูลความจริง จาก กระบวนการสังเกต ตั้งประเด็น คำถาม การ สืบค้นการรวบรวม การ ตีความ การแปลความ จาก แหล่งเรียนรู้ชุมชน เชื่อมโยง ไปสู่สาระการเรียนรู้รายวิชา - การอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ ภูมิปัญญา ไทย - ตระหนักคุณค่าในการ เข้า ร่วมกิจกรรมของ ท้องถิ่น	ครูเป็นกรรมการ โดย คอยช่วยจัด ข้อ ขัดแย้งและความ สนับสนุนใน การคิด วิเคราะห์ คิด สังเคราะห์ และคิด อย่างมี วิจารณญาณในการ ตัดสินใจ ครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยให้ คำแนะนำแก่ ผู้เรียนที่ยังไม่คุ้นเคย กับ กระบวนการคิด สืบสวนเพื่อค้นหา คำตอบ	ผู้เรียนฝึกทักษะการสังเกต อภิปรายเชื่อมโยงการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และ คิด อย่างมี วิจารณญาณ และ การใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุน ได้แก่งการคาดเดา คำตอบจาก หลักฐานข้อมูล และค้นหาคำตอบ ด้วยหลักวิทยาศาสตร์ที่สามารถ ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน
ภูมิศาสตร์	- การสร้างสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมสิ่งใหม่ให้ สมดุลกับ สิ่งแวดล้อม - การรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี - การคิดมุ่งอนาคตใน	ครูเป็นนักวิเคราะห์ โดยการนำ ผู้เรียนให้ คิดไปในแนวทางที่ ถูกต้อง ไม่คิดไปคนละ ทิศละทาง ครูเป็นผู้ ตัดสินใจ คือ ตัดสินว่า	ผู้เรียนการใช้แผนที่และ เครื่องมือ ทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กัน ของแวดล้อม ตลอดจนการเสนอ ข้อมูล ภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา	แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับผู้เรียน	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้เรียน
	การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น เพียงใด โดยการถามเพื่อทดสอบความรู้ในเนื้อหาและกระบวนการ คิด	

จะเห็นได้ว่าเป้าหมายหลักของการพัฒนาบทบาทครูและผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ ในสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพนั้น ต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ ๒๑ เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึงเพื่อสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ ส่วนบทบาทผู้เรียนต้องเน้นไปที่การพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑” (21st Century Skills) ที่จะเกิดขึ้นได้จากครูผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้ศิษย์ได้เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ เรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัวไปสู่เรื่องที่ไกลตัวออกไปแล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของผู้เรียนเองในเวลาต่อมา ซึ่งเป็นการพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ เจตคติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ได้ในโลกยุคศตวรรษที่ ๒๑

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในวิชาสังคมศึกษาครบทั้ง ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะและทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ เน้นองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานทั้ง ความรู้ (Knowledge) ทักษะกระบวนการ (Process) และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute) ตลอดถึงมีคุณธรรมที่พึงามในการพัฒนาตนเอง สังคม ประเทศชาติต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง โดยการปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นหลัก จึงทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนได้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและเงื่อนไขการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ

๒.๔.๔ คุณลักษณะคนไทยที่คาดหวังในยุคศตวรรษที่ ๒๑

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเป้าหมายคุณลักษณะของคนไทยที่มีความรู้ ทักษะ อุปนิสัย ที่ควรพัฒนาพลเมืองให้เหมาะสมเพื่ออยู่ในโลก ยุคศตวรรษที่ ๒๑ ไว้ดังนี้

๑. การมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อ่าน เขียน เลขคณิต คอมพิวเตอร์ เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดวิเคราะห์เป็น รู้จักวิธีการ ค้นคว้าวิจัยอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ มีจิตใจใฝ่รู้ ชอบอ่าน ค้นคว้าอยากพิสูจน์ อยากทดลอง

๒. คิดอย่างวิพากษ์วิจารณ์ คิดอย่างเป็นระบบ รู้จักตั้งคำถามที่ถูกต้อง เพื่อก้าวไปขั้นตอนต่อไปได้ มีทักษะในการแก้ไขปัญหา เรื่องการท่องจำความรู้จำเป็นแค่บางเรื่อง ในยุคนี้เราสามารถ ค้นหา

ข้อมูลความรู้ได้ง่ายกว่ายุคก่อนมาก ที่สำคัญกว่าคือ รู้จักเลือกจับประเด็นตีความข้อมูลความรู้ เพื่อเอาไปประยุกต์ใช้งานในโลกจริงได้อย่างไร

๓. มีความคิดประดิษฐ์ สร้างสรรค์ มีจินตนาการ เปิดใจกว้าง คิดนอกกรอบ

๔. รู้จักตนเอง รู้จักดูแลพัฒนาตนเอง ทั้งในเรื่องสุขภาพกาย สุขภาพใจ และในแง่การมีสัมพันธที่ดีกับคนอื่น ๆ ในสังคม รู้จักพัฒนานิยในตนเอง พัฒนาภาวะผู้นำ

๕. รู้จักการร่วมมือ การทำงานเป็นทีมได้ดี รู้จักรับฟัง สื่อสารใจกว้าง มีวุฒิภาวะในการติดต่อ กับคนอื่น เพื่อทำงานเป็นกลุ่ม องค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น รวมทั้งพัฒนาตนเองได้มากขึ้น รู้จักการบริหารจัดการความขัดแย้ง การต่อรองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์ร่วมกันของส่วนรวมในระยะยาว

๖. รู้จักชุมชน ประเทศ และโลก มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย รับผิดชอบใจกว้าง ให้เกียรติผู้อื่น เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม เข้าใจถึงความร่วมมือ พึ่งพา อาศัยกัน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม รวมทั้งเรื่องการอนุรักษ์ และฟื้นฟูธรรมชาติหรือระบบนิเวศ

๗. การมีความซื่อตรง เป็นตัวของตัวเอง เข้าใจโลกที่เป็นจริงว่า ความเป็นธรรมและจริยธรรมสำคัญจำเป็นสำหรับส่วนรวม เพราะถ้าส่วนรวมดี มีสุข เราแต่ละคนถึงอยู่ดี มีสุข ได้อย่างแท้จริง^{๗๖}

จากทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในยุคศตวรรษที่ ๒๑ เห็นได้ว่า เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนผ่าน จากสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมและเน้นความพอเพียง สู่สังคมแห่งสารสนเทศ เศรษฐกิจ บนฐานความรู้ สังคมข้ามวัฒนธรรม เน้นการบริโภคและวัตถุนิยม การเปลี่ยนแปลงส่งผลถึง ด้านการศึกษา เรียนรู้ของผู้คนในสังคม ในฐานะครูผู้สอนสังคมศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับ รูปแบบการเรียนและเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสุขในการเรียนรู้ และกลายเป็นผู้ใฝ่รู้ตลอดชีวิต สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับ ทักษะทางสังคมศึกษาเพื่อนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดังนี้

๑. ความรับผิดชอบและพึ่งพาตนเองในการเรียนรู้ (Autonomous learning) คือ ผู้เรียนสามารถรู้จักวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง จากการตั้งเป้าหมายและรู้จักค้นหาวิธีการในการไปถึงเป้าหมายนั้น

๒. ทักษะด้านการคิด (Thinking skills) คือ ผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะการคิดอย่างมีระบบ เช่น การพัฒนาทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ การคิดไตร่ตรอง รวมทั้งทักษะในการคิดแก้ปัญหา

๓. ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective collaborators) คือ ผู้เรียนสามารถประสานงานกับผู้อื่นได้ มีทักษะของการเป็นผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดี สามารถสื่อสารกับผู้อื่นในการดำเนินงาน ตลอดจนมีทักษะในการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

^{๗๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๖.

๔. ทักษะในการสืบเสาะค้นหา (Enquirers) คือ ผู้เรียนมีคุณลักษณะของการเป็นนักสำรวจ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง พิสูจน์ รวมทั้งสืบค้นเพื่อการศึกษาค้นคว้า ความรู้ ข้อมูล สารสนเทศ ที่ทันสมัย ดังนั้นผู้เรียนต้องมีทักษะในการเลือกสรร/คัดกรองสารสนเทศที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจ

๕. ทักษะพื้นฐานด้านไอซีที (ICT skills) คือ ผู้เรียนทักษะพื้นฐานในด้านการใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ ดังนั้นผู้เรียนต้องมีทักษะในการสืบค้น ทักษะในด้านการใช้เครื่องมือ ติดต่อสื่อสารผ่าน ICT และ/หรือทักษะในการเลือกใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน

ทักษะสังคมศึกษาในการนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนข้างต้น เป็นแนวทาง การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นการเรียนรู้ความคิดรวบยอดหลัก และ เน้นการบูรณาการที่เห็นความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน โดยสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมร่วมกันเป็นปัจจัยหลัก ซึ่งครูผู้สอนสามารถกำหนดเป็น แนวทางทักษะทาง สังคมศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญา โดยอาศัยการคิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ การเชื่อมโยงด้วยหลักการและเหตุผล มีทักษะในการประเมิน การตัดสินใจ และแก้ปัญหาในการใช้ทักษะการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มเป็นหลัก

๒. การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม มุ่งเน้นทักษะที่ผู้เรียนได้มี ปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น มีทักษะในการสื่อสารหรือการสื่อความหมายข้อมูล สามารถมีทักษะในการ แสดงความคิดเห็นและการนำเสนอผลงานที่สร้างสรรค์ ตลอดจนใช้ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะการจัดการ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ส่วนรวมเป็นหลัก

๓. การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเจตพิสัยและคุณลักษณะ โดยเน้นทักษะที่ครอบคลุมใน เรื่องการพัฒนา ค่านิยม เจตคติ ความสนใจ ความซาบซึ้งต่อสิ่งต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการฝึกฝนอุปนิสัย และความประพฤติของตน โดยอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรมที่เกี่ยวกับความเสมอภาค ความ ยุติธรรม เสรีภาพ หรือสอดคล้องเจตคติที่ดีต่อกลุ่มคนที่ต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา ต่างสถาบัน และต่าง ภูมิภาคเป็นหลัก

สรุปได้ว่าวิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีว่ามนุษย์ ดำรงชีวิต อย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ ผู้เรียนรู้จัก เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งครูผู้สอนสังคมศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ที่ไม่ควร จำกั แต่เพียงแต่ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ควรถือว่ากิจกรรมนอกห้องเรียนและกิจกรรมในชุมชนเป็นสื่อการ สอน สังคมศึกษา ช่วยให้การเรียนวิชาสังคมศึกษาสนุกสนาน อีกทั้งสื่อการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษามี ส่วน สำคัญต่อการจัดกิจกรรม เพื่อทำให้การเรียนรู้หรือการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่วางไว้ได้

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๕.๑ งานวิจัยในประเทศ

น้ำผึ้ง มีคิล และคณะ ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแบบเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแบบเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านมุมมองของครอบครัวต้นแบบที่มีแนวปฏิบัติที่ดีจำนวน ๙ ครอบครัวซึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งพิจารณาจากผู้ปกครองที่ไม่เคยส่งบุตรเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นอันดับแรก โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เอกสารหลักฐาน เช่น แผนและแบบประเมินการจัดการศึกษา บันทึกข้อความในเฟซบุค เป็นต้น ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมและความสัมพันธ์ในครอบครัวของผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาข้อสรุปและตีความจากข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองต้นแบบมีวิธีการในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ สามารถจำแนกเป็น ๖ ขั้นตอนคือ ๑.) ศึกษาสภาพของผู้เรียนและความพร้อมของครอบครัว ประกอบด้วย การสังเกตผู้เรียนการสร้างข้อตกลงร่วมกันในครอบครัว ๒.) การวางแผนการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การวางแผนการจดทะเบียนการจัดการศึกษาโดยครอบครัวและการวางแผนทางการจัดการศึกษา ๓.) การค้นคว้าหาข้อมูล ประกอบด้วย การค้นหาจากสื่อและการค้นหาจากผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญ ๔.) การดำเนินการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บทและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๕.) การประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินภายในและการประเมินภายนอกและ ๖.) การปรับปรุงการเรียนรู้ ประกอบด้วย การสร้างข้อตกลงร่วมและการเชื่อมโยงต่อยอดการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยครอบครัวแบบเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานมีความซับซ้อนในองค์ประกอบและเงื่อนไขที่แตกต่างกันไปในแต่ละครอบครัว ชุมชนและบริบททางสังคม วัฒนธรรมที่รายล้อมอยู่รอบครอบครัว ผู้ปกครองจึงต้องเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนความซับซ้อนให้กลายมาเป็นปัจจัยผลักดันให้สามารถเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ ให้แก่ผู้เรียนได้^{๗๗}

บัญญัติ ยงยวน และคณะ ศึกษาวิจัยเรื่อง การสำรวจการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมของครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมของครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อเปรียบเทียบการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมของครูตามตัวแปรเพศศาสนาระดับการศึกษาสังกัดของโรงเรียนและภูมิลาเนาและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในวัฒนธรรมกับการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมของครูกลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือปัตตานี

^{๗๗} น้ำผึ้ง มีคิล, และคณะ. “กระบวนการในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแบบเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑”, Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities Social Sciences and Arts), ปี ๑๐, ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๐๑๗): บทคัดย่อ.

ยะลาและนราธิวาสจำนวน ๗๙๒ คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสำรวจการยอมรับความหลากหลาย วัฒนธรรมและแบบวัดความเข้าใจในวัฒนธรรมสถิติที่ใช้ได้แก่ร้อยละค่าเฉลี่ยการทดสอบค่าทีการทดสอบค่า f และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณผลการวิจัยพบว่าครูไทยมุสลิมยอมรับความหลากหลาย วัฒนธรรมด้านชาติพันธุ์ภาษาศาสนาชนบประเพณีวิถีชีวิตและรวมทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูงขณะที่ ครูไทยยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมด้านชาติพันธุ์ศาสนา ชนบประเพณีวิถีชีวิตและรวมทุกด้านอยู่ใน ระดับค่อนข้างสูงแต่การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมด้านภาษาอยู่ในระดับปานกลางครูในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความแตกต่างกันด้านเพศศาสนาระดับการศึกษาสังกัดของโรงเรียนและ ภูมิลาเนามีการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและพบว่าความ เข้าใจในวัฒนธรรมของครูด้านชาติพันธุ์ด้านภาษาด้านชนบประเพณีด้านวิถีชีวิตและความเข้าใจใน วัฒนธรรมโดยรวมมีความสัมพันธ์กับการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมในทิศทางบวก^{๗๘}

ยุพเรศ ขาวฉ่ำ ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn More โดยใช้สื่อการสอนแบบออนไลน์ร่วมกับการสอนแบบปกติ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนคณะราษฎร์บำรุงปทุมธานี พบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้น สามารถสร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา โดยนำสื่อการสอนแบบ ออนไลน์มาช่วยให้บทบาทของผู้สอนลดน้อยลงเป็นเพียงผู้คอยให้คำแนะนำและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้สื่อการสอนแบบออนไลน์ยังสร้างควมมีปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นระหว่าง ผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้สอน รวมถึงเครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้ คือ แบบฝึกหัดท้าย หน่วย ที่เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ผลการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn More มี ประสิทธิภาพโดยรวม ๘๐.๑๗/๘๐.๒๕ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐ ที่ตั้งเป้าหมายไว้ และเมื่อ พิจารณาเป็นรายหน่วย พบว่า ประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐ ทุกหน่วยการเรียนรู้ โดย ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) มีค่าอยู่ระหว่าง ๘๐.๐๐-๘๘.๒๕ หน่วยที่มีประสิทธิภาพของ กระบวนการ (E_1) สูงสุด คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ มีค่าเท่ากับ ๘๘.๒๕ หน่วยการเรียนรู้ที่ประสิทธิภาพ ของกระบวนการ (E_1) ต่ำสุด คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ มีค่าเท่ากับ ๘๐.๐๐ โดยหน่วยการเรียนรู้แต่ละ หน่วยมีประสิทธิภาพเรียงตามลำดับ คือ ๘๘.๒๕, ๘๐.๐๐ และ ๘๔.๒๕ ส่วนประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) มีค่าเท่ากับ ๘๐.๒๕^{๗๙}

สุกัญญา งามบรรจง ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการ

^{๗๘} บัญญัติ ยงย่วน, จิระพันธ์ เดมะ และอินทรา หิรัญสาย, “การสำรวจการยอมรับความหลากหลาย วัฒนธรรมของครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย”, วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และ มนุษยศาสตร์, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๕ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๕๓): บทคัดย่อ.

^{๗๙} ยุพเรศ ขาวฉ่ำ, “การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn More โดยใช้ สื่อการสอนแบบออนไลน์ร่วมกับการสอนแบบปกติ”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและ สื่อสารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๙), บทคัดย่อ.

ศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ๒) เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ ๓) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ในการ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลา เรียนเพิ่มเวลารู้ดำเนินการวิจัย ๔ ขั้นตอนได้แก่ขั้นตอน ที่ ๑ การสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดรูปแบบ การจัดกระบวนการเรียนรู้จากเอกสารงานวิจัยและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๑๒ คน ขั้นตอน ที่ ๒ การออกแบบและพัฒนา รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งมี ๖ องค์ประกอบ ขั้นตอน ที่ ๓ การทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูและนักเรียนจากสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จำนวน ๔๖ โรงเรียนที่เลือกมาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และหาประสิทธิภาพของรูปแบบ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และขั้นตอนที่ ๔ การรับรองรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ ขยายผล และ จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ๕ ฉบับ คือ ๑) ประเด็นการสนทนากลุ่ม ๒) ประเด็นสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) ๓) แบบประเมินทักษะศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วย วิธีการคิด วิธีการทำงาน เครื่องมือในการทำงาน และการดำรงชีวิตในโลก เป็นแบบมาตร ประมวลค่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค เท่ากับ ๐.๙๔๘, ๐.๙๕๕, ๐.๙๗๒ และ ๐.๙๖๘ ตามลำดับ ๔) แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีความสุข และแบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค เท่ากับ ๐.๘๖๘ และ ๕) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติภาคบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ ได้แก่ ๑) หลักการ ๒) วัตถุประสงค์ ๓) กระบวนการ จัดการเรียนรู้ ๔) การวัดและประเมินผล ๕) ปัจจัยสนับสนุน ๖) เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้ โดย ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ๕ขั้นได้แก่ขั้นที่ ๑ เกิดแรงบันดาลใจ (Inspire) ขั้นที่ ๒ เลือกสนใจตามถนัด (Choose) ขั้นที่ ๓ เป้าหมายชัดปฏิบัติตามแผน (Aim & Act) ขั้นที่ ๔ สะท้อน แก่นการเรียนรู้ (Reflect) ขั้นที่ ๕ การยกระดับสู่คุณภาพ (Enhance) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัด กระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีความ เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

๒. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

๒.๑ ผู้เรียนที่ผ่านการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ได้แก่ ๑) ความสามารถในการคิดเกี่ยวกับการคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ๒) ความสามารถในการทำงานเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร และการร่วมมือทำงานเป็นทีม ๓) ความสามารถในการใช้เครื่องมือการทำงานเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ และการรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ และ ๔) การประพฤติและปฏิบัติในการดำรงชีวิตเกี่ยวกับเป็นพลเมือง และพลโลก ความรู้ ทักษะ และเจตคติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒.๒ ผลการประเมินความสุขในการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม ต่าง ๆ มีความกระตือรือร้นในการหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในและนอกห้องเรียน กล้าแสดงความ

คิดเห็น ในมุมมองที่แตกต่างกันด้วยความมั่นใจ แสดงแนวคิดที่แปลกใหม่หลากหลายในการแก้ปัญหา ผู้เรียน มีการนำเสนอเหตุผลในการเรียนรู้และท้าทาย นำเสนอผลงานจากการระดมความคิด การวิพากษ์ และให้ ข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ ผู้เรียนสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความประทับใจที่ได้เรียนรู้ และฝึกทักษะรวมทั้งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการเรียนรู้ของตนเอง

๒.๓ ครูมีความคิดเห็นหลังทดลองใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง ทักษะ ในศตวรรษที่๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถนำไปใช้ ได้จริง มีกระบวนการที่เป็นขั้นตอน

๓. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง ทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้โดยดำเนินการใน ๓ ระดับคือ

๓.๑ ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริม สนับสนุนการบริหารจัดการเรียนรู้ และการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๓.๒ ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสื่อสารและสร้างความตระหนัก สนับสนุน ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาและชุมชนให้มีความรู้ความเข้าใจการประเมินผลรูปแบบเพื่อการปรับปรุงพัฒนา อย่างยั่งยืน

๓.๓ ระดับสถานศึกษา ควรดำเนินการวิจัยและพัฒนาต่อยอดกระบวนการจัดการ เรียนรู้ใน ลักษณะของการนิเทศ กำกับติดตาม เน้นกระบวนการสร้างระบบพี่เลี้ยง (coaching & mentoring) ของ สถานศึกษาและการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ^{๕๐}

อานนท์ ตาลจรัส ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทาง “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนนาข้าววิทยาคม อำเภอลำปำ จันทบุรี จังหวัดมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางในการปฏิรูป การเรียนรู้ตามแนวทาง ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนนาข้าววิทยาคม ๒) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทาง ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนนาข้าววิทยาคม กลุ่มผู้วิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน ๔ คนครู จำนวน ๔๓ คนกลุ่มเป้าหมายที่ทำการวิจัยประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๓๒๐ คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๓๒๐ คน คัดเลือกโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะด้านการเรียนรู้ แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับนักเรียน สำหรับครูที่ปรึกษากิจกรรมและสำหรับผู้ปกครองนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาวิเคราะห์

^{๕๐} สุกัญญา งามบรรจง, “การพัฒนากระบวนการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙), บทคัดย่อ.

ผลการวิจัยพบว่า ๑.) สภาพปัจจุบันในการดำเนินการ สภาพปัจจุบันในการดำเนินการจัดกิจกรรม สภาพปัจจุบันในการดำเนินการจัดกิจกรรม และไม่มีความสุขในการร่วมกิจกรรม หลังจากนั้นได้มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวทางลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ซึ่งแนวทางในการปฏิรูปการเรียนรู้ จะเป็นการแบ่งนักเรียนออกเป็น ๘ กลุ่ม ตามความสมัครใจ แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเรียนเข้าฐานการเรียนรู้ กลุ่มตามความสมัครใจแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเรียนเข้าฐานการเรียนรู้ที่ละฐานการเรียนรู้ มีทั้งหมด ๘ / โดยจะทำกิจกรรมฐานละ ๑ สัปดาห์ เป็นเวลา ๒๐ สัปดาห์ ซึ่งกิจกรรมที่จัดให้กับนักเรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นกิจกรรมที่เป็นไปตามความถนัดของครู ความสนใจของนักเรียน รวมถึงเป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นการให้นักเรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจและความถนัด โดยกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียนนั้น เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ๕ ด้านคือ ๑ กิจกรรมพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสาร ๒ กิจกรรมพัฒนาความสามารถด้านการคิด ๓ กิจกรรมพัฒนาความสามารถด้านการแก้ปัญหา ๔ กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการทำงาน และ ๕ กิจกรรมพัฒนาความสามารถ^{๘๑)}

คณสร บุญประโคน ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการบริหารการจัดการกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินการการบริหารการจัดการกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ ในขอบเขตเนื้อหา ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริม ด้านการดำเนินกิจกรรม “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ด้านการควบคุมคุณภาพ โดยจำแนกตามตัวแปร สถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน ๕๔ คน และครู จำนวน ๒๘๒ คน รวมทั้งสิ้น ๓๔๑ คน ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครซีและมอร์แกน แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า มีค่าเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .๙๙๑ สถิติที่ใช้ในการวิจัยข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หน่วยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยยะสำคัญจุด .๕๐ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารจัดการกิจกรรม ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารจัดการกิจกรรม “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓๒ โดยรวมและรายด้านพบว่า ด้านการดำเนินกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารการจัดการกิจกรรม “ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษาสังกัด

^{๘๑)} อานนท์ ตาลจรัส, การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทาง “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนนาข่าวิทยาคม อำเภอกวนพิศ จังหวัดมหาสารคาม, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๖๐), บทคัดย่อ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๓๒ โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับจุด .๕๐^{๘๒}

อัมเรศ เนตาสีทธิ ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนนาร่อง ในพื้นที่อำเภอเมืองปาน จังหวัดปาน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ในการจัดกิจกรรมการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของโรงเรียนนาร่องเขตอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนนาร่องการลดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้จำนวน ๔ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลเมืองปาน โรงเรียนบ้านป่าเหว โรงเรียนแจ้ซ้อนวิทยา และโรงเรียนทุ่งกวาววิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า ๑) ทั้ง ๔ โรงเรียนมีบริบทและความต้องการพัฒนาที่แตกต่างกัน ๒) ผลการติดตามหนุนเสริมกระบวนการพัฒนา กิจกรรม และการติดตามการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง พบว่า ครูพัฒนากิจกรรมโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดมากยิ่งขึ้น เน้นรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบวิจัยเป็นฐาน และโรงงานเป็นฐาน เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่มีอยู่ในชุมชน ๓) ผลการสรุปกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ พบว่า กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันตามบริบทความพร้อมของโรงเรียน และความต้องการของผู้เรียน^{๘๓}

สมคิด พงศ์เนศวร ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนของครูฟิสิกส์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูฟิสิกส์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมนักเรียนและการวัดและประเมินผล ๒. เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนของครูฟิสิกส์ ที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับวุฒิการศึกษา และพื้นฐานการฝึกอบรมต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม ๑ ชุด เป็นแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประเมินค่าและแบบปลายเปิดส่งยังครูที่สอนวิชาฟิสิกส์จำนวน ๒๑๐ คน จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๖๑ โรงเรียน แบบสอบถามที่นำมาวิจัย จำนวน ๒๐๐ ฉบับคิดเป็นร้อยละ ๙๕.๒๔ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนของครู โดยการทดสอบค่าที แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

^{๘๒} คมสธร บุญประโคน, “การดำเนินงานการบริหารจัดการกิจกรรม “ลด เวลา เรียน เพิ่ม เวลา รู้” ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๖๐), บทคัดย่อ.

^{๘๓} อัมเรศ เนตาสีทธิ, “การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนนาร่อง ในพื้นที่ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง”, วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-กันยายน ๒๕๖๑): บทคัดย่อ.

ผลการวิจัย

๑. ครูฟิสิกส์ต้องการการนิเทศการสอนในด้านการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักเรียนและการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

๒. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนด้านการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักเรียน การวัดและประเมินผล ของครูฟิสิกส์ที่มีประสบการณ์ในการสอน ระดับอุดมศึกษา และพื้นฐานการฝึกอบรมต่างกันในแต่ละด้านพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แต่เมื่อพิจารณารายชื่อของทั้ง ๔ ด้าน ปรากฏว่า

๒.๑ ครูฟิสิกส์ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เกี่ยวกับเรื่องการแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการเข้าใจการตรึงความสนใจและการเสริมกำลังใจในการเรียนการสอน การแนะนำวิธีการเลือกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเวลาและเนื้อหา การจัดหาหรือแนะนำสื่อทัศนูปกรณ์ เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ ฟลิ้มสตริปที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน การจัดหาหรือแนะนำตำรา เอกสารหรือคู่มือที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการจัดสอนซ่อมเสริมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ปฏิบัติการทดลองอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติการทดลองอย่างมีประสิทธิภาพ การให้คำแนะนำเกี่ยวกับเทคนิคการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกชนิดข้อสอบให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้และการแนะนำเกี่ยวกับการสร้างข้อสอบเพื่อวัดผลการปฏิบัติการทดลอง

๒.๒ ครูฟิสิกส์ที่มีระดับอุดมศึกษาต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เกี่ยวกับเรื่องการจัดหาหรือแนะนำสื่อทัศนูปกรณ์ เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ ฟลิ้มสตริป ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

๒.๓ ครูฟิสิกส์ที่มีพื้นฐานการฝึกอบรมทางวิชาการต่างกันมีความต้องการการนิเทศการสอนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^{๘๔}

ชุมพร งามนตรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ตามการรับรู้ และความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ ๑) ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการรับรู้ และความคาดหวังของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ๒) ศึกษา ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูจำนวน ๓๓๘ คน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F—test (One-way ANOVA)

^{๘๔} สมคิด พงศ์เนศวร, ความต้องการการนิเทศการสอนของครูฟิสิกส์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

ผลการวิจัยพบว่า

๑. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ตามการรับรู้ และความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลวิจัยพบว่า

๑.๑ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านภาวะผู้นำ

๑.๒ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ตามความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านภาวะผู้นำ

๒. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้

๒.๑ ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ ของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านภาวะผู้นำ

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

๒.๒ ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ ของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑

๓. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ พบว่า ด้านที่มีข้อเสนอแนะสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำ รองลงมา คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร และด้านวิสัยทัศน์ ตามลำดับ^{๘๕}

๒.๕.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

^{๘๕} ชุมพร ภามนตรี, "คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ตามการรับรู้และความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗", วารสารบัณฑิตศึกษา, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๖๓ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙): ๑๙๓-๒๐๒.

Alfonso Echazarra ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิธีที่ครูสอนและนักเรียนเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จสำหรับโรงเรียน วิจัยนี้ เป็นการสำรวจวิธีการสอนและการเรียนรู้โดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของนักเรียนในคำถามทดสอบ PISA เฉพาะโดยเฉพาะคำถามคณิตศาสตร์ รายงานเปรียบเทียบการเรียนการสอนโดยครูผู้สอนและกลยุทธ์การเรียนรู้การท่องจำที่ปลายแบบดั้งเดิมของสเปกตรัมการเรียนการสอนและการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นนักเรียนและกลยุทธ์การเรียนรู้รายละเอียดที่ปลายตรงข้าม นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์กลยุทธ์การสอนอื่น ๆ เช่นการประเมินรายทางและการกระตุ้นการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้เช่นกลยุทธ์การควบคุม การวิเคราะห์ของเราแนะนำว่าการแสดงที่ด้านบนนักเรียนไม่สามารถพึ่งพาความทรงจำเพียงอย่างเดียว พวกเขาต้องเข้าหาคณิตศาสตร์อย่างมีกลยุทธ์และสร้างสรรค์เพื่อประสบความสำเร็จในปัญหาที่ซับซ้อนที่สุด นอกจากนี้ยังมีหลักฐานว่ากลยุทธ์การสอนส่วนใหญ่มีบทบาทในห้องเรียน ในระดับที่แตกต่างกันนักเรียนจะต้องเรียนรู้จากอาจารย์จะได้รับแจ้งเกี่ยวกับความก้าวหน้าและการทำงานอย่างอิสระและร่วมมือกัน เหนือสิ่งอื่นใดพวกเขาต้องได้รับการท้าทายอย่างต่อเนื่อง^{๘๖}

Qiyun Wang ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้กลุ่ม Facebook เป็นระบบจัดการเรียนรู้ พบว่า Facebook เป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมยอดนิยม เช่นเดียวกับเทคโนโลยีใหม่อื่น ๆ ที่มีศักยภาพในการสอนและการเรียนรู้เพราะมีฟังก์ชันการใช้งานในตัวที่ไม่เหมือนใครให้การเรียนการสอนสังคมและเทคโนโลยี ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่ม Facebook ถูกใช้เป็นระบบการจัดการการเรียนรู้ (LMS) ในสองหลักสูตรสำหรับการประกาศการแบ่งปันทรัพยากรการจัดทำแบบฝึกหัดรายสัปดาห์และดำเนินการสนทนาออนไลน์ที่สถาบันการศึกษาของครูในสิงคโปร์ การศึกษาครั้งนี้สำรวจโดยใช้กลุ่ม Facebook เป็น LMS และการรับรู้ของนักเรียนในการใช้มันในหลักสูตรของพวกเขา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยทั่วไปกับความสัมพันธ์ของ Facebook ในขณะที่ฟังก์ชันพื้นฐานของ LMS สามารถนำไปใช้ในกลุ่ม Facebook ได้อย่างง่ายดาย อย่างไรก็ตามการใช้กลุ่ม Facebook เป็น LMS มีข้อ จำกัด บางอย่าง มันไม่รองรับการอัปโหลดไฟล์รูปแบบอื่น ๆ โดยตรงและการสนทนาไม่ได้จัดอยู่ในโครงสร้างแบบเรด นอกจากนี้ที่นักเรียนไม่รู้สึกลดภัยและสะดวกสบายเพราะอาจเปิดเผยความเป็นส่วนตัวของพวกเขา ข้อ จำกัด ของการใช้กลุ่ม Facebook เป็น LMS มีการพูดถึงความหมายของการฝึกฝนและข้อ จำกัด ของการศึกษา^{๘๗}

Patricia M. King ศึกษาวิจัยเรื่อง การคิดเชิงวิพากษ์ในหมู่นักศึกษาวิทยาลัยและบัณฑิตศึกษา พบว่า คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิทยาลัยและบัณฑิตศึกษาจะแตกต่างกันตามระดับการศึกษาวินัยทางวิชาการและเพศโดยใช้แบบทดสอบการคิดวิจารณ์ที่สะท้อนโครงสร้างปัญหาที่แตกต่างกัน เราพบผลกระทบที่สำคัญสำหรับระดับการศึกษาในการทดสอบ

^{๘๖} Alfonso Echazarra, *How Teachers Teach and Students Learn: Successful Strategies for School. Technical Report*, OECD, มีนาคม 2016. disde.minedu.gob.pe, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://repositorio.minedu.gob.pe/handle/123456789/4335> [๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑].

^{๘๗} Qiyun Wang, et al. "Using the Facebook group as a learning management system: An exploratory study_1195 428.. 438", *British Journal of Educational Technology* (43)3 (2011): 428-438.

การคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง ๓ แบบ (นักเรียนระดับบัณฑิตศึกษาได้คะแนนสูงกว่ารุ่นพี่ระดับปริญญาตรี) สำหรับสาขาวิชา RJ1 เท่านั้น (สาขาวิชาสังคมศาสตร์บัณฑิตมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ) และเพศทั้งสามมาตรการ (เพศชายให้คะแนนสูงกว่า female)

เราพบระดับการศึกษาตามการมีระเบียบวินัยการโต้ตอบสำหรับ RJ1 และความถนัดทางวิชาการ WGCTA คิดเป็นสถิติแตกต่างกันตามระดับการศึกษาและเพศสำหรับ WGCTA และ CC1T เท่านั้น รูปแบบของความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่าง COT และ WGCTA อาจเกิดจากความน่าเชื่อถือต่ำกว่าของการทดสอบย่อย WGCTA ที่จัดการกับการแก้ปัญหาที่มีโครงสร้างไม่ดี (เช่นการประเมินผลการขัดแย้ง) ทำให้การวัดเชิงประกอบของการคิดเชิงวิพากษ์ใน WGCTA สะท้อน ส่วนใหญ่ความสามารถในการแก้ปัญหา โครงสร้างที่ดี ความน่าเชื่อถือของ KR-18 สำหรับการประเมินผลการทดสอบย่อยของเนื้อหาของ WGCTA คือ .๔๗ และ .๖๔ สำหรับตัวอย่างระดับสูงและระดับบัณฑิตศึกษา ในทางตรงกันข้ามความน่าเชื่อถือของ KR-18 สำหรับการทดสอบการหักคือ ๐.๗๕ และ .๗๒ ตามลำดับ^{๘๘}

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เป็นกรอบแนวคิด และใช้ในการจัดทำคำนิยามศัพท์ และการสร้างเครื่องมือ สำหรับการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ในครั้งนี้

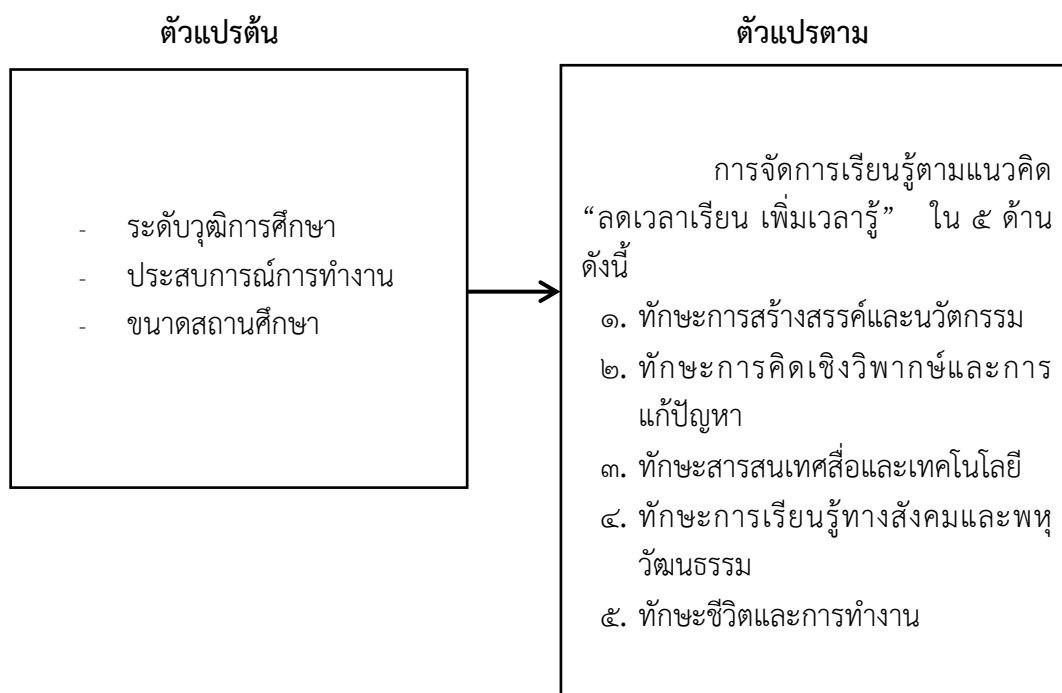
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕

ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ใน ๕ ด้าน ดังนี้

^{๘๘} King, Patricia M., Phillip K. Wood, and Robert A. Mines. "Critical thinking among college and graduate students." *The Review of Higher Education*, 13.2 (1990): 167-186.

แผนภาพที่ ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การดำเนินการวิจัย
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นวิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research) การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ปีการศึกษา ๒๕๖๑ จำนวน ๔๒๐ คน จำนวน ๘๔ โรงเรียน^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คือ ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕ จำนวน ๒๐๑ คน ได้มาโดยการสุ่ม

^๑ กลุ่มสาระสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน, ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕, [ออนไลน์], แหล่งที่มา http://databopp-obec.info/emis/school.phpArea_CODE=101725. [๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๑].

แบบง่าย (Simple random sampling) ตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)^๒ โดยจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาดังแสดงตามตารางที่ ๓.๑ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๓.๑ แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	สถานศึกษา	ประชากร (N=๔๒๐)	กลุ่มตัวอย่าง (n=๒๐๑)
๑	ขนาดเล็ก	๑๐๓	๔๙
๒	ขนาดกลาง	๔๘	๑๐
๓	ขนาดใหญ่	๙๖	๓๐
๔	ขนาดใหญ่พิเศษ	๑๓๔	๑๑๒
รวม		๔๒๑	๒๐๑

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ใช้ในการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาและเก็บข้อมูลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๓.๓.๑ สร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ เป็นแบบสอบถามในการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพหุวิธีโดย (Survey Research) ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยจำแนกเป็น ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการสร้างสรรคและนวัตกรรม ๒) ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไขปัญหา ๓) ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ๔) ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม ๕) ด้านชีวิตและการทำงาน ซึ่งมีลักษณะ

^๒ Krejcie, R.V. and Morgan, D.W., *Educational and Psychological Measurement*, (New York: Macmillan, 1970), p. 608.

เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert)^๓ ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ	มากที่สุด
๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ	มาก
๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ	ปานกลาง
๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ	น้อย
๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่นๆ หาแนวทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดให้ตอบโดยเสรี

๓.๓.๒ การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ การหาค่าคุณภาพเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ทำการทดสอบคุณภาพหาความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

๑) นำเครื่องมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ๕ ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหา

๒) นำเครื่องมือแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ทั้งความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามการหาค่าตามวัตถุประสงค์และข้อคำถาม IOC (Index of Item Objective Congruence) ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า ๐.๕

๓) นำเครื่องมือแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปหาความเชื่อมั่นหรือทดสอบเครื่องมือ (Try out) ของแบบสอบถามกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง) จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์^๔ และค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient)^๕ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ ๐.๙๔

๔) ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

^๓ บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีรียา สารณ์ จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๘๓-๘๔.

^๔ สีน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

^๕ Cronbach, L.J., Essentials of psychological Testing. 5th ed., (New York: Harper Collins, 1990), p. 19.

๓.๔ การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการเป็น ๓ ขั้นตอนดังนี้

- ๑) ผู้วิจัยได้ดำเนินการติดต่อบัณฑิตศึกษา เพื่อขอหนังสืออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕
- ๒) ผู้วิจัยได้ติดต่อและประสานงาน ผู้อำนวยการโรงเรียน กลุ่มประชากรตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ด้วยตนเอง
- ๓) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๐๑ คน และนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวน ๒๐๑ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ มีความถูกต้องและสมบูรณ์ทุกฉบับ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังต่อไปนี้

- ๑) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
- ๒) วิเคราะห์การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ทั้งโดยภาพรวมรายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งโดยรวมและรายด้านตามวิธีการของ ลิเคิร์ต (Likert)^๒ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย ๕ ระดับความคิดเห็น ดังนี้

- ๔.๕๑ – ๕.๐๐ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
- ๓.๕๑ – ๔.๕๐ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
- ๒.๕๑ – ๓.๕๐ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
- ๑.๕๑ – ๒.๕๐ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
- ๑.๐๐ – ๑.๕๐ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

- ๓) วิเคราะห์เปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method)

^๒ Likert, อังโน บัญหม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีรียา สารณ จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๘๓-๘๔.

๔) ข้อเสนอแนะแนวทางของ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยการเขียนเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เป็นรายด้าน

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐาน ครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ใช้ สถิติประกอบด้วย

๓.๖.๑ สถิติพื้นฐาน

๓.๖.๑.๑ การหาค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	F	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
	N	แทน	จำนวนประชากรทั้งหมด

๓.๖.๑.๒ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N	แทน	จำนวนประชากรทั้งหมด

๓.๖.๑.๓ การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตรดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum$	แทน	แทนผลรวมคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	X	แทน	คะแนนแต่ละจำนวน
	$\bar{X}$	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

๓.๖.๒ สถิติที่ใช้ในการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

๓.๖.๒.๑ ค่าความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) เพื่อหาความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ โดยใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum^R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์
	$\sum^R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

๓.๖.๒.๒ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient)^๗ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร ดังนี้

$$a = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum s_1^2}{s_t^2} \right)$$

เมื่อ	a	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	s_1^2	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

๓.๖.๓ สถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าสมมติฐาน

๓.๖.๓.๑ ค่า F-test (One way ANOVA) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่มีค่าอยู่ต่ำกว่า ๒ ค่าขึ้นไป โดยใช้สูตร ดังนี้

$$F = \frac{Ms_B}{Ms_W}$$

เมื่อ	Ms_B	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	Ms_W	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

๓.๖.๓.๒ วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method) เพื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่ ถ้าพบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้สูตร ดังนี้

^๗ Cronbach, L.J., Essentials of psychological Testing. 5th ed., p. 19.

$$s = \sqrt{(K - 1F)_{(a;df_r,df_2)}} \sqrt{MS_E \left[\sum_{j=1}^k \frac{(c_j)^2}{n_j} \right]}$$

- เมื่อ S แทน ค่าวิกฤตของ Scheffe
 K แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาเปรียบเทียบกัน
 a;df_r;df₂ แทน เปิดค่า F ในตารางแจกแจงค่า F ที่ a มีค่า ๐.๐๕ และ ๐.๐๑ และ df_r คือค่า df₈ ถ้าเป็นการวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียวในตารางวิเคราะห์ ความแปรปรวน ส่วน df₂ คือค่า df_w หรือ df_E ค่าใดค่าหนึ่ง
 MS_E แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของตารางความแปรปรวน
 C_j แทน สัมประสิทธิ์ Contrast ซึ่งจะมีค่าเป็น 1,-1,1,-1,.....
 n_j แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

๔.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการจำแนกตาม ระดับวุฒิ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และ ขนาดสถานศึกษา

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ โดยภาพรวม

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕

๔.๔ ข้อเสนอแนะแนวทาง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N หมายถึงประชากร

n หมายถึงกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ หมายถึงค่าคะแนนเฉลี่ย

S.D. หมายถึงค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

f หมายถึงค่าสถิติทดสอบเอฟ (f-test)

* หมายถึงมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

Sig หมายถึงความน่าจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

df หมายถึงขั้นของความเป็นอิสระ

SS หมายถึงผลบวกกำลังสองของคะแนน

MS หมายถึงค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน

๔.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการจำแนกตาม ระดับ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และ ขนาดสถานศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการจำแนกตาม ระดับวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และ ขนาดสถานศึกษา มีดังตารางที่ ๔.๑ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มตัวอย่าง (n = ๒๐๑)	
	จำนวน	ร้อยละ
๑. ระดับวุฒิการศึกษา		
๑) ปริญญาตรี	๑๒๗	๖๓.๒
๒) ปริญญาโท	๖๙	๓๔.๓
๓) ปริญญาเอก	๕	๒.๕
รวม	๒๐๑	๑๐๐
๒. ประสบการณ์การทำงาน		
๑) ๑ – ๕ ปี	๓๕	๑๗.๔
๒) ๖ – ๑๐ ปี	๔๕	๒๒.๔
๓) ๑๑ – ๑๕ ปี	๒๘	๑๓.๙
๔) ๑๖ ปีขึ้นไป	๙๓	๔๖.๓
รวม	๒๐๑	๑๐๐
๓. ขนาดสถานศึกษา		
๑) ขนาดเล็ก	๔๙	๒๔.๔
๒) ขนาดกลาง	๑๐	๕.๐
๓) ขนาดใหญ่	๓๐	๑๔.๙
๔) ขนาดใหญ่พิเศษ	๑๑๒	๕๕.๗
รวม	๒๐๑	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระดับวุฒิการศึกษาพบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นั้นมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๖๕ รองลงมาเป็นระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๗ และเป็นระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ ๒.๓ ตามลำดับ

จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีประสบการณ์ทำงาน ๑๖ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๗ รองลงมามีประสบการณ์การทำงาน ๖ – ๑๐ ปี คิดเป็นร้อยละ

ละ ๒๔ ประสบการณ์การทำงาน ๑-๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๔ และประสบการณ์การทำงาน ๑๑-๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๙ ตามลำดับ

จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นั้น เป็นครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๙ รองลงมาเป็นครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖ เป็นครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘ และเป็นครูในสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ ๔.๖ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยภาพรวม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ผลการศึกษา การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยใช้วิธีการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวม ตามตารางที่ ๔.๒ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของการปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยภาพรวม

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่	กลุ่มตัวอย่าง(๓๒๐๑)			
	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑. ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	๔.๑๖	๐.๕๒	มาก	๕
๒. ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา	๔.๑๙	๐.๔๖	มาก	๔
๓. ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี	๔.๒๕	๐.๔๕	มาก	๓
๔. ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม	๔.๓๒	๐.๔๓	มาก	๒
๕. ด้านชีวิตและการทำงาน	๔.๓๕	๐.๔๙	มาก	๑
ภาพรวม	๔.๒๕	๐.๓๙	มาก	

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ระดับการปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ๒๕ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ = ๔.๒๕, S.D. = ๐.๓๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มี ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตและการทำงาน ($\bar{X}$ = ๔.๓๕, S.D. = ๐.๔๙) ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม ($\bar{X}$ = ๔.๓๒, S.D. = ๐.๔๓) ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X}$ = ๔.๒๕, S.D. = ๐.๔๕) ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา

($\bar{X}$ = ๔.๑๙, S.D. = ๐.๔๖) ตามลำดับ ส่วนด้านที่ครูมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($\bar{X}$ = ๔.๑๖, S.D. = ๐.๕๒) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของการปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ **ด้านชีวิตและการทำงาน** โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

๑. ด้านชีวิตและการทำงาน		กลุ่มตัวอย่าง (n=๒๐๑)			
		ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้	๔.๔๑	๐.๖๙	มาก	๑
๒	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิต ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และชุมชนของนักเรียน	๔.๒๘	๐.๖๕	มาก	๗
๓	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	๔.๒๗	๐.๖๙	มาก	๘
๔	ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	๔.๔๐	๐.๖๘	มาก	๒
๕	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้	๔.๓๓	๐.๗๐	มาก	๕
๖	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับและปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรม รูปแบบวิถีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม	๔.๓๓	๐.๗๐	มาก	๖
๗	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่า และมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๔.๔๐	๐.๖๓	มาก	๓
๘	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ สื่อ วัสดุ การวัดผล และประเมินผลที่หลากหลายและยืดหยุ่นเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์การทำงานร่วมกันผู้อื่น	๔.๓๔	๐.๗๔	มาก	๔
ภาพรวม		๔.๓๕	๐.๔๙	มาก	

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ครูมีการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ด้านชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๔.๓๕, S.D. = ๐.๔๙) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ

ได้แก่ ข้อที่ ๑ ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ($\bar{X}$ = ๔.๔๑, S.D.=๐.๖๙) รองลงมาคือ ข้อที่ ๔ ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ($\bar{X}$ = ๔.๔๐, S.D.=๐.๖๘) และข้อที่ ๗ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่า และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X}$ = ๔.๔๐, S.D.=๐.๖๓) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ข้อที่ ๓ ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X}$ = ๔.๒๗, S.D.=๐.๖๙) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของการปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ **ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม** โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

๒. ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม		กลุ่มตัวอย่าง (n=๒๐๑)			
		ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และมีจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมให้นักเรียน	๔.๓๕	๐.๖๐	มาก	๓
๒	ท่านได้จัดกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ครู และชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์	๔.๓๓	๐.๖๙	มาก	๕
๓	ท่านได้ช่วยให้นักเรียนเห็นถึงความหลากหลายทางสังคม และวัฒนธรรม	๔.๒๗	๐.๗๒	มาก	๖
๔	ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ วัฒนธรรมของท้องถิ่นและโลก	๔.๒๓	๐.๖๑	มาก	๗
๕	ท่านได้ประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	๔.๒๐	๐.๗๓	มาก	๘
๖	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันกับสังคมอย่างมีความสุข	๔.๔๖	๐.๖๒	มาก	๑
๗	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่า มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย	๔.๓๕	๐.๖๖	มาก	๔
๘	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับในการอยู่ร่วมกับสังคมที่มีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ และเจตคติ	๔.๓๘	๐.๖๔	มาก	๒
ภาพรวม		๔.๓๒	๐.๓๙	มาก	

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ครูมีการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๒, S.D.=๐.๓๙$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อที่ ๖ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันกับสังคมอย่างมีความสุข ($\bar{X} = ๔.๔๖, S.D.=๐.๖๒$) รองลงมาคือ ข้อที่ ๘ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับในการอยู่ร่วมกับสังคมที่มีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ และเจตคติ ($\bar{X} = ๔.๓๘, S.D.=๐.๖๔$) และข้อที่ ๑ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และมีจิตสำนึกการทำความประโยชน์ต่อสังคมให้นักเรียน ($\bar{X} = ๔.๓๕, S.D.=๐.๖๐$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ข้อที่ ๕ ท่านได้ประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๔.๒๐, S.D.=๐.๗๓$) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของการปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

๓. ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี		กลุ่มตัวอย่าง (n=๒๐๑)			
		ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	ท่านได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองตอบความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	๔.๒๐	๐.๗๘	มาก	๖
๒	ท่านได้สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่	๔.๒๓	๐.๖๗	มาก	๕
๓	ท่านสามารถใช้เทคโนโลยี สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนการสอนและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงของนักเรียน	๔.๓๑	๐.๖๖	มาก	๓
๔	ท่านได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน และใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน	๔.๑๙	๐.๗๒	มาก	๗
๕	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี และสื่อสารข้อมูลสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้	๔.๓๒	๐.๖๓	มาก	๒

๓. ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี		กลุ่มตัวอย่าง (n=๒๐๑)			
		ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๖	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี สื่อสารสนเทศรอบตัว ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตจริง	๔.๓๗	๐.๖๔	มาก	๑
๗	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยี ให้เกิดความเชี่ยวชาญและสามารถนำไปพัฒนาจนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ	๔.๑๕	๐.๖๓	มาก	๘
๘	๒๔. ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขร่วมกันผ่านกลุ่ม	๔.๒๖	๐.๖๗	มาก	๔
ภาพรวม		๔.๒๕	๐.๔๕	มาก	

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ครูมีการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๕, S.D. ๐.๔๕$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อที่ ๖ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี สื่อสารสนเทศรอบตัว ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตจริง ($\bar{X} = ๔.๓๗, S.D. ๐.๖๔$) รองลงมาคือ ข้อที่ ๕ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี และสื่อสารข้อมูลสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๔.๓๒, S.D. ๐.๖๓$) และข้อที่ ๓ ท่านสามารถใช้เทคโนโลยี สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนการสอนและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงของนักเรียน ($\bar{X} = ๔.๓๑, S.D. ๐.๖๖$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ข้อที่ ๗ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยี ให้เกิดความเชี่ยวชาญและสามารถนำไปพัฒนาจนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ($\bar{X} = ๔.๑๕, S.D. ๐.๖๓$) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของการปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

๔. ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา		กลุ่มตัวอย่าง (n=๒๐๑)			
		ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์และแนวคิดที่สำคัญ เรียนรู้ได้ด้วยตนเองมากกว่าการทำแบบฝึกหัดและท่องจำ	๔.๑๕	๐.๖๕	มาก	๖
๒	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณมากกว่าการให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น	๔.๑๕	๐.๖๖	มาก	๗
๓	ท่านช่วยให้นักเรียนได้ค้นหาสาเหตุ เพื่อแนวทางและตัดสินใจแก้ปัญหา สร้างความเข้าใจที่ดีในสถานการณ์ที่มีความเป็นเหตุเป็นผลและชัดเจน	๔.๑๖	๐.๖๗	มาก	๔
๔	ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนคำนึงถึงความแตกต่างของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริงของโลก	๔.๒๓	๐.๖๕	มาก	๓
๕	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติใหม่	๔.๑๖	๐.๖๓	มาก	๕
๖	ท่านได้เชื่อมโยงประสบการณ์จริง ให้นักเรียนได้คิด วิพากษ์และแก้ปัญหา	๔.๒๖	๐.๗๐	มาก	๑
๗	ท่านได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกคิดวางแผนในการค้นหาความรู้และลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	๔.๒๕	๐.๖๕	มาก	๒
๘	ท่านได้ช่วยให้นักเรียนมีทักษะการคิดใคร่ครวญไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	๔.๑๓	๐.๗๔	มาก	๘
ภาพรวม		๔.๑๙	๐.๕๖	มาก	

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ครูมีการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๔.๑๙, S.D.๐.๕๖) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อที่ ๖ ท่านได้เชื่อมโยงประสบการณ์จริง ให้นักเรียนได้คิด วิพากษ์และแก้ปัญหา

($\bar{X}$ = ๔.๒๖, S.D.๐.๗๐) รองลงมาคือ ข้อที่ ๗ ท่านได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกคิดวางแผนในการค้นหาความรู้และลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = ๔.๒๕, S.D.๐.๖๕) และข้อที่ ๔ ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนคำนึงถึงความแตกต่างของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริงของโลก ($\bar{X}$ = ๔.๒๓, S.D.๐.๖๕) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ข้อที่ ๘ ท่านได้ช่วยให้นักเรียนมีทักษะการคิดใคร่ครวญไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = ๔.๑๓, S.D.๐.๗๔) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของการปฏิบัติของครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ **ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม** โดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

๕. ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม		กลุ่มตัวอย่าง (n=๒๐๑)			
		ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	ท่านได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์	๔.๒๖	๐.๗๐	มาก	๒
๒	ท่านได้ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง	๔.๒๐	๐.๖๘	มาก	๓
๓	ท่านได้สร้างนวัตกรรม และนำความคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๔.๑๐	๐.๗๖	มาก	๗
๔	ท่านได้สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมที่ทำให้เกิดการยอมรับ และมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้	๔.๑๕	๐.๗๒	มาก	๕
๕	ท่านได้พัฒนานวัตกรรมและประยุกต์ใช้โดยให้นักเรียนมีการเชื่อมโยงความคิดรวมยอดที่ซับซ้อนได้มากขึ้น	๓.๙๙	๐.๗๙	มาก	๘
๖	ท่านได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรม และสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง	๔.๑๗	๐.๖๗	มาก	๔
๗	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์	๔.๒๙	๐.๖๗	มาก	๑
๘	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่นักเรียน จนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่	๔.๑๕	๐.๗๐	มาก	๖
ภาพรวม		๔.๑๖	๐.๕๒	มาก	

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ครูมีการปฏิบัติต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16, S.D. 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อที่ ๗ ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.29, S.D. 0.67$) รองลงมาคือ ข้อที่ ๑ ท่านได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.26, S.D. 0.70$) และข้อที่ ๒ ท่านได้ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 4.20, S.D. 0.68$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ข้อที่ ๕ ท่านได้พัฒนาวัตกรรมและประยุกต์ใช้โดยให้นักเรียนมีการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดที่ซับซ้อนได้มากขึ้น ($\bar{X} = 3.99, S.D. 0.79$) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยแสดงการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่า (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการ ของเชฟเฟ (Scheffe)

สมมติฐานข้อที่ ๑ ครูผู้สอนมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามระดับการศึกษา

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕	ระดับการศึกษา					
	ปริญญาตรี		ปริญญาโท		ปริญญาเอก	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
๑. ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	๔.๑๒	๐.๕๐	๔.๒๓	๐.๕๖	๔.๓๘	๐.๓๙
๒. ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา	๔.๑๔	๐.๔๔	๔.๒๗	๐.๕๑	๔.๓๓	๐.๒๗
๓. ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี	๔.๒๒	๐.๔๖	๔.๓๑	๐.๔๔	๔.๔๓	๐.๒๓
๔. ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม	๔.๓๐	๐.๔๒	๔.๓๖	๐.๔๕	๔.๔๓	๐.๒๗
๕. ด้านชีวิตและการทำงาน	๔.๓๐	๐.๔๘	๔.๔๑	๐.๕๑	๔.๔๘	๐.๒๒
รวม	๔.๒๒	๐.๓๙	๔.๓๒	๐.๔๑	๔.๔๐	๐.๒๔

ตารางที่ ๔.๙ ผลการเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามระดับการศึกษา

การปฏิบัติของครูผู้สอน	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig
๑. ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๐	๒.๐๐	๐.๔๐	๑.๔๙	๐.๒๓
	ภายในกลุ่ม	๕๓.๑๐	๑๙๘.๐๐	๐.๒๗	-	-
	รวม	๕๓.๘๙	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๒. ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๖	๒.๐๐	๐.๔๓	๒.๐๑	๐.๑๔
	ภายในกลุ่ม	๔๒.๒๔	๑๙๘.๐๐	๐.๒๑	-	-
	รวม	๔๓.๑๐	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๓. ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๘	๒.๐๐	๐.๒๔	๑.๑๗	๐.๓๑
	ภายในกลุ่ม	๔๐.๒๔	๑๙๘.๐๐	๐.๒๐	-	-
	รวม	๔๐.๗๑	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๔. ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๙	๒.๐๐	๐.๑๐	๐.๕๓	๐.๕๙
	ภายในกลุ่ม	๓๕.๙๘	๑๙๘.๐๐	๐.๑๘	-	-
	รวม	๓๖.๑๘	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๕. ด้านชีวิตและการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๕	๒.๐๐	๐.๓๓	๑.๓๘	๐.๒๕
	ภายในกลุ่ม	๔๖.๙๕	๑๙๘.๐๐	๐.๒๔	-	-
	รวม	๔๗.๖๐	๒๐๐.๐๐	-	-	-
	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๖	๒.๐๐	.๒๘	๑.๘๓	๐.๑๖

ภาพรวม	ภายในกลุ่ม	๓๐.๒๒	๑๙๘.๐๐	.๑๕	-	-
	รวม	๓๐.๗๗	๒๐๐.๐๐	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ ๒ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ที่ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕	ประสบการณ์การทำงาน							
	ระยะ ๑ - ๕ ปี		ระยะ ๖ - ๑๐ ปี		ระยะ ๑๑ - ๑๕ ปี		ระยะ ๑๖ ปีขึ้นไป	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
๑. ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	๔.๑๖	๐.๓๗	๔.๒๐	๐.๕๖	๔.๒๑	๐.๕๓	๔.๑๔	๐.๕๕
๒. ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา	๔.๒๘	๐.๓๙	๔.๑๗	๐.๕๐	๔.๒๗	๐.๓๙	๔.๑๔	๐.๔๙
๓. ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี	๔.๒๖	๐.๔๔	๔.๒๑	๐.๔๘	๔.๒๗	๐.๔๕	๔.๒๗	๐.๔๕
๔. ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพฤติกรรม	๔.๔๑	๐.๓๓	๔.๒๘	๐.๔๗	๔.๔๔	๐.๓๗	๔.๒๗	๐.๔๔
๕. ด้านชีวิตและการทำงาน	๔.๔๑	๐.๔๒	๔.๓๓	๐.๕๐	๔.๓๓	๐.๔๖	๔.๓๓	๐.๕๒
รวม	๔.๓๐	๐.๓๒	๔.๒๔	๐.๔๓	๔.๓๐	๐.๓๕	๔.๒๓	๐.๔๑

ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การปฏิบัติของครูผู้สอน	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig
๑. ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๘	๓.๐๐	๐.๐๖	๐.๒๑	๐.๘๙
	ภายในกลุ่ม	๕๓.๗๒	๑๙๗.๐๐	๐.๒๗	-	-
	รวม	๕๓.๘๙	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๒. ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๙	๓.๐๐	๐.๒๓	๑.๐๖	๐.๓๗
	ภายในกลุ่ม	๔๒.๔๑	๑๙๗.๐๐	๐.๒๒	-	-
	รวม	๔๓.๑๐	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๓. ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๔	๓.๐๐	๐.๐๕	๐.๒๓	๐.๘๗
	ภายในกลุ่ม	๔๐.๕๗	๑๙๗.๐๐	๐.๒๑	-	-
	รวม	๔๐.๗๑	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๔. ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๓	๓.๐๐	๐.๓๔	๑.๙๒	๐.๑๓
	ภายในกลุ่ม	๓๕.๑๕	๑๙๗.๐๐	๐.๑๘	-	-
	รวม	๓๖.๑๘	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๕. ด้านชีวิตและการทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๖	๓.๐๐	๐.๐๕	๐.๒๓	๐.๘๘
	ภายในกลุ่ม	๔๗.๔๔	๑๙๗.๐๐	๐.๒๔	-	-
	รวม	๔๗.๖๐	๒๐๐.๐๐	-	-	-
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๒	๓.๐๐	๐.๐๗	๐.๔๘	๐.๗๐
	ภายในกลุ่ม	๓๐.๕๕	๑๙๗.๐๐	๐.๑๖	-	-
	รวม	๓๐.๗๗	๒๐๐.๐๐	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ ๓ ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตที่ ๒๕	ขนาดสถานศึกษา							
	สถานศึกษาขนาดเล็ก		สถานศึกษานขนาดกลาง		สถานศึกษานขนาดใหญ่		สถานศึกษานขนาดใหญ่พิเศษ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
๑. ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม	๓.๙๘	๐.๕๗	๔.๓๑	๐.๔๙	๔.๑๗	๐.๕๙	๔.๒๓	๐.๔๖
๒. ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา	๓.๙๓	๐.๕๑	๔.๐๙	๐.๔๕	๔.๒๒	๐.๓๙	๔.๓๐	๐.๔๒
๓. ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี	๔.๑๓	๐.๔๗	๔.๑๔	๐.๔๓	๔.๒๘	๐.๔๖	๔.๓๑	๐.๔๓
๔. ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม	๔.๑๙	๐.๔๐	๔.๓๘	๐.๓๙	๔.๒๖	๐.๔๓	๔.๓๙	๐.๔๓
๕. ด้านชีวิตและการทำงาน	๔.๑๓	๐.๕๒	๔.๒๖	๐.๕๘	๔.๓๕	๐.๔๕	๔.๔๔	๐.๔๕
รวม	๔.๐๗	๐.๔๔	๔.๒๔	๐.๓๓	๔.๒๖	๐.๓๘	๔.๓๓	๐.๓๖

ตารางที่ ๔.๑๓ ผลการเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การปฏิบัติของ ครูผู้สอน	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	Sig
๑. ด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๕	๓.๐๐	๐.๗๕	๒.๘๖	๐.๐๕*
	ภายในกลุ่ม	๕๑.๖๔	๑๙๗.๐๐	๐.๒๖	-	-
	รวม	๕๓.๘๙	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๒. ด้านการคิดเชิง วิพากษ์และการ แก้ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	๔.๙๓	๓.๐๐	๑.๖๔	๘.๔๙	๐.๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๓๘.๑๖	๑๙๗.๐๐	๐.๑๙	-	-
	รวม	๔๓.๑๐	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๓. ด้านสารสนเทศสื่อ และเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๖	๓.๐๐	๐.๔๒	๒.๑๐	๐.๑๐
	ภายในกลุ่ม	๓๙.๔๕	๑๙๗.๐๐	๐.๒๐	-	-
	รวม	๔๐.๗๑	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๔. ด้านการเรียนรู้ทาง สังคมและพหุวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๔๓	๓.๐๐	๐.๔๘	๒.๗๑	๐.๐๕*
	ภายในกลุ่ม	๓๔.๗๔	๑๙๗.๐๐	๐.๑๘	-	-
	รวม	๓๖.๑๘	๒๐๐.๐๐	-	-	-
๕. ด้านชีวิตและการ ทำงาน	ระหว่างกลุ่ม	๓.๓๘	๓.๐๐	๑.๑๓	๕.๐๒	๐.๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๔๔.๒๒	๑๙๗.๐๐	๐.๒๒	-	-
	รวม	๔๗.๖๐	๒๐๐.๐๐	-	-	-
	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๒	๓.๐๐	๐.๗๗	๕.๓๖	๐.๐๐
ภาพรวม	ภายในกลุ่ม	๒๘.๔๕	๑๙๗.๐๐	๐.๑๔	-	-
	รวม	๓๐.๗๗	๒๐๐.๐๐	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ดังตารางที่ ๔.๑๔ – ๔.๑๗ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม

สถานศึกษา		ขนาดเล็ก จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน	ขนาดกลาง จำนวน นักเรียน ตั้งแต่ ๕๐๐- ๑,๔๙๙ คน	ขนาดใหญ่ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐- ๒,๔๙๙ คน	ขนาดใหญ่ พิเศษ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คน ขึ้นไป
	$\bar{X}$	๓.๙๘	๔.๓๑	๔.๑๗	๔.๒๓
ขนาดเล็ก จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน	๓.๙๘	-	๐.๓๓	๐.๑๙	๐.๒๔*
ขนาดกลาง จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๕๐๐-๑,๔๙๙ คน	๔.๓๑		-	๐.๑๔	๐.๐๘
ขนาดใหญ่ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐-๒,๔๙๙ คน	๔.๑๗			-	๐.๐๖
ขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คนขึ้นไป	๔.๓๒				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีระดับความคิดเห็นมากกว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์และการแก้ปัญหา

สถานศึกษา		ขนาดเล็ก จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน	ขนาดกลาง จำนวน นักเรียน ตั้งแต่ ๕๐๐- ๑,๔๙๙ คน	ขนาดใหญ่ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐- ๒,๔๙๙ คน	ขนาดใหญ่ พิเศษ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คน ขึ้นไป
	$\bar{X}$	๓.๙๓	๔.๐๙	๔.๒๒	๔.๓๐
ขนาดเล็ก จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน	๓.๙๓	-	๐. ๑๖	๐.๒๙*	๐.๓๘*
ขนาดกลาง จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๕๐๐-๑,๔๙๙ คน	๔.๐๙		-	๐.๑๓	๐.๒๑
ขนาดใหญ่ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐-๒,๔๙๙ คน	๔.๒๒			-	๐.๐๘
ขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คนขึ้นไป	๔.๓๐				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาจำนวน ๒ คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีระดับความคิดเห็นมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตารางที่ ๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม

สถานศึกษา		ขนาดเล็ก จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน	ขนาดกลาง จำนวน นักเรียน ตั้งแต่ ๕๐๐- ๑,๔๙๙ คน	ขนาดใหญ่ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐- ๒,๔๙๙ คน	ขนาดใหญ่ พิเศษ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คน ขึ้นไป
	$\bar{X}$	๔.๑๙	๔.๒๖	๔.๓๘	๔.๓๙
ขนาดเล็ก จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน	๔.๑๙	-	๐.๑๘	๐.๐๗	๐.๑๙*
ขนาดกลาง จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๕๐๐-๑,๔๙๙ คน	๔.๒๖		-	๐.๑๑	๐.๐๑
ขนาดใหญ่ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐-๒,๔๙๙ คน	๔.๓๘			-	๐.๑๓
ขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คนขึ้นไป	๔.๓๙				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีระดับความคิดเห็นมากกว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก

ตารางที่ ๔.๑๗ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านชีวิตและการทำงาน

สถานศึกษา		ขนาดเล็ก จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน	ขนาดกลาง จำนวน นักเรียน ตั้งแต่ ๕๐๐- ๑,๔๙๙ คน	ขนาดใหญ่ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐- ๒,๔๙๙ คน	ขนาดใหญ่ พิเศษ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คน ขึ้นไป
	$\bar{X}$	๔.๑๓	๔.๒๖	๔.๓๕	๔.๔๔
ขนาดเล็ก จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน	๔.๑๓	-	๐.๑๓	๐.๒๒*	๐.๓๑*
ขนาดกลาง จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๕๐๐-๑,๔๙๙ คน	๔.๒๖		-	๐.๐๙	๐.๑๘
ขนาดใหญ่ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐-๒,๔๙๙ คน	๔.๓๕			-	๐.๐๙
ขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คนขึ้นไป	๔.๔๔				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ด้านชีวิตและการทำงาน จำนวน ๑ คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีระดับความคิดเห็นมากกว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก

ตารางที่ ๔.๑๘ ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ภาพรวม

สถานศึกษา		ขนาดเล็ก จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน	ขนาดกลาง จำนวน นักเรียน ตั้งแต่ ๕๐๐- ๑,๔๙๙ คน	ขนาดใหญ่ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐- ๒,๔๙๙ คน	ขนาดใหญ่ พิเศษ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คน ขึ้นไป
	$\bar{X}$	๔.๐๗	๔.๒๔	๔.๒๖	๔.๓๓
ขนาดเล็ก จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน	๔.๐๗	-	๐.๑๘	๐.๑๘*	๐.๒๖*
ขนาดกลาง จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๕๐๐-๑,๔๙๙ คน	๔.๒๔		-	๐.๐๒	๐.๑๐
ขนาดใหญ่ จำนวน นักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐-๒,๔๙๙ คน	๔.๒๖			-	๐.๐๘
ขนาดใหญ่พิเศษ จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คนขึ้นไป	๔.๓๓				-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ **ด้านภาพรวม** จำนวน ๒ คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีระดับความคิดเห็นมากกว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก

๔.๔ ข้อเสนอแนะแนวทาง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕

ข้อเสนอแนะแนวทางของ คู่มือ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอน ทั้ง ๕ ด้านได้แก่ ๑) ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ๒) ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ๓) ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ๔) ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพฤติกรรม ๕) ด้านชีวิตและการทำงาน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านชีวิตและการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพฤติกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา และด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ซึ่งได้ข้อเสนอแนะว่า

๑) ด้านชีวิตและการทำงาน ควรส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ที่เชื่อมโยงกับชีวิต ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และชุมชนของนักเรียน รวมถึงการยอมรับและปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรม รูปแบบวิถีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม

๒) ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพฤติกรรม ควรส่งเสริม เห็นถึงความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของท้องถิ่นและโลก

๓) ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ควรส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองตอบ ความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยี ให้เกิดความเชี่ยวชาญและสามารถนำไปพัฒนาจนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ

๔) ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ควรส่งเสริม ให้นักเรียนมีทักษะการคิดใคร่ครวญ นำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณมากกว่าการให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น

๕) ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรส่งเสริม โดยครูได้พัฒนานวัตกรรมและประยุกต์ใช้โดยให้นักเรียนมีการเชื่อมโยงความคิดรวมยอดที่ซับซ้อนได้มากขึ้น และนำความคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปข้อเสนอแนะแนวทาง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ พบว่า ครูผู้สอนควรส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับชีวิต ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และชุมชนของนักเรียน โดยมีการประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของท้องถิ่นและโลก และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูควรคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และครูควรมีการประยุกต์ใช้สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ(Survey Research) กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕ จำนวน ๒๐๑ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ ๐.๙๔ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบค่า F – test (One way ANOVA) เมื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method) ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยอภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ องค์ความรู้ใหม่

๕.๔ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕ สรุปผลการวิจัยในประเด็นสำคัญ ได้ดังนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการจำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และ ขนาดสถานศึกษา ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ นั้น มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๒ รองลงมามีการศึกษา ระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๓ และระดับปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ ตามลำดับ

จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีประสบการณ์การทำงาน ๑๖ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๓ รองลงมามีประสบการณ์การทำงาน ๖-๑๐ ปี คิดเป็นร้อยละ

๒๒.๔ ประสบการณ์การทำงาน ๑-๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔ และมีประสบการณ์การทำงาน ๑๑-๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๙ ตามลำดับ

จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นั้น เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๗ รองลงมาเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔ เป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๙ และเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ ๕.๐

๕.๑.๒ ผลการศึกษา การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ มีดังนี้

๑) การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ๒๕ โดยภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = ๔.๒๕, S.D. = ๐.๓๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มี ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านชีวิตและการทำงาน ($\bar{X} = ๔.๓๕, S.D. = ๐.๔๙$) ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม ($\bar{X} = ๔.๓๒, S.D. = ๐.๔๓$) ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ($\bar{X} = ๔.๒๕, S.D. = ๐.๔๕$) ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ($\bar{X} = ๔.๑๙, S.D. = ๐.๔๖$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่ครูมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านการสร้างสรรคและนวัตกรรม ($\bar{X} = ๔.๑๖, S.D. = ๐.๕๒$) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒) **ด้านชีวิตและการทำงาน** พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๕, S.D. = ๐.๔๙$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อที่ ๑ ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ ($\bar{X} = ๔.๔๑, S.D. = ๐.๖๙$) รองลงมาคือ ข้อที่ ๔ ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ($\bar{X} = ๔.๔๐, S.D. = ๐.๖๘$) และข้อที่ ๗ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่า และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = ๔.๔๐, S.D. = ๐.๖๓$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ข้อที่ ๓ ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = ๔.๒๗, S.D. = ๐.๖๙$) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓) **ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม** พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๒, S.D. = ๐.๓๙$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อที่ ๖ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันกับสังคมอย่างมีความสุข ($\bar{X} = ๔.๔๖, S.D. = ๐.๖๒$) รองลงมาคือ ข้อที่ ๘ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับในการอยู่ร่วมกับสังคมที่มีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ และเจตคติ ($\bar{X} = ๔.๓๘, S.D. = ๐.๖๔$) และข้อที่ ๑ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมให้นักเรียน

($\bar{X} = ๔.๓๕, S.D. = ๐.๖๐$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ข้อที่ ๕ ท่านได้ประสาน และแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๔.๒๐, S.D. = ๐.๗๓$) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔) ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๕, S.D. = ๐.๔๕$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อที่ ๖ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี สื่อสารสนเทศรอบตัว ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตจริง ($\bar{X} = ๔.๓๗, S.D. = ๐.๖๔$) รองลงมาคือ ข้อที่ ๕ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ เทคโนโลยี และสื่อสารข้อมูลสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๔.๓๒, S.D. = ๐.๖๓$) และข้อที่ ๓ ท่านสามารถใช้เทคโนโลยี สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนการสอนและเชื่อมประสบการณ์กับชีวิตจริงของนักเรียน ($\bar{X} = ๔.๓๑, S.D. = ๐.๖๖$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ข้อที่ ๗ ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยี ให้เกิดความเชี่ยวชาญและสามารถนำไปพัฒนาจนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ($\bar{X} = ๔.๑๕, S.D. = ๐.๖๓$) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕) ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๙, S.D. = ๐.๔๖$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อ ที่ ๖ ท่านได้เชื่อมโยงประสบการณ์จริง ให้นักเรียนได้คิด วิพากษ์และแก้ปัญหา ($\bar{X} = ๔.๒๖, S.D. = ๐.๗๐$) รองลงมาคือ ข้อที่ ๗ ท่านได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกคิดวางแผนในการค้นหาความรู้และลง มือปฏิบัติการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = ๔.๒๕, S.D. = ๐.๖๕$) และข้อที่ ๔ ท่านได้สนับสนุนให้ นักเรียนคำนึงถึงความแตกต่างของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริงของโลก ($\bar{X} = ๔.๒๓, S.D. = ๐.๖๕$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ข้อที่ ๘ ท่านได้ช่วยให้นักเรียน มีทักษะการคิดใคร่ครวญไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = ๔.๑๓, S.D. = ๐.๗๔$) และเมื่อพิจารณา โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๖) ด้านการสร้างสรรคและนวัตกรรม พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๖, S.D. = ๐.๕๒$) เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยที่เด่นชัดที่สุดมี ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อที่ ๗ ท่านได้จัด กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = ๔.๒๙, S.D. = ๐.๖๗$) รองลงมาคือ ข้อที่ ๑ ท่านได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X} = ๔.๒๖, S.D. = ๐.๗๐$) และข้อที่ ๒ ท่านได้ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลง มือปฏิบัติจริง ($\bar{X} = ๔.๒๐, S.D. = ๐.๖๘$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ครูมีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ข้อที่ ๕ ท่าน ได้พัฒนาวัตกรรมและประยุกต์ใช้โดยให้นักเรียนมีการเชื่อมโยงความคิดรวมยอดที่ซับซ้อนได้มากขึ้น ($\bar{X} = ๓.๙๙, S.D. = ๐.๗๙$) และเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ดังนี้

๑) **ระดับการศึกษา** พบว่า ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๒) **ประสบการณ์การทำงาน** พบว่า ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๓) **ขนาดสถานศึกษา** พบว่า ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ข้อเสนอแนะแนวทางของ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ทั้ง ๕ ด้านดังนี้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านชีวิตและการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา และด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ซึ่งได้ข้อเสนอแนะว่า

๑) **ด้านชีวิตและการทำงาน** ควรส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ที่เชื่อมโยงกับชีวิต ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และชุมชนของนักเรียน

๒) **ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม** ควรส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีการประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของท้องถิ่นและโลก

๓) **ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี** ควรส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองตอบความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยี ให้เกิดความเชี่ยวชาญและสามารถนำไปพัฒนาจนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ

๔) ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดใคร่ครวญไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณมากกว่าการให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น

๕) ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรส่งเสริม โดยครูได้พัฒนานวัตกรรมและประยุกต์ใช้โดยให้นักเรียนมีการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดที่ซับซ้อนได้มากขึ้น และนำความคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปข้อเสนอแนะแนวทาง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ พบว่า ครูผู้สอนควรส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับชีวิต ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และชุมชนของนักเรียน โดยมีการประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของท้องถิ่นและโลก และในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูควรคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และครูควรมีการประยุกต์ใช้สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์

๕.๒ อภิปรายผลจากการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕” ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

๕.๒.๑ อภิปรายผลจากผลการวิจัย ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตที่ ๒๕ ทั้ง ๕ ด้านดังนี้

๑) ด้านชีวิตและการทำงาน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ รวมถึงมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้นักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **น้ำผึ้ง มีศีล** ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแบบเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ พบว่า การดำเนินการจัดการเรียนรู้ผู้ปกครองมีกระบวนการในการสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่เสมอ โดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่บุตรและการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในบ้าน เช่น การมีห้องสมุดในบ้าน การมีสื่ออุปกรณ์ในการเรียนรู้ไว้ที่บ้าน เป็นต้น ในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ปกครองมีแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เน้นประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ดังนี้

การเรียนรู้จากงานอาชีพของผู้ปกครอง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในงานอาชีพของครอบครัวหรือสร้างอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนมีรายได้ในระหว่างที่เรียนรู้อยู่ในครอบครัวช่วยเสริมสร้างความคิดริเริ่มการสร้างสรรค์ผลผลิตตลอดจนความรับผิดชอบและการปูพื้นฐานด้านอาชีพให้แก่บุตร

การเรียนรู้จากการทำงานบ้าน เป้าหมายของการเรียนรู้ที่ทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองและพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยลง ดังนั้นการเรียนรู้ที่มีครอบครัวเป็นฐานในการจัดการศึกษาจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง การช่วยเหลือและทำงานบ้านถือเป็นกิจวัตรที่ผู้เรียนต้องทำเป็นประจำทุกวันก่อนเริ่มการเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ทั้งนี้งานบ้านยังมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนสามารถควบคุมและกำกับตนเองให้สามารถทำงานจนสำเร็จ โดยมีผู้ปกครองคอยช่วยกำกับในเรื่องของความปรารถนาและตรวจสอบคุณภาพของงานเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและกำกับตัวเองของผู้เรียนในการทำงานครั้งต่อไป

การเรียนรู้ในสถานที่และสถานการณ์จริง ผู้ปกครองที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ มักพาบุตรไปท่องเที่ยวและเรียนรู้ในสถานที่ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้บุตรพบเห็นความแตกต่างหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม เรียนรู้การเอาตัวรอด การแก้ไขปัญหาและการปรับตัวในสถานการณ์จริง

การเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ ผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวแบบเสริมสร้างทักษะชีวิตการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑ มีกระบวนการในการนำพาผู้เรียนไปเรียนรู้ในเรื่องราวที่หลากหลายเพื่อสะสมเป็นคลังความรู้ ซึ่งผู้เรียนสามารถคัดสรรกิจกรรมที่ตนเองชอบและสนใจในการเรียนรู้ จนทำให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้และสามารถดำรงสู่การเรียนรู้นั้นได้จนเกิดความเชี่ยวชาญและทักษะในการลงมือทำงานสำเร็จ^๑

๒) ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันกับสังคม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับในการอยู่ร่วมกับสังคมที่มีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ และเจตคติอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **บัญญัติ ยงยวน และคณะ** ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมของครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย พบว่า ครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท) ยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม ด้านชาติพันธุ์ ศาสนา ขนบประเพณี วิถีชีวิต และการยอมรับโดยรวมสูงกว่าครูที่สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน (สช.) ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะโครงสร้างขององค์การในโรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแม้จะมีสังกัดต่างกัน แต่ทั้งคู่ก็เป็นโรงเรียนสังกัดของรัฐบาลเหมือนกันการเป็นโรงเรียนของรัฐนั้นโอกาสที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูจะได้รับความรู้และแนวการปฏิบัติ เกี่ยวกับความแตกต่าง หลากหลายทางวัฒนธรรม และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการสร้างการยอมรับในความแตกต่าง มากกว่าครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน กอปรกับโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนเฉพาะกลุ่ม กล่าวคือ ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทำให้องค์ประกอบของนักเรียนและครูไม่มีความแตกต่างหลากหลายส่งผลให้ครูขาด

^๑ น้ำผึ้ง มีศีล และคณะ, “กระบวนการในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแบบเสริมสร้างทักษะชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ ๒๑”, Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts), ปี ๑๐ ฉบับที่ ๑, (มกราคม ๒๐๑๗): ๑๘-๒๐๘.

ประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับคนต่างวัฒนธรรม และส่งผลให้การยอมรับความหลากหลาย วัฒนธรรมน้อยกว่าครูในโรงเรียนของรัฐซึ่งจะประกอบด้วยครูและนักเรียนที่มาจากต่างศาสนา วัฒนธรรมมากกว่า^๒ และยิ่งสอดคล้องกับ

๓) ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี สื่อสารสนเทศรอบตัว ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตจริง รวมถึงจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี และสื่อสารข้อมูลสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ **ยุพเรศ ขาวฉ่ำ** ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn More โดยใช้สื่อการสอนแบบออนไลน์ร่วมกับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ๒) สื่อการสอนแบบออนไลน์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn More มีประสิทธิภาพ ๘๐.๑๗/๘๐.๒๕ เป็นไปตามเกณฑ์ ๘๐/๘๐ ๓.) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักการแก้ปัญหาด้วยคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ พบว่า คะแนนหลังเรียนด้วยสื่อการสอนแบบออนไลน์ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ ๔.) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ หลังจากเรียนด้วยสื่อการสอนแบบออนไลน์ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn More ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๒^๓ และยิ่งสอดคล้องกับ **Qiyun Wang** ได้ทำการศึกษารวบรวม การใช้กลุ่ม Facebook เป็นระบบจัดการเรียนรู้ พบว่า Facebook เป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมยอดนิยม เช่นเดียวกับเทคโนโลยีใหม่อื่น ๆ ที่มีศักยภาพในการสอนและการเรียนรู้เพราะมีฟังก์ชันการใช้งานในตัวที่ไม่เหมือนใครให้การเรียนการสอนสังคมและเทคโนโลยี ในการศึกษาครั้งนี้กลุ่ม Facebook ถูกใช้เป็นระบบการจัดการการเรียนรู้ (LMS) ในสองหลักสูตรสำหรับการประกาศการแบ่งปันทรัพยากรการจัดทำแบบฝึกหัดรายสัปดาห์และดำเนินการสนทนาออนไลน์ที่สถาบันการศึกษาของครูในสิงคโปร์ การศึกษานี้สำรวจโดยใช้กลุ่ม Facebook เป็น LMS และการรับรู้ของนักเรียนในการใช้มันในหลักสูตรของพวกเขา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยทั่วไปกับความสัมพันธ์ของ Facebook ในขณะที่ฟังก์ชันพื้นฐานของ LMS สามารถนำไปใช้ในกลุ่ม Facebook ได้อย่างง่ายดาย อย่างไรก็ตามการใช้กลุ่ม Facebook เป็น LMS มีข้อ จำกัด บางอย่าง มันไม่รองรับการอัปโหลดไฟล์รูปแบบอื่น ๆ โดยตรงและการสนทนาไม่ได้จัดอยู่ในโครงสร้างแบบเรด นอกจากนี้ นักเรียนไม่รู้สึ

^๒ บัญญัติ ยงย่วน จิระพันธ์ เตมะ และอินทรา หิรัญสาย, “การสำรวจการยอมรับความหลากหลาย วัฒนธรรมของครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย”, วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๕ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๕๓): ๗๕๓.

^๓ ยุพเรศ ขาวฉ่ำ, “การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less, Learn More โดยใช้สื่อการสอนแบบออนไลน์ร่วมกับการสอนแบบปกติ”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๙), บทคัดย่อ.

ปลอดภัยและสะดวกสบายเพราะอาจเปิดเผยความเป็นส่วนตัวของพวกเขา ข้อ จำกัด ของการใช้กลุ่ม Facebook เป็น LMS มีการพูดถึงความหมายของการฝึกฝนและข้อ จำกัด ของการศึกษานี้^๔

๔) ด้านเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงประสบการณ์จริง ให้นักเรียนได้คิด วิพากษ์และแก้ปัญหา ฝึกคิดวางแผนในการค้นหาความรู้และลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุกัญญา งามบรรจง** ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า จากการวิเคราะห์แบบบันทึกการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านความสนใจและความร่วมมือในการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความกระตือรือร้นในการหาข้อมูล มีการหาความรู้เพิ่มเติมทั้งในและนอกห้องเรียน ด้านความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนมีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้น กล่าวแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ในมุมมองที่แตกต่างกัน สามารถแสดงแนวคิดที่แปลกใหม่ หลากหลายในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยความมั่นใจ และจากการสะท้อนตนเองในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ อภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การนำเสนอผลงานจากการระดมความคิด การวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ พบว่า ผู้เรียนสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น มีการประนีประนอมและนำเสนอเหตุผลในแง่มุมต่าง ๆ ในกรณีที่มีความเห็นที่แตกต่างกัน^๕ และยังสอดคล้องกับ **Alfonso Echazarra** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิธีที่ครูสอนและนักเรียนเรียนรู้กลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จสำหรับโรงเรียน พบว่า เหนือสิ่งอื่นใดนักเรียนจะต้องได้รับการท้าทายอย่างต่อเนื่อง ครูส่วนใหญ่เชื่อว่านักเรียนจะต้องได้รับการท้าทายในห้องเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉลี่ยทั่วประเทศที่เข้าร่วม TALIS ครู ๘๓% เห็นด้วยหรือเห็นด้วยอย่างยิ่งว่านักเรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุดโดยหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามมีเพียง ๔๒% ของนักเรียนโดยเฉลี่ยทั่วประเทศ OECD รายงานว่าครูของพวกเขาขอให้พวกเขาตัดสินใจเป็นประจำเกี่ยวกับขั้นตอนการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนด้วยตัวเอง กลยุทธ์การกระตุ้นการรับรู้อื่น ๆ รวมถึงการขอให้นักเรียนอธิบายว่าพวกเขาแก้ปัญหาได้อย่างไรหรือให้ปัญหาที่สามารถแก้ไขได้ในวิธีต่าง ๆ ที่นำเสนอในบริบทที่ต่างกันซึ่งต้องการให้นักเรียนคิดเป็นระยะเวลานานหรือไม่มี วิธีการแก้ปัญหาที่ชัดเจนทันที จากรายงานของนักเรียนว่ามีการใช้กลวิธีเหล่านี้บ่อยแค่ไหนในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ของพวกเขากลยุทธ์เหล่านี้มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพของนักเรียนในรายการคณิตศาสตร์ทุกระดับความยาก ยิ่งครูสอนวิชาเดียวใช้กลยุทธ์

^๔ Wang, Qiyun, et al. "Using the Facebook group as a learning management system: An exploratory study_1195 428. 438", **British Journal of Educational Technology** 43.3 (2011): 428-438.

^๕ สุกัญญา งามบรรจง, "การพัฒนา รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน", **รายงานการวิจัย**, (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙), หน้า ๑๔๓.

เหล่านี้น่าจะเท่าไรประสิทธิภาพของนักเรียนในวิชานั้นก็จะยิ่งดีขึ้น แต่เฉพาะในเรื่องที่ยากที่สุดและในบางประเทศเท่านั้น^๖

๕) ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ **อานนท์ ตาลจรัส** ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทาง “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนนาข้าววิทยาคม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์และเหมาะสม ได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ ตามศักยภาพของตนเองแต่ละคน ได้เรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน มีน้ำใจ การช่วยเหลือกันและได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ผู้ปกครองนักเรียนนาข้าววิทยาคมมีความเข้าใจ ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียนโดยมีส่วนในการเสนอความคิดเห็นเพื่อเป็นการกำหนดทิศทางในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และมีความพึงพอใจต่อคุณภาพของนักเรียน นอกจากนี้ครูโรงเรียนนาข้าววิทยาคมมีความรู้ความเข้าใจแนวทางการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ส่งเสริมให้พัฒนานักเรียนได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่สร้างแรงจูงใจ สร้างความกระตือรือร้นแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ค้นพบความถนัดของตนเองและมีการเรียนรู้อย่างมีความสุข^๗

๕.๓.๒ การเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

๑) ระดับการศึกษา ครูผู้สอนมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย **สมคิด พงศ์ธเนศวร** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการการนิเทศการสอนของครูพิสิษฐ์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูพิสิษฐ์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านการ

^๖ Alfonso Echazarra, และคณะ, *How Teachers Teach and Students Learn: Successful Strategies for School. Technical Report*, OECD, มีนาคม 2016. disde.minedu.gob.pe, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://repositorio.minedu.gob.pe/handle/123456789/4335> [๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑].

^๗ อานนท์ ตาลจรัส, *การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทาง “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนนาข้าววิทยาคม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม*, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการศึกษา*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๖๐), หน้า ๑๗๕-๑๗๖.

ใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมนักเรียนและการวัดและประเมินผล ๒. เปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนของครูฟิสิกส์ ที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับวุฒิ การศึกษา และพื้นฐานการฝึกอบรมต่างกัน ผลการวิจัย เมื่อเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศการสอนด้านการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักเรียน การวัดและประเมินผล ของครูฟิสิกส์ที่มีประสบการณ์ในการสอน ระดับวุฒิการศึกษา และพื้นฐานการฝึกอบรมต่างกันในแต่ละด้านพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^๔

๒) ประสบการณ์การทำงาน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย **ชุมพร ภามนตรี** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ ๒๑ ตามการรับรู้ และความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ ๑) ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการรับรู้ และความคาดหวังของครูต่อ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา ๒) ศึกษา ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน ๓๓๘ คน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้และความคาดหวังของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้

๒. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ ของครูต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านภาวะผู้นำ^๕

๓) ขนาดสถานศึกษา ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

^๔ สมคิด พงษ์เนศวร, “ความต้องการการนิเทศการสอนของครูฟิสิกส์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขต กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

^๕ ชุมพร ภามนตรี, “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ตามการรับรู้และความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗”, **วารสารบัณฑิตศึกษา**, ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๖๓ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๙): ๑๙๓-๒๐๒.

สถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัย **คสมร บัญประโยชน์ และคณะ** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานการบริหารจัดการ กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๓ พบว่า ผลการเปรียบเทียบของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานต่างกัน ในโรงเรียน ขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารจัดการกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยภาพรวมและราย ด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่ากิจกรรมและภารกิจงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ มีภารกิจหลัก คือ การส่งเสริม การดำเนินกิจกรรม การควบคุมคุณภาพ โดยมีคู่มือ แนวทางการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มีการกำหนดเป้าหมายเดียวกัน รวมทั้งได้รับการพัฒนา ในเรื่องบุคลากรทั้งทางตรงและทางอ้อมได้รับเช่นเดียวกัน^{๑๐} และยังสอดคล้องกับ **อัมเรศ เนตาสีทธิ์** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนนาร่อง ในพื้นที่อำเภอเมืองปาน จังหวัดปาน ผลการวิจัยพบว่า ๑) ทั้ง ๔ โรงเรียนมี บริบทและความต้องการพัฒนาที่แตกต่างกัน ๒) ผลการติดตามหนุนเสริมกระบวนการพัฒนา กิจกรรม และการติดตามการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง พบว่า ครูพัฒนา กิจกรรม โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดมากยิ่งขึ้น เน้นรูปแบบการจัดกิจกรรมแบบวิจัยเป็นฐาน และโรงเรียน เป็นฐาน เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ และใช้วัสดุและอุปกรณ์ที่มี อยู่ในชุมชน ๓) ผลการสรุปกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ พบว่า กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน ตามบริบทความพร้อมของโรงเรียน และความต้องการของผู้เรียน^{๑๑}

๕.๓ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการ เรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้ตามแนวคิด ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น ๑) ด้านทักษะการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ๒) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ๓) ทักษะสารสนเทศสื่อและ เทคโนโลยี ๔) ทักษะการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม ๕) ทักษะชีวิตและการทำงาน ครูได้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกด้าน มีบางประเด็นที่ครูเสนอแนะอยากให้มี คือ ในส่วนของการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนครูหานวัตกรรมใหม่ๆที่เป็นที่ยอมรับและมีประสิทธิภาพเพื่อนำมาจัดการ

^{๑๐} คสมร บัญประโยชน์, “การดำเนินงานการบริหารจัดการกิจกรรม “ลด เวลา เรียน เพิ่ม เวลา รู้” ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๖๐), บทคัดย่อ.

^{๑๑} อัมเรศ เนตาสีทธิ์, “การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของโรงเรียนนาร่อง ในพื้นที่ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง”, **วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต**, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-กันยายน ๒๕๖๑): ๒๒๑-๒๔๔.

เรียนการสอนให้เกิดองค์ความรู้รอบด้านแก่ผู้เรียน การทำงานเป็นร่วมกันเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม โดยมีสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสถานศึกษาโดยส่วนมากยังขาดสื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัย รวมถึงแหล่งสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ที่ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียน ตลอดจนควรมีการประสานความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารชุมชนและโรงเรียนที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาการเรียนการสอน การบริการวิชาการกับสังคม การมีส่วนร่วม ทั้งโรงเรียน บ้าน วัด ซึ่งเป็นปัจจัยทำให้การพัฒนาสมรรถนะของคนทั้งชาติก่อให้เกิดประสิทธิผลได้จริง

๕.๔ ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีข้อเสนอแนะที่ควรปรับปรุงจากผลวิจัยและจากทัศนคติของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสรุปเป็นประเด็นได้ ดังนี้

๕.๔.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) เนื่องจากนโยบายทางการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติตามนโยบาย ควรมีการจัดสมมนาบุคลากรทางการศึกษาที่ยังขาดความรู้และเข้าใจในนโยบาย จึงอยากให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้มีการกำกับ ดูแล และติดตามผลอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

๒) กิจกรรมการเรียนรู้ควรมีหลากหลาย และเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วม คิด วิเคราะห์ และเสนอแนะกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นกิจกรรมในรูปแบบของการฝึกและปฏิบัติภาคสนามจากประสบการณ์ตรง เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

๓) สื่อการเรียนการสอนสถานศึกษาควรมีสื่อหรือเทคโนโลยีที่หลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน และเพียงพอต่อความต้องการผู้เรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาสาระและก้าวทันโลก

๕.๔.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

๑) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ โดยส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันกับสังคมอย่างมีความสุข

๒) ควรส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี สื่อสารสนเทศรอบตัว ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตจริง

๓) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ สามารถเชื่อมโยงประสบการณ์จริง ให้นักเรียนได้คิด วิพากษ์และแก้ปัญหา

๕.๔.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรมีการศึกษาในรูปแบบวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ และเขตอื่น ๆ
- ๒) ควรศึกษาปัญหาเทคนิคการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”
- ๓) ควรศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลวิทยุภูมิ

(๑) หนังสือ:

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒.
- กระทรวงศึกษาธิการ. **คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๔**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ร.ส.พ., ๒๕๕๕.
- กระทรวงศึกษาธิการ. **ตัวชี้วัดและสาระแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. **๘๐ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. นนทบุรี: พืบาลานซ์ดีไซด์แอนปริ้นติ้ง, ๒๕๕๙.
- บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุวีรยา สารสิน จำกัด. ๒๕๕๔. หน้า ๘๓-๘๔.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์, ๒๕๕๖.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์, ๒๕๕๖.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์. **ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ ๒๑**. กรุงเทพมหานคร: โอเพ่นเวิลด์, ๒๕๕๔.
- วันเพ็ญ จันทร์เจริญ. **การเรียนการสอนปัจจุบัน**. สกลนคร: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏสกลนคร, ๒๕๕๒.
- วิชรา เล่าเรียนดี และคณะ. **กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ ๒๑**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. นครปฐม: เพชรเกษมพรินติ้งกรุ๊ป จำกัด, ๒๕๖๐.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **สำนักนายกรัฐมนตรี. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดอะบุ๊คส์, ๒๕๕๖.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑**. กรุงเทพมหานคร: องค์การค้ำของครุสภา, ๒๕๕๓.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. **คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”**.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.

สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิง จำกัด, ๒๕๔๗.

สุคนธ์ ภูริเวทย์. **การออกแบบการสอน Instructional design**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๔.

สุมาลี ชัยเจริญ. **เทคโนโลยีการศึกษา : หลักการ ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. ขอนแก่น: คลังน่านวิทยา, ๒๕๕๑.

(๒) ดุษฎีนิพนธ์/วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์:

กิตติศักดิ์ เพ็ญโรจน์. ผลการใช้กิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” โดยใช้ศิลปะมวยไทยที่มีต่อทักษะการป้องกันตนเอง ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนต้น. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.

คมสรพร บุญประโคน. “การดำเนินงานการบริหารจัดการกิจกรรม “ลด เวลา เรียน เพิ่ม เวลา รู้” ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ๒๕๖๐.

ดรณนภา นิชัยฤทธิ์. “ผลการเรียนจากบทเรียนมัลติมีเดียบนระบบเครือข่ายที่พัฒนาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ เรื่องการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการศึกษาในห้องเรียนของนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๐.

พวงเพชร ศรีศิริรินทร์. “การพัฒนา มัลติมีเดียตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์บนเครือข่าย เรื่องงานและพลังงาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา**. บัณฑิตมหาวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๒.

ยุพเรศ ขาวฉ่ำ. “การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Teach Less. Learn More โดยใช้สื่อการสอนแบบออนไลน์ร่วมกับการสอนแบบปกติ”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ๒๕๕๙.

สมคิด พงศ์เนศวร. “ความต้องการการนิเทศการสอนของครูฟิสิกส์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

อรุณรสมิ์ บำรุงจิตร์. “การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ โดยบูรณาการทฤษฎีการสร้างความรู้ และแนวคิดการเชื่อมโยงนิยม เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นการศึกษา”. **ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การจัดการเรียน**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๕๘.

อานนท์ ตาลจรัส. การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทาง “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ของโรงเรียนนาข้าว
วิทยาคม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม, ๒๕๖๐.

(๓) รายงานวิจัย:

สุกัญญา งามบรรจง. “การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่
๒๑ ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน”.
รายงานการวิจัย. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๕.

(๔) บทความ:

ชุมพร ภามนตรี. “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ตามการรับรู้และความ
คาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗”. **วารสาร
บัณฑิตศึกษา**. ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๖๓ (ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕): ๑๙๓-๒๐๒.

น้ำผึ้ง มีศิลป์. และคณะ. “กระบวนการในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแบบเสริมสร้างทักษะชีวิตและ
การทำงานในศตวรรษที่ ๒๑”. **Veridian E-Journal. Silpakorn University
(Humanities Social Sciences and Arts)**. ปี ๑๐. ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๐๑๗):
บทคัดย่อ.

บุญญิตติ ยงยวน. จิระพันธ์ เดมะ และอินทิรา หิรัญสาย. “การสำรวจการยอมรับความหลากหลาย
วัฒนธรรมของครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย”. **วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับ
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๕ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๕๓):
บทคัดย่อ.

วิทยา ทองดี. “แนวทางการพัฒนาการสอนน้อย เรียนมากตามแนวทางพุทธศาสนา Teach Less.
Learn More : TLLM According Buddhist”. **วารสารธรรมทรรศน์** ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๖
(๒๕๕๕).

วิภาพรรณ พินลา. “แนวทางการจัดการเรียนวิชาสังคมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมี
วิจารณญาณสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑”. **วารสารปาริชาติ**. ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑
(มกราคม-มิถุนายน ๒๕๖๐): ๑๖.

เวชฤทธิ์ อังกะภัก. “การประยุกต์ใช้แนวคิด Teach Less. Learn More/TLLM สู่การจัดการ
เรียนรู้ในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ Application of Teach Less. Learn More to
Learning Management in Mathematics Classroom”. **วารสารศึกษาศาสตร์**. ปีที่
๒๓ ฉบับที่ ๑ (ตุลาคม ๒๕๕๔-มกราคม ๒๕๕๕).

อัมเรศ เนตาสีหิ. “การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในการจัดกิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่ม
เวลารู้ ของโรงเรียนนาร่อง ในพื้นที่ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์”. **วารสารการพัฒนา
ชุมชนและคุณภาพชีวิต**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม-กันยายน ๒๕๖๑): ๒๒๑-๒๔๔.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

มงคล จันทร์ภิบาล. “สอนน้อย เรียนรู้ให้มากกับการศึกษาไทย”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://apr.nsrui.ac.th/Act_learn/myfile/10062014103930_3.pdf. [๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๑].

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=101725. [๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๑].

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๘). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.sk.ac.th/doc/learning/manual.pdf>. [๒ สิงหาคม ๒๕๖๑]. หน้า ๑-๒.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๘). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.sk.ac.th/doc/learning/manual.pdf>. [๒ สิงหาคม ๒๕๖๑]. หน้า ๑.

จิตรา สุขเจริญ. สอนน้อยเรียนมาก (Teach Less. Learn More/TLLM). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dnc.ac.th/kmasseblog/index.php?action=clattach;topic=79.0;attach=56> [๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑].

กลุ่มสาระสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน. ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://databopp-obec.info/emis/school.phpArea_CODE=101725. [๒๕ สิงหาคม ๒๕๖๑].

ชื่นจิต พงษ์พูล. การประยุกต์ใช้ Teach Less. Learn More ในการเรียนการสอนสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://apr.nsrui.ac.th/Act_learn/myfile/09062014173434_3.pdf [๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑].

๒. ภาษาอังกฤษ

1. Secondary Sources

(I) Books:

Beers. S.A..Teaching 21st Century Skills: an ASCDO action tool. Alexandria: ASCD, 2011.

Cronbach. L.J.. Essentials of psychological Testing,5thed. New York: Harper Collins, 1990.

David Sanford. Who Put the Con in Consumer. Now York: Liveright. Hu Liangcai and Liu, 1972.

Good. Carter V.. **Dictionary of Education**. (New York: McGraw-Hill Book. Co.. Inc, 1973.

Jarolimek. J.. **Social Studies in Elementary Education**. New York: The Macmillan Compaby, 1996.

Krejcic. R.V. and Morgan. D.W.. **Educational and Psychological Measuremnt**. New York: Macmillan, 1970.

Mc Lendon. J.U.. **Social Studies in Secondary Education**. 3rd ed. New York: The Macmillan Company, 1968.

Michaelis. J.U.. **The sociology of education**. New Jersy: Prentice Hall, 1968.

Ralph C. Preston. **Teaching in Social Studies in Elementary School**. New York: Holt Reinhart and Winston, 1960.

Schuncke. George M.. **Elementary social studies: knowing. Doing. caring**. New York: Macmillan, 1988.

II) Articles:

King. Patricia M.. Phillip K. Wood. and Robert A. Mines. "Critical thinking among college and graduate students." **The Review of Higher Education**. 13.2 (1990): 167-186.

Qiyun Wang. et al. "Using the Facebook group as a learning management system: An exploratory study_1195 428.. 438". **British Journal of Educational Technology** (43)3 (2011): 428-438.

Wang. Qiyun. et al. "Using the Facebook group as a learning management system: An exploratory study_1195 428. 438". **British Journal of Educational Technology** 43.3 (2011): 428-438.

(IV) Electronics:

Alfonso Echazarra. **How Teachers Teach and Students Learn: Successful Strategies for School**. Technical Report. OECD. มีนาคม 2016. disde.minedu. gob.pe. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://repositorio.minedu.gob.pe/handle/123456789/4335> [๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑].

Casner-Lotto,J.,and Barrington, L., **Are They Really Ready to work? Employers' Perspectives on the Basic Knowledge and Applied Skills of New Entrants to the 21st Century U.S. workforce, Partnership for 21st Century Skills**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://files.Eric.gov/fulltext/Ed๕๑๙๔๖๕>, [๔ กันยายน ๒๕๖๑].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด
“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต ๒๕

คำชี้แจง

๑) แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูณาตอบตามความเป็นจริง

๒) แบบสอบถามนี้ มี ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพระดับวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ใน ๕ ด้าน คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม และด้านชีวิตและการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended)

พระมหาวัฒนา โชติปัญญา/รัตนนัท

นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. ระดับวุฒิการศึกษา

() ปริญญาตรี

() ปริญญาโท

() ปริญญาเอก

๒. ประสบการณ์การทำงาน

() ๑ - ๕ ปี

() ๖ - ๑๐ ปี

() ๑๑ - ๑๕ ปี

() ๑๖ ปีขึ้นไป

๓. ขนาดสถานศึกษา

() ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน)

() ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๕๐๐-๑๔๙๙ คน)

() ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๑๕๐๐-๒๔๙๙)

() ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๒๕๐๐ คนขึ้นไป)

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ใน ๕ ด้าน คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม และด้านชีวิตและการทำงาน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงตามที่ท่านได้ปฏิบัติ มี ๕ ระดับ คือ

๕ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับมาก

๓ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับปานกลาง

๒ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อย

๑ หมายถึง มีการปฏิบัติระดับน้อยที่สุด

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕	ระดับการปฏิบัติ				
	๕ มาก ที่สุด	๔ มาก	๓ ปาน กลาง	๒ น้อย	๑ น้อย ที่สุด
ด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม					
๑. ท่านได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์					
๒. ท่านได้ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง					
๓. ท่านได้สร้างนวัตกรรม และนำความคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
๔. ท่านได้สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมที่ทำให้เกิดการยอมรับ และมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้					
๕. ท่านได้พัฒนาวัตกรรมและประยุกต์ใช้โดยให้นักเรียนมีการเชื่อมโยงความคิดรวมยอดที่ซับซ้อนได้มากขึ้น					
๖. ท่านได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรม และสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง					
๗. ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์					
๘. ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่นักเรียน จนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่					

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕	ระดับการปฏิบัติ				
	๕ มาก ที่สุด	๔ มาก	๓ ปาน กลาง	๒ น้อย	๑ น้อย ที่สุด
ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม					
๙. ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์และแนวคิดที่สำคัญ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มากกว่าการทำแบบฝึกหัดและท่องจำ					
๑๐. ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณมากกว่าการให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น					
๑๑. ท่านช่วยให้นักเรียนได้ค้นหาสาเหตุ เพื่อแนวทางและตัดสินใจแก้ปัญหา สร้างความเข้าใจที่ดีในสถานการณ์ที่มีความเป็นเหตุเป็นผลและชัดเจน					
๑๒. ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนคำนึงถึงความแตกต่างของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริงของโลก					
๑๓. ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติใหม่					
๑๔. ท่านได้เชื่อมโยงประสบการณ์จริง ให้นักเรียนได้คิด วิพากษ์และแก้ปัญหา					
๑๕. ท่านได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกคิดวางแผนในการค้นหาความรู้และลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์					
๑๖. ท่านได้ช่วยให้นักเรียนมีทักษะการคิดใคร่ครวญนำไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง					
ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม					
๑๗. ท่านได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองตอบความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล					
๑๘. ท่านได้สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่					
๑๙. ท่านสามารถใช้เทคโนโลยี สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนการสอนและเชื่อมประสบการณ์กับชีวิตจริงของนักเรียน					

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕	ระดับการปฏิบัติ				
	๕ มาก ที่สุด	๔ มาก	๓ ปาน กลาง	๒ น้อย	๑ น้อย ที่สุด
ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม					
๒๐. ท่านได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน และใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน					
๒๑. ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี และสื่อสารข้อมูลสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้					
๒๒. ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี สื่อสารสนเทศรอบตัว ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตจริง					
๒๓. ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยี ให้เกิดความเชี่ยวชาญและสามารถนำไปพัฒนาจนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ					
๒๔. ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขร่วมกันผ่านกลุ่ม					
ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพหุวัฒนธรรม ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม					
๒๕. ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมให้นักเรียน					
๒๖. ท่านได้จัดกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ครู และชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์					
๒๗. ท่านได้ช่วยให้นักเรียนเห็นถึงความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม					
๒๘. ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของท้องถิ่นและโลก					
๒๙. ท่านได้ประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
๓๐. ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันกับสังคมอย่างมีความสุข					
๓๑. ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่า มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย					
๓๒. ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับในการอยู่ร่วมกับสังคมที่มีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ และเจตคติ					

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕	ระดับการปฏิบัติ				
	๕ มาก ที่สุด	๔ มาก	๓ ปาน กลาง	๒ น้อย	๑ น้อย ที่สุด
ด้านชีวิตและการทำงาน ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม					
๓๓. ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้					
๓๔. ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิต ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และชุมชนของนักเรียน					
๓๕. ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม					
๓๖. ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี					
๓๗. ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้					
๓๘. ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับและปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรม รูปแบบวิถีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม					
๓๙. ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่า และมีความรับผิดชอบต่อสังคม					
๔๐. ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ สื่อ วัสดุ การวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและยืดหยุ่นเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์การทำงานร่วมกันผู้อื่น					

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questions)

๑. ด้านการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

.....

.....

.....

.....

๒. ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

๓. ด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี

.....

.....

.....

.....

๔. ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

๕. ด้านชีวิตและการทำงาน

.....

.....

.....

.....

.....

ขออนุโมทนาขอบคุณสำหรับการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก ข.

รายนามผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรื่อง การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านจิตอาสา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ประกอบด้วย

ที่	ชื่อ/ฉายา/นามสกุล	วุฒิการศึกษา
๑.	ผศ.ดร.วิทยา ทองดี	พธ.บ.(สังคมศึกษา) ศษ.ม.(เทคโนโลยีการศึกษา) Ph.D (Social Science)
๒.	ผศ.ดร.ประยูร แสงใส	พธ.บ.(สังคมศึกษา) M.A. (Education) Ph.D. (Education)
๓.	ดร.ทวิศิลป์ สารแสน	กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา) กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา) ศษ.บ. (การบริหารการศึกษา) กศ.บ. (พลศึกษา บริหารการศึกษา)
๔.	ผศ.ดร.รัชนี จรุงศิริวัฒน์ น	ศษ.บ.(ประถมศึกษา) คม. (การประถมศึกษา) Ed.D. (Ed. D (Research study)
๕.	ดร.สุนทร สายคำ	อส.บ.(วิศวกรรมไฟฟ้า) ศษ.ม (เทคโนโลยีการศึกษา) พธ.ด.(พุทธบริหารการศึกษา)

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

โทร. ๐๙๒-๕๕๒-๖๔๒๖

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑/ว ๘๖

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

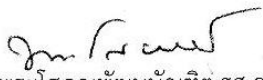
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร. วิทยา ทองดี

ด้วย พระมหาวัฒนา ไซติปญญา (รัตนนท์) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๐๔ นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕” โดยมี ดร.สมควร นามสีฐาน และดร.สาคร มหาหิงค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

๒๕ พ.ย. ๖๑

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.ช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

พระมหาวัฒนา ไซติปญญา (นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๙๐ ๐๒๕ ๕๖๙๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

โทร. ๐๙๒-๕๕๒-๖๔๒๖

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑/ว ๘๖

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

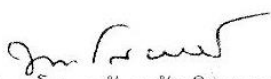
เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร. ประยูร แสงใส

ด้วย พระมหาวัฒนา โชติปญโญ (รัตนนท) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๐๔ นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕” โดยมี ดร.สมควร นามสีฐาน และดร.สาคร มหาหิงค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

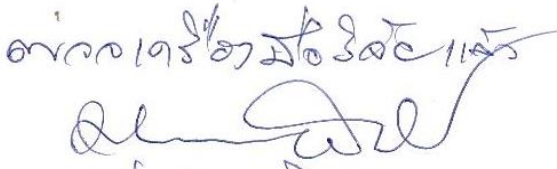
ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

๘ ธ.ค. ๖๑

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.ช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

พระมหาวัฒนา โชติปญโญ (นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๙๐ ๐๒๕ ๕๖๙๒

ที่ ศธ.๖๑๓๒.๑/ว ๘๗

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร. ทวีศิลป์ สารแสน (ผอ.สทศ.)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาวัฒนา โชติปัญญา(รัตนนธ์) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๐๔ นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕” โดยมี ดร.สมควร นามสีฐาน และดร.สาคร มหาทิงค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

-ดร.อ.อ.อ.
ดร.อ.อ.อ.
๒๖ พ.ย. ๖๑

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.ช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

พระมหาวัฒนา โชติปัญญา(นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๙๐ ๐๒๕ ๕๖๙๒

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

โทร. ๐๙๒-๕๕๒-๖๔๒๖

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑/ว ๘๖

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ผศ.ดร. รัชณี จรุงศิริวัฒน์

ด้วย พระมหาวิมลนา โขติปญโญ (รัตนนท) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๐๔ นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕” โดยมี ดร.สมควร นามสีฐาน และดร.สาคร มหาหิงค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

10 ๐๕ .๖1

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.ช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

พระมหาวิมลนา โขติปญโญ (นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๙๐ ๐๒๕ ๕๖๙๒

ที่ ศธ.๖๑๓๒.๑/ว ๘๗

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร. สุนทร สายคำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระมหาวัฒนา โชติปัญญา(รัตนนธ์) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๐๔ นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕” โดยมี ดร.สมควร นามสีฐาน และดร.สาคร มหาทิงค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพและถูกต้องตามหลักการวิจัย คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยของนิสิตท่านนี้ด้วย

บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ในการช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

ตรวจแล้ว

ดร.สุนทร สายคำ

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

พระมหาวัฒนา โชติปัญญา(นิสิต)

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

โทร. ๐๙๐ ๐๒๕ ๕๖๙๒

ภาคผนวก ค.

การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถาม (IOC)
(Index of objective congruence)

การแปลผลจากแบบสอบถาม (IOC)

ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อหาค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญกำหนดเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

- +๑ หมายถึง เหมาะสมว่าแบบสอบถามวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา
 - หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามวัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา
- ๑ หมายถึง ไม่เหมาะสมว่าแบบสอบถามไม่ได้วัดตรงตามวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหาแบบสอบถามที่ถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาในระดับดี สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จะต้องมีค่า IOC เกินกว่า ๐.๕ เป็นต้นไป

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวผู้ตอบแบบสอบถาม									
๑	ระดับการศึกษา () ระดับปริญญาตรี () ระดับปริญญาโท () ระดับปริญญาเอก	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒	ประสบการณ์การทำงาน () ระยะ ๑-๕ ปี () ระยะ ๖-๑๐ ปี () ระยะ ๑๑-๑๕ ปี () ระยะ ๑๖ ขึ้นไป	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓	ขนาดสถานศึกษา () ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๑-๔๙๙ คน) () ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๕๐๐-๑,๔๙๙ คน) () ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๑,๕๐๐-๒,๔๙๙ คน) () ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนตั้งแต่ ๒,๕๐๐ คนขึ้นไป	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

ข้อ	การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปรผล		
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕	รวม	ค่า IOC	แปรผล
	ด้านการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม								
๑	ท่านได้จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒	ท่านได้ช่วยให้ นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓	ท่านได้สร้างนวัตกรรม และนำความคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๔	ท่านได้สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมที่ทำให้เกิดการยอมรับ และมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๕	ท่านได้พัฒนานวัตกรรมและประยุกต์ใช้โดยให้นักเรียนมีการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดที่ซับซ้อนได้มากขึ้น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๖	ท่านได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจถึงวิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรม และสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนางานได้อย่างต่อเนื่อง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

ข้อ	การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๗	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๘	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่นักเรียน จนเกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม									
๙	ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์และแนวคิดที่สำคัญ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มากกว่าการทำแบบฝึกหัดและท่องจำ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๐	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างมีวิจารณญาณมากกว่าการให้นักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งเท่านั้น	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๑	ท่านช่วยให้นักเรียนได้ค้นหาสาเหตุ เพื่อแนวทางและตัดสินใจแก้ปัญหา สร้างความเข้าใจที่ดีในสถานการณ์ที่มีความเป็นเหตุเป็นผลและชัดเจน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๒	ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนคำนึงถึงความแตกต่างของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริงของโลก	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๓	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติใหม่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

ข้อ	การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑๔	ท่านได้เชื่อมโยงประสบการณ์จริงให้นักเรียนได้คิด วิพากษ์และแก้ปัญหา	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๕	ท่านได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกคิดวางแผนในการค้นหาความรู้และลงมือปฏิบัติการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๖	ท่านได้ช่วยให้นักเรียนมีทักษะการคิดใคร่ครวญไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม									
๑๗	ท่านได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนองตอบความสนใจ ความถนัดและความต้องการของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๘	ท่านได้สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๑๙	ท่านสามารถใช้เทคโนโลยี สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในการจัดการเรียนการสอนและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริงของนักเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๐	ท่านได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน และใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๑	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี และสื่อสารข้อมูลสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

ข้อ	การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๒๒	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยี สื่อสารสนเทศรอบตัวให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตจริง	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๓	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยี ให้เกิดความเชี่ยวชาญ และสามารถนำไปพัฒนาจนเกิดเป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๔	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขร่วมกันผ่านกลุ่ม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
ด้านการเรียนรู้ทางสังคมและพฤติกรรม ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม									
๒๕	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคมให้นักเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๖	ท่านได้จัดกิจกรรมที่ช่วยทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ครู และชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๗	ท่านได้ช่วยให้นักเรียนเห็นถึงความหลากหลายทางสังคม และวัฒนธรรม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๒๘	ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของท้องถิ่นและโลก	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

ข้อ	การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๒๙	ท่านได้ประสานและแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๐	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันกับสังคมอย่างมีความสุข	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๑	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่า มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๒	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับในการอยู่ร่วมกับสังคมที่มีความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ และเจตคติ	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
ด้านชีวิตและการทำงาน ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม									
๓๓	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๔	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิต ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และชุมชนของนักเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๕	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

ข้อ	การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					สรุปและแปลผล		
		คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๓๖	ท่านได้สนับสนุนให้นักเรียนมีภาวะความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๗	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๘	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับและปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมรูปแบบวิถีชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของสังคม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๓๙	ท่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่า และมีความรับผิดชอบต่อสังคม	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้
๔๐	ท่านได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อ วัสดุ การวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายและยืดหยุ่นเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์การทำงานร่วมกัน	๑	๑	๑	๑	๑	๕	๑	ใช้ได้

ภาคผนวก ง.

หนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม เพื่อทดลองเครื่องมือวิจัยและค่าความ
เชื่อมั่นจากการทดลองเครื่องมือ (Try out) จำนวน ๓๐ ฉบับ

ที่ ศธ ๖๑๓๒.๑/ว ๙๖

ฝ่ายงานพระคัมภีร์ (มอดินแดง)
วันที่..... ๒๕๖
วันที่..... 19 ธ.ค. 2561
บันทึกศึกษา..... 10/30

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
๔๐๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดลองใช้เครื่องมือ (Try out)

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วย พระมหาวันนา โชติปญโญ(รัตนน) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๐๔ นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕” โดยมี ดร.สมควร และดร. สาคร มหาหงส์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

การนี้ เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ดังกล่าวถูกต้องตามหลักการวิจัยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงต้องมีการทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย (Try out) ดังนั้น จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นิสิตได้แจกแบบสอบถามเพื่อทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) ในหน่วยงานที่ท่านดูแล โดย นิสิตจะเป็นผู้ติดต่อประสานงานด้วยตนเอง

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณที่ช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

ศิษย์ ณธ.จิราภรณ์
สือไม่ดัดจริต
19๐.๑.61

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Try out)
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

Reliability
Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary			
		N	%
Cases	Valid	๓๐	๑๐๐.๐
	Excluded ^a	๐	.๐
	Total	๓๐	๑๐๐.๐
a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.			

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
.๙๔๑	๔๓

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ระดับการศึกษา	๑๗๙.๔๗	๒๒๔.๑๘๙	-.๑๑๔	.๙๔๓
ประสบการณ์	๑๗๘.๓๗	๒๒๖.๘๖๑	-.๑๖๓	.๙๔๘
ขนาดสถานศึกษา	๑๗๙.๒๗	๒๒๒.๙๖๑	.๐๐๐	.๙๔๒
a๑	๑๗๖.๘๗	๒๑๔.๐๕๑	.๕๒๑	.๙๔๐
a๒	๑๗๖.๙๗	๒๑๒.๕๘๕	.๕๗๗	.๙๓๙
a๓	๑๗๗.๑๗	๒๑๒.๐๗๕	.๔๖๖	.๙๔๐
a๔	๑๗๗.๐๗	๒๑๐.๗๕๔	.๖๑๐	.๙๓๙
a๕	๑๗๗.๓๓	๒๑๓.๑๒๖	.๔๖๓	.๙๔๐
a๖	๑๗๗.๒๓	๒๑๓.๒๘๙	.๕๑๗	.๙๔๐
a๗	๑๗๗.๐๗	๒๑๖.๑๓๓	.๔๐๓	.๙๔๑
a๘	๑๗๗.๑๓	๒๑๑.๑๕๔	.๖๒๔	.๙๓๙
b๑	๑๗๖.๘๗	๒๑๗.๒๒๓	.๓๗๔	.๙๔๑
b๒	๑๗๗.๐๐	๒๑๒.๑๓๘	.๕๕๙	.๙๓๙
b๓	๑๗๖.๙๓	๒๑๒.๖๑๖	.๖๓๐	.๙๓๙
b๔	๑๗๖.๘๓	๒๑๒.๓๕๑	.๗๐๕	.๙๓๙
b๕	๑๗๖.๙๓	๒๑๒.๔๐๙	.๕๗๖	.๙๓๙
b๖	๑๗๗.๐๐	๒๑๐.๐๖๙	.๕๗๖	.๙๓๙
b๗	๑๗๗.๐๐	๒๑๐.๔๘๓	.๗๑๗	.๙๓๘
b๘	๑๗๖.๙๗	๒๐๘.๑๐๒	.๖๖๑	.๙๓๙
c๑	๑๗๖.๘๐	๒๑๐.๖๔๘	.๕๙๙	.๙๓๙
c๒	๑๗๖.๘๐	๒๐๘.๗๘๖	.๖๔๖	.๙๓๙
c๓	๑๗๖.๗๓	๒๐๙.๓๗๕	.๗๒๕	.๙๓๘
c๔	๑๗๗.๑๓	๒๑๑.๙๘๒	.๔๙๑	.๙๔๐
c๕	๑๗๖.๘๐	๒๑๓.๘๙๐	.๕๒๓	.๙๔๐
c๖	๑๗๖.๗๓	๒๑๗.๓๐๖	.๓๑๖	.๙๔๑
c๗	๑๗๖.๗๗	๒๑๖.๐๔๗	.๓๙๑	.๙๔๑
c๘	๑๗๖.๗๗	๒๑๔.๙๔๔	.๔๑๓	.๙๔๑
d๑	๑๗๖.๗๐	๒๑๔.๗๐๐	.๕๔๒	.๙๔๐
d๒	๑๗๖.๘๐	๒๑๑.๓๓๘	.๕๖๓	.๙๓๙
d๓	๑๗๖.๙๗	๒๐๗.๘๙๕	.๗๒๐	.๙๓๘

Item-Total Statistics				
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
d෫	෧෩.෪෩	෧෧෩.෧෧෦	.෪෩෧	.෪෪෦
d෫	෧෩.෪෩	෧෦෪.෪෪෪	.෪෪෦	.෪෪෦
d෧	෧෩.෪෦	෧෧෧.෧෧෪	.෪෧෩	.෪෩෪
d෩	෧෩.෪෦	෧෧෧.෪෩෧	.෪෧෪	.෪෩෪
d෪	෧෩.෪෩	෧෧෧.෩෦෦	.෪෪෪	.෪෩෪
e෧	෧෩.෩෩	෧෧෩.෪෪෪	.෪෪෩	.෪෪෦
e෧	෧෩.෪෩	෧෦෪.෧෩෧	.෩෩෪	.෪෩෪
e෩	෧෩.෪෩	෧෧෧.෧෧෧	.෪෪෪	.෪෩෪
e෪	෧෩.෩෩	෧෧෧.෩෦෧	.෪෦෪	.෪෪෦
e෫	෧෩.෪෦	෧෦෦.෧෧෧	.෪෪෧	.෪෪෦
e෧	෧෩.෧෩	෧෦෦.෪෪෪	.෪෪෪	.෪෩෪
e෩	෧෩.෪෦	෧෧෧.෪෧෪	.෪෧෪	.෪෪෦
e෪	෧෩.෩෩	෧෧෧.෩෧෩	.෪෧෧	.෪෪෦

ภาคผนวก จ.

หนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามจริง เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๐๔๒๕๕/๕๗๖

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕
เลขที่ ๔๗๓ หมู่ที่ ๒ ถนนมลิวรรณ ตำบลบ้านทุ่ม
อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ฉบับ

ด้วยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ขออนุญาตให้พระมหาวัฒนา โชติปัญโญ (รัตนนท์) นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา เก็บข้อมูลการวิจัย เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕” โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้นไม่มีผลกระทบต่อกันแต่ประการใด

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางเบญจมาศ ฤๅชา)

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕ ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕

กลุ่มอำนวยการ

โทร. ๐-๔๓๒๕-๕๓๖๘

โทรสาร ๐-๔๓๒๕-๕๓๖๗

ผู้ปฏิบัติ : ทิมนภัทร์ อุดม โทร. ๐๙-๘๖๑๗ - ๙๑๗๐

ที่ ศธ.๖๑๓๒.๑/ว ๙๗

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

โรงเรียนกัลยาณวัตร
รับที่ ๖๑๓๒ / ๙๕๖
วันที่ ๑๒ / ๑๑ / ๖๑
เวลา ๑๕.๐๐ น.

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียน กัลยาณวัตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑๕ ชุด

ด้วย พระมหาวิพัฒนา โชติปญฺโญ(รัตนนที) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๐๔ นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕” โดยมี ดร.สมควร และดร. สาคร มหาหิงค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

การนี้ เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตสำเร็จลุล่วงตามหลักการวิจัยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้นิสิตแจกแบบสอบถามในหน่วยงานที่ท่านกำกับดูแล โดยข้อมูลที่ได้อาจใช้ประโยชน์ในการวิจัยและการศึกษา

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณที่ช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

น. ทักษะการวิจัย
ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อ
การวิจัยของพระมหาวิพัฒนา โชติปญฺโญ
(รัตนนที) มหาคณบดีวิทยาลัยการปกครอง
บริหารท้องถิ่น

เจริญพร

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

๑๕ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

-ให้ น.ท.วิพัฒนา โชติปญฺโญ
๒๕ ๖๑

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.ช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

สมณอภัยพิทักษ์
Wise
๑๓/๑๑/๖๑

ที่ ศธ.๖๑๓๒.๑/ว ๔๗

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๒๕ ชุด

กลุ่มวิชา	โรงเรียน
วันที่ 20/11/2561	
เวลา 10.00	
วันที่ 20/11/2561	

ด้วย พระมหาวัฒนา โชติปัญโญ(รัตนนที) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๐๔ นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕" โดยมี ดร.สมควร และดร. สาคร มหาหงส์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

การนี้ เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตสำเร็จลุล่วงตามหลักการวิจัยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้นิสิตแจกแบบสอบถามในหน่วยงานที่ท่านกำกับดูแล โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัยและการศึกษา

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณที่ช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย

ด้วย ม.มหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย

ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เป็นสงวน - ขอบกั้นสิทธิ์

เพื่อไม่ให้เกิดการ

เจริญพร !

(นายวิระเดช ขาดตา)

ผู้อำนวยการโรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย

(พระโสภณพัฒน์บัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น 20 S.A. 2561

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

19 S.A. 2561

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.ช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๖๖

-๒๐๒๖ พิกัดพื้นที่

Ami

ที่ ศธ.๖๑๓๒.๑/ว ๙๗

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียน ขอนแก่นวิทยายน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๕๐ ชุด

ด้วย พระมหาวัฒนา โชติปัญโญ(รัตนนที) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๐๔ นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕” โดยมี ดร.สมควร และดร. สาคร มหาหิงค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

การนี้ เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตสำเร็จลุล่วงตามหลักการวิจัยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้นิสิตแจกแบบสอบถามในหน่วยงานที่ท่านกำกับดูแล โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัยและการศึกษา

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณที่ช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.ช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๖๖

มอบหมายให้ ผอ.เขตฯ ส่ง ๕๐ ชุด
 สอนไปขอแบบสอบถาม
 ๒๕/๑๑/๖๑
 ผอ.เขตฯ
 รศ.ดร.สมควร และ รศ.ดร.สาคร
 ๒๕/๑๑/๖๑

ที่ ศธ.๖๑๓๒.๑/ว ๙๗

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี

อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

โรงเรียนหนองเรือวิทยาคม
รับที่ 8242
วันที่ 19 ส.ค. 2561
เวลา 13:00

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการโรงเรียน หนองเรือวิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๒๐ ชุด

ด้วย พระมหาวิพัฒนา โชติปญโญ(รัตนน) รหัสประจำตัว ๖๐๐๕๒๐๓๐๐๔ นิสิตหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามแนวคิด Teach Less, Learn More ใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต ๒๕” โดยมี ดร.สมควร และดร. สาคร มหาทิงค์ เป็นคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

การนี้ เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตสำเร็จคล่องตามหลักการวิจัยและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้นิสิตแจกแบบสอบถามในหน่วยงานที่ท่านกำกับดูแล โดยข้อมูลที่ได้จักใช้ประโยชน์ในการวิจัยและการศึกษา

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับร่วมมือจากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณที่ช่วยเหลือด้านวิชาการมา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองเรือวิทยาคม
เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
จาก
เห็นควรมอบ
☒ กลุ่มบริหารวิชาการ
☐ กลุ่มบริหารงบประมาณ
☐ กลุ่มบริหารทั่วไป
☐ กลุ่มบริหารงานบุคคล
ลงชื่อ พระมหาวิพัฒนา
วันที่ 19 ส.ค. 2561

เจริญพร

(พระโสภณพัฒนบัณฑิต,รศ.ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

บัณฑิตศึกษา มจร.วิทยาเขตขอนแก่น

ผ.ช.เลขานุการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐๙๒ ๕๕๒ ๖๔๒๖

๒๕๖๑
๒๐ ส.ค. 2561

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ฉายา/นามสกุล	: พระมหาวัฒนา โชติปัญโญ (รัตนนัท)
วัน เดือน ปีเกิด	: ๒๖ ตุลาคม ๒๕๓๖
ภูมิลำเนาที่เกิด	: เลขที่ ๘๔ หมู่ ๖ บ้านหนองหว้าสีชมพู ตำบลสาหร่าย อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๒๗๐
อุปสมบท	: วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ณ วัดหนองหว้า หมู่ ๖ ตำบลสาหร่าย อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา
สังกัดปัจจุบัน	: วัดสว่างโพธิ์ชัย ๑๓๙ หมู่ ๑๗ บ้านหนองแสง ตำบลพระลับ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
วุฒิการศึกษาทางธรรม	: พ.ศ. ๒๕๕๑ นักธรรมเอก (น.ธ.เอก) พ.ศ. ๒๕๕๒เปรียญธรรม ๔ ประโยค (ป.ธ.๔)
วุฒิการศึกษาสามัญ	: พ.ศ. ๒๕๕๙ พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ปีที่เข้าศึกษา	: ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑
ปีที่สำเร็จการศึกษา	: ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒